Henry Meillant

PARIU PE O CRIMĂ

Descâlcind hățișul unor stranii coincidențe, comisarul Duprat dezvăluie misterul unor crime

EDITURA RAI

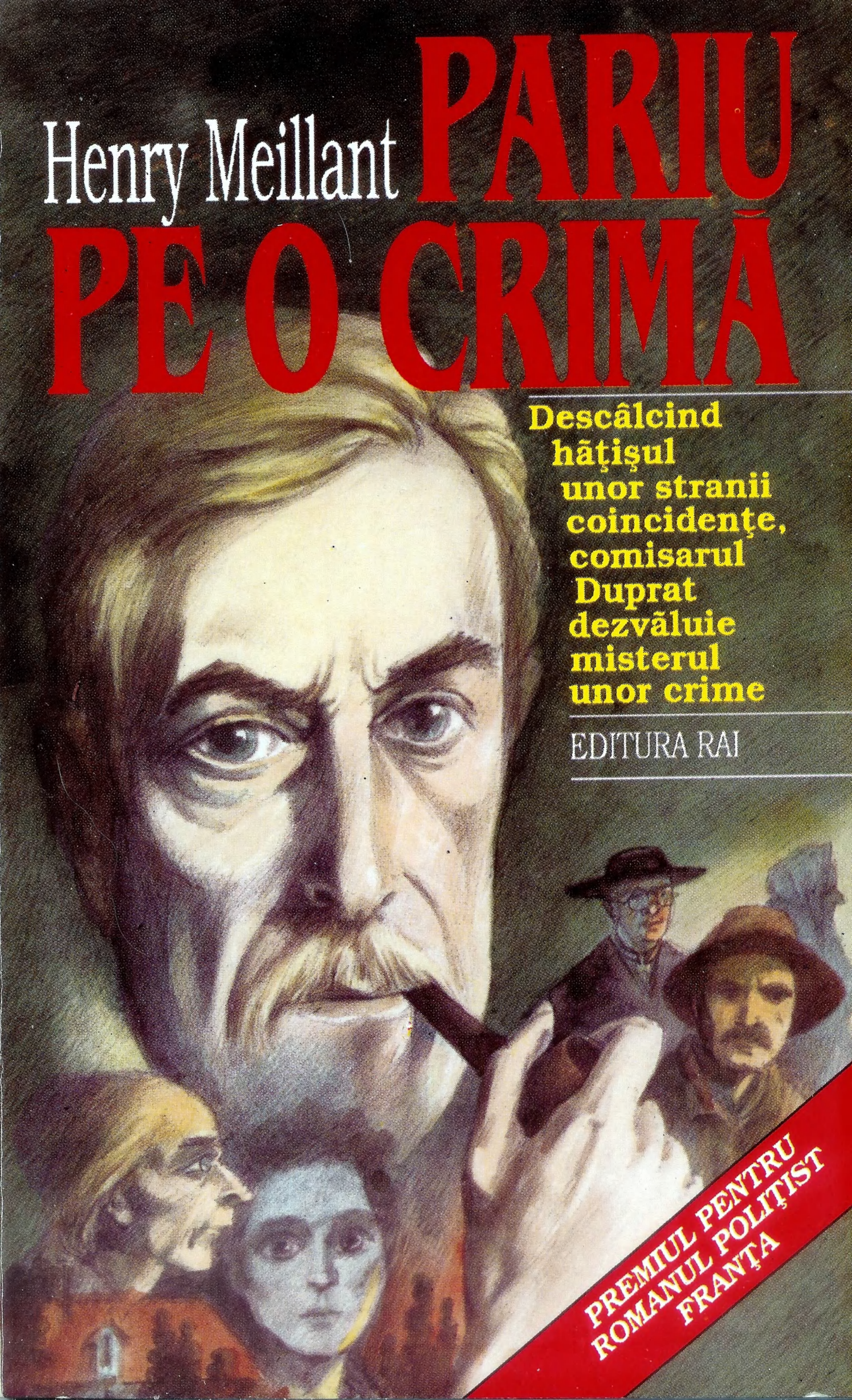

PREMIUL PENTRU ROMANUL POLIȚIST FRANȚA

HENRY MEILLANT

PARIU PE O CRIMĂ

Coperta de: VASILE OLAC

Redactor: ELENA CURATU
Tehnoredactor: ADRIAN UTALE

I.S.B.N. 973–570–016–6

HENRY MEILLANT

(Marele Premiu al Romanului Polițist)

PARIU PE O CRIMĂ

• PARIU PE O CRIMĂ

În românește de ION MARINCA

*

•• O MOȘTENIRE APĂSĂTOARE

În românește de IOANA APOSTOLESCU

EDITURA R.A.I.
București

© Henry Meillant 1995
Toate drepturile de traducere aparţin Editurii R.A.I.

PARIU PE O CRIMĂ

I

Jules Rameau trecea drept judecătorul de instrucție cel mai meticulos, cel mai sever; dar poate și cel mai competent dintre toți. Acuzații, avocații se temeau de el, întrebările sale fiind întotdeauna minuțios pregătite și, dacă el respecta scrupulos drepturile ce le dă legea apărătorilor și clienților lor, în mod cert aceștia nu trebuiau să se aștepte la nici un semn de bunăvoință sau la cel mai mic gest de omenie în afara ei. Pentru ziariști era inabordabil.

Colegii se temeau de el căci era distant, rece, dușmanul oricărui familiarism, pe scurt: descurajant. E adevărat, competența sa stârnea mai mult sau mai puțin invidia. Până și procurorul se simțea stânjenit în prezența sa. Evident, cunoștea codul în profunzime, toate subtilitățile procedurale și astfel nu se temea nici de superiori, nici de avocații cu care lucra.

Adevărul e că obținea succese răsunătoare. Minuțios, tenace, înzestrat cu o răbdare care răzbea orice dificultate, când prelua cazul de la poliție și trecea direct la inculpare, puteai fi sigur că practic, afacerea era terminată.

Și când o anchetă trena, judecătorul devenea spaima polițiștilor. Nu ezita să renunțe la serviciile lor, și să-și riște chiar viața.

Avea cincizeci de ani și în afara vieții profesionale, nu vizita nici un magistrat. Îl vedeai destul de rar la reuniunile mondene, nu râvnea la nici un mandat, nici la vreo decorație. Unii îl numeau „incoruptibilul." Pe deasupra, fusese înzestrat cu un fizic care nu avea nimic atrăgător. Slab și înalt, cu nasul ca o muchie de cuțit, cu obrajii supți, cu părul rar, cu dinții protezei înguști și galbeni și cu ochii ușor înfundați sub sprâncenele stufoase.

E de la sine înțeles că un acuzat, numai văzându-l, începea să se teamă.

Vorbea fără să ridice tonul; în cursul unui interogatoriu vocea-i era monotonă, dar tăioasă și, dacă vreun avocat se încumeta să-l întrerupă, era deajuns să-i arunce o privire pentru ca îndrăznețul să priceapă că trebuie să aștepte.

Se spunea, de asemenea, pe ici pe colo, pe culoarele Palatului de Justiție, poate pentru a explica modul său de comportare, că suferea de un ulcer stomacal, iar anumiți grefieri ziceau că l-ar fi văzut în biroul său luând o băutură albicioasă pe care o înghițea fără să facă vreo grimasă.

În afară de vânătoare, nimeni nu-i știa vreun hobby, sau vreo manie. Cu toate acestea era autorul unui tratat de criminologie de prestigiu. Crima era obsesia lui.

Roger Quinet, locțiitorul procurorului, un tânăr care dorea cu orice preț să destrame legenda despre incoruptibilitatea judecătorului, spunea că acesta trebuie să fie la fel de maniac, un obsedat; sau mai degrabă, că tot acest monolit trebuie să ascundă un oarecare viciu mai mult sau mai puțin refulat...

Neveste-si i se plângea de milă. Căci acest om era însurat! Cu zece ani mai tânără decât el, se părea că se împacă foarte bine cu soțul. Un oarecare mimetism făcea chiar ca ea să nu pară de loc mai tânără ca el. Lumea era deci obligată să admită că se înțelegeau perfect, oricât de stranie ar fi putut să apară comportarea judecătorului.

Cât despre soție, conduita acesteia părea ireproșabilă.

Subțire, mai degrabă drăguță decât elegantă, se spunea că îl cunoscuse pe Jules Rameau în Indochina în timp ce, rănit, îi fusese pacient. Ca infirmieră, s-ar fi consacrat acestui om interesant, tânăr și slab, a cărui viață se părea să se fi concentrat în rigiditatea mușchilor lunguieți abia vizibili, și în strălucirea privirii sale întunecate.

Nu aveau copii. Menajera lor lăsa să se înțeleagă, celor doritori să o asculte, că viața lor era liniștită, ca și cum nimic nu s-ar fi întâmplat, dominată de muzică clasică și de lecturi. Cu toate acestea, programele de televiziune nu erau totalmente excluse. Amândoi le priveau fără a le lua în seamă, ca pe un lucru cu care se trăiește, care face parte din programul zilnic, cum ar fi luarea mesei, plimbările sau somnul. Judecătorul privea adesea filmele polițiste de valoare dar, o dată filmul încheiat, se lansa, fie cu soția sa, fie pentru el însuși, într-o analiză critică necruțătoare. De altfel, nu iubea în mod deosebit filmele polițiste. Dimpotrivă, pentru judecător ele nu reprezentau de loc o realitate cât de cât posibilă. În orice caz totul nu era decât ficțiune, minciuni de-ale romancierului sau ale cineastului. Dar se silea să le vadă, ca să se convingă prin comparație de justețea judecăților sale psihologice.

În ziua aceea, judecătorul ieși din Palatul de Justiție puțin mai devreme decât de obicei. Se așteptase la un interogatoriu lung și plictisitor, cu agasante treburi de procedură cu avocatul, și iată, că toate merseseră foarte repede, într-atât încât secretara, o fată bătrână pe care sfârșeai prin a o trece cu vederea, așa de mult se confunda cu localul și mobilierul acestuia care era departe de a fi modern, nu-și putu abține admirația:

– Domnule judecător, încă o dată, ancheta nu s-a prelungit. Se zice că ziarele scriseseră despre o crimă perfectă!

Judecătorul surâse; da, toate la timpul lor; zicând acestea, își dezveli dinții săi galbeni ca și cum voia să muște:

– Domnișoară, crime perfecte... eu v-am mai spus-o deja, așa ceva nu există. Nu există decât polițiști sau judecători incapabili! Atunci, din când în când, câțiva asasini scapă prin filtrele anchetatorilor.

Judecătorul își luă pălăria și umbrela.

– Bună seara, domnule judecător.

– Bună seara, domnișoară. Dacă întreabă procurorul de mine, spune-i că îl voi vedea mâine.

Dar tocmai atunci procurorul intră:

– Domnule judecător, tocmai i-am văzut ieșind pe avocatul Grandier și pe clientul său...

– Da, totul s-a terminat, domnule procuror.

– Vreți să spuneți că...

– Vreau să spun că dosarul este complet; ei vor susține vinovăția și procurorul nu va avea nici un motiv să nu ceară maximum de pedeapsă.

– Atunci, dacă vreți să intrați în biroul meu...

Rameau făcu însă un gest și-l întrerupse:

– Vă rog să mă scuzați, domnule procuror, dar, dacă veți binevoi, voi veni să vă văd mâine dimineață; în seara aceasta sunt grăbit.

La ce bun să discute. Procurorul avea desigur dorința fierbinte să-și impună autoritatea, să-i inculce acestui judecător ideea că el nu era decât o rotiță a aparatului judiciar și că, el, Procurorul... Dar haide, încearcă să știrbești autoritatea acestui judecător care-și bătea joc de orice ierarhie, nu aștepta nici o dezlegare și făcea totul după capul lui!

De altfel, cu o urmă de ironie pe care procurorul vru să o ignore, judecătorul se pronunță:

– În orice caz, nu credeam că terminăm până mâine. Bună seara, domnule procuror.

Și în fața surâsului afișat de secretară, procurorul ridică din umeri și se pregăti de plecare. Știa perfect de

bine că un judecător mai tânăr ar fi putut să fie mult mai disciplinat, dar nu ar fi prezentat niciodată un dosar atât de minuțios pregătit ca cel pe care l-ar avea mâine, din partea lui Rameau.

Ceea ce nu-l împiedica să fie intrigat de comportarea personajului. Procurorul se întreba adesea dacă judecătorul nu juca teatru sau dacă rigiditatea, intransigența, intoleranța sa erau reale. Știa că este bolnav și poate de aceea Rameau era atât de trufaș, atât de disprețuitor, ca și cum ar fi fost perfect străin de tot ceea ce nu privea dosarele sale.

– Poate că nu-i decât un om nenorocit, își zise...

*

* *

Ca în fiecare zi, judecătorul se întoarse de-a dreptul acasă. Afară ploua mărunt, rece și părunzător. Venea toamna. Omul își luă ziarul de la chioșc și intră. Fata din casă veni să-l întâmpine.

– Bună seara, maestre.

– Ți-am spus deja să nu-mi spui maestre; nu sunt avocat, ci judecător de instrucție.

– Ah, da, domnule judecător.

– Doamna s-a reîntors?

– Nu, maestre... domnule judecător; acum a telefonat că se va întoarce mai târziu...

Apoi, după câteva clipe de ezitare, fata adăugă:

– Dânsa nu mi-a spus de ce.

Judecătorul de instrucție găsi de cuviință să surâdă... cum știa el să surâdă!

– Dar nu te întreb de ce.

Și, în cele din urmă, zărind o carte în mâna tinerei fete:

– Fără îndoială, încă un roman polițist?

Fata puțin rușinată, ca un copil surprins asupra greșelii.

– Sigur că da, domnule, îmi place foarte mult.

Judecătorul se mărgini să ridice din umeri și, intrând în salon, să zică:

– Dar nimic în viață nu se petrece ca în cărțile voastre.

– Ah, domnule, va trebui să scrieți un roman.

O privi cu uimire și, neconvingător, îi zise doar atât:

– Du-te și adu-mi medicamentul. Ah... ai telefonat acasă la doctorul Magne și la notar pentru a stabili întâlnirile mele?

– Sigur că da, domnule; le-am notat pe bloc notes, în biroul dumneavoastră, amândouă pentru mâine.

Judecătorul intră în cabinetul său de lucru; nevastă-sa îl găsi acolo cu o carte de drept în mână. Imediat îi explică:

– Sunt în întârziere. I-am întâlnit pe Henry și pe Denise, erau în oraș.

În momentul acela, pe neașteptate, se produse în comportarea severului judecător o schimbare de-a dreptul spectaculoasă; se ridică, fața îi deveni aproape atrăgătoare:

– Le merge bine, sper?

– Da; vor neapărat să mergem să petrecem împreună viitorul week-end.

– E o bună idee, o partidă de vânătoare îmi va face cel mai mare bine; pentru ăștia e un adevărat noroc să trăiască la țară. Să sperăm că nu ne vor impune un film polițist la televizor.

Judecătorul pronunțase ultimele cuvinte fără mânie, mai de grabă râzând bucuros.

– Dacă nu vrei să te uiți la film, Henry nu îți va impune așa ceva. Te cunoaște mai bine decât mine.

– Da, așa cred... dar mai puțin rezonabil. Un adevărat puști. Se zice că ar fi putut să se facă magistrat, un maestru al baroului, la rigoare, profesor... și chiar este de fapt așa ceva în meseria lui.

– Mărturisește cel puțin că asta are aerul că-i reușește.

– A reușit? Ce este de fapt reușita, Doamne Dumnezeul meu!?

În clipa aceea fața i se întunecă, trăsăturile îi reveniră la calmul lor chinuitor.

Jules Rameau putea să spună chiar despre el că reușise în viață? Reușita constă în împlinirea unei cariere? Or, el era în definitiv un simplu judecător de instrucție. În împlinirea unei iubiri? Adică acolo, în punctul în care era el. Într-un fel de devotament permanent; treabă de gândit, își zise, ridicând din umeri. Într-o suită de plăceri? Aceasta nu era pentru el. Într-o serie de egoisme de la o zi la alta? Prin natura funcțiilor sale el se aplecase asupra tuturor acestor probleme, asupra acestor considerații, dar întotdeauna în defavoarea ucigașilor. Foarte rar reținuse pentru ei circumstanțe atenuante.

– Mărturisesc, răspunse el în sfârșit, după aceste clipe de meditație, că Henry este o excepție și eu îl iubesc așa cum este.

Dar de ce oare trebuia ca vorbele, atunci când erau atrăgătoare și bune să pară dezmințite prin această privire rece și de acest surâs care nu semăna a fi sincer. Ca și cum gândul nu călca întocmai pe urmele vorbelor.

Totuși acest munte de voință, de nepăsare, acest individ glacial avea un prieten: Pierre Fouchard, după pseudonimul său Henry Rayne, romancier.

Aceasta din urmă întruchipa fantezia însăși, omul fără griji; specialitatea sa; romanul polițist. Ultimul său roman urma să fie adaptat pentru cinema. Cei doi

oameni nu erau nici frați, nici frați vitregi, nu aveau nici o legătură de paternitate... nimic comun între ei, nici ca fizic, nici moral. Atât doar că, în Indochina, s-a întâmplat că Pierre Fouchard îi salvase viața lui Jules Rameau, pierdut pe câmpul de bătălie, ca și mort.

După război, cei doi camarazi se pierduseră din vedere și trebuiră să treacă mulți ani până ce judecătorul să înțeleagă în sfârșit că Henry Rayne nu era altul decât Pierre Fouchard.

II

Henry era un autor fericit. Romanele sale se vindeau bine; se căsătorise cu o femeie bogată și unirea celor două averi le permitea să ducă un trai plăcut, atât în apartamentul din Paris cât și în impozanta lor vilă *niverneză*. El putea să aibă cam la 45 de ani, iar soția sa Denise, câțiva ani mai puțin. După temeinice studii de limba și literatura franceză, de drept, după un stagiu destul de scurt o firmă unde făcuse pe consilierul juridic, participase la războiul din Indochina unde îl cunoscuse pe Jules Rameau.

Îl cunoscuse pe Jules Rameau... dar în același timp și pe Catherine Delaje, infirmieră. Cât de departe erau acum toate acestea. Tânăra fată îl preferase pe bolnavul ei, adică pe Jules Rameau, și se căsătorise cu el la sfârșitul războiului.

Rayne, în aparență, nu fusese afectat. O iubise pe Catherine? Sau totul nu fusese decât un flirt. Și apoi cu atât mai bine dacă Jules reușise să se facă iubit.

Câțiva ani mai târziu, de altfel, Henry se căsătorise cu Denise...

Cu cinci, șase ani în urmă, mai mult ca să se regăsească, romancierul ținuse să cumpere această vilă în provincia Nivernais. Avea destule reuniuni la Paris; o viață trepidantă. Când aflase că judecătorul

Rameau lucra în Nevers, nu ezitase să vină să-l reîntâlnească.

Era cam la douăzeci de kilometri, la Sérigny, destul de aproape pentru a merge la cumpărături și destul de la țară pentru a nu fi sufocați de constrângerile civilizației moderne! Nu tu poluare, nu tu trafic intens, nu tu mari uzine industriale. Pescuitul, vânătoarea, plimbările în pădure. Îi venea chiar să facă versuri ca odinioară...

Reputația lui Rameau ajunsese la el și personal nu fusese mirat, cunoscându-i această aversiune bolnăvicioasă pe care o avea împotriva crimei. Denise, chiar de la prima lor întâlnire, își dăduse o părere pe cât de scurtă pe atât de convențională:

– Dar ăsta-i un urs și un fanatic!

– Nu te pronunța atât de repede; sub această carapace se ascunde o inimă adevărată. Este urmașul unei familii sărace și a fost pedepsit să nu înțeleagă că reușita nu depinde întotdeauna de talent și curaj ci adesea de noroc. A fost profund traumatizat de nedreptățile cărora părinții săi le-au fost victime și chiar el însuși a constatat, de-a lungul vieții, temeinicia, acestui adevăr. Cred, de asemenea, că un atavism creștinesc – a avut un unchi misionar care a murit în Congo belgian – îi întreține și mai mult această scârbă pentru crimă. Porunca „tu nu vei ucide niciodată“ este adânc săditâ în sufletul său.

Familiile deci se împrieteniseră. La fiecare sfârșit de săptămână, judecătorul Rameau și nevastă-sa veneau acasă la Rayne. Judecătorul era atât de fericit că poate să evadeze la țară. Cele două femei aveau discuțiile lor despre găteli și rețetele de bucătărie iar bărbații: pescuitul, vânătoarea. Bineînțeles, Rameau nu se putea abține să nu ironizeze meseria de romancier a prietenului său.

– Să scrii romane când tu ai fi putut să fii magistrat!

Dar nu era ușor să vorbești la modul serios cu Rayne căci acesta îți întorcea vorba:

– Ba să rămâi judecător de instrucție și atunci amândoi vom putea să scriem romane pasionante.

Numai că Rayne nu se gândise că va fi confruntat încă de la prima lor reîntâlnire cu o grijă majoră! Catherine fusese cândva într-adevăr îndrăgostită de el și se căsătorise cu Rameau dintr-un fel de milă. În tot cazul, ea îl făcu să înțeleagă un fapt: căsătoria sa fusese o greșeală. Femeia crezuse cu toată sinceritatea că s-ar atașa de bărbatul ei, dar pe atunci, nu-și imagina că el ar putea deveni ceea ce era acum: acest judecător aspru, acest om glacial!

Legătura dintre Rayne și Catherine Rameau deveni inevitabilă; dar aceasta fu o furtună care dură puțin, poate cel mult un an! Rayne era fără îndoială chinuit de această trădare. Bunul simț, teama și prietenia îndulciră ruptura. Romancierul păstră pentru Catherine o prietenie profundă, sinceră; pofta lui de viață și umorul său îl ajutară să treacă peste momentul neplăcut, dar nu se întâmplă același lucru cu ea, care nu înțelese reținerile amantului. Resemnată, ea nădăjduia fără îndoială într-o nouă înflăcărare și nu uita să-l facă să înțeleagă această dorință a sa.

Romancierul, momentan, își zicea că totul a reintrat în normal, dar sub aparența sa nepăsare el se temea în adâncul inimii de o nouă dorință a Catherinei care risca să-i deschidă ochii lui Jules Rameau. Și, cu orice preț, așa ceva nu dorea. Deci în sâmbăta aceea, judecătorul și soția sa veniseră să-și întâlnească prietenii lor la Sérigny. Cu toate că Rameau avea permisul său de conducere auto, îi lăsă volanul soției sale.

– Sunt obosit și prefer să fii tu cea care conduci, îi zise judecătorul.

Și Rameau rămase tăcut, pierdut într-un vis cu care soția sa trebuie să se fi obișnuit de mult și tocmai de

aceea se străduí să nu-l tulbure, absorbită la rându-i de propriile-i gânduri.

Rayne îi întâmpină cu o bucurie fățișă:

– Salut, judecătorul inimii mele; bună seara, Catherine! Intrați că iată începe să plouă.

Femeia năvăli în casă în timp ce bărbatul întârzia:

– Sper că nu ai invitat multă lume; tu mă cunoști.

– Se poate, dragul meu urs, nu-i de față decât editorul meu care ne va părăsi imediat și va reveni mâine dimineață pentru partida de vânătoare...

– Da, să trecem peste asta; nu mă interesează prea mult!

– Apoi, Quinet și soția sa care vor face la fel, nu-i așa?

– Quinot, locțiitorul procurorului?

– Da, sigur, este un vânător înrăit.

– Ah! dacă aș fi știut! Nu numai că am oroare de confrați, mai ales în afara Palatului justiției, dar acest tinerel pretențios e greu de înghițit!

– Soția sa și Denise sunt vechi colege de pension; nu puteam să mă împotrivesc acestei invitații. Și apoi ce, eu nu știam că voi sunteți supărați. Dar, hai să intrăm, iată a început ploaia.

Și reluă încă o dată:

– Ei urmează să plece de îndată, au o vilă la doi kilometri de aici... vom face, e drept, o partidă de bridge?

Prezentările fură glaciale. Rameau trebuia să-și dea în petec caracterizându-se pe el însuși, să se arate înadins sfidător, detașat de ceilalți, în mod vădit disprețuitor. Singură Denise, care-l cunoștea pe individ, înțelegea că exagera intenționat, ceea ce îl făcea în ochii ei și mai antipatic.

Quinot, tânărul locțiitor al procurorului, se părea că se distrează:

– Domnule judecător, sunt foarte fericit că prietenul nostru comun îmi îngăduie să vă apreciez și în afara grijilor noastre profesionale; se spune că sunteți un bun țintaș.

– Nu știu, domnule, dacă vorba „apreciez“ este cea mai potrivită. Și, credeți-mă, să nu vă așteptați să faceți pe contul meu o descoperire psihologică. Sunt ceea ce sunt; și nimic mai mult. În ce privește țintașul, asta așa-i.

La masă, situația nu se dezgheță deloc, în ciuda eforturilor romancierului care acuma regreta faptul de a-l fi pus pe prietenul său între oameni atât de diferiți față de el. Încerca să încropească discuții de ordin general, dar când editorul îi zise:

– Ei bine, de data aceasta pe cine urmează să ucizi pentru noi, dragul meu? Mi-ar trebui de data aceasta ceva deosebit, față de celelalte, cu o poantă de umor, o crimă care să stârnească râsul...

Intervenția lui Rameau căzu ca un verdict implacabil:

– Cu crima nu te joci, domnule.

Soția lui încercă să schimbe vorba:

– Dragă domnule, nu luați în seamă vorbele soțului meu...

Catherine nu făcu altceva decât să agraveze situația.

– Nu pricep cum poți să spui așa ceva; tu mă cunoști destul de bine ca să știi care-i esența gândirii mele.

Editorul încercă să dea înapoi spunând că nu voise să facă ironii în ce privește crima și că-l știa ca pe un vânător neînduplecat al criminalilor. Dar Rameau își propusese să fie insuportabil.

– N-ar mai lipsi decât asta, domnule editor. Eu găsesc indecent, și, repet, să se facă ironii pe tema asta; și mai nerușinați sunt cei care trag foloase din exploatarea crimei.

Atacul era direct și îi displăcu chiar și lui Rayne:

– Hai, hai, liniștește-te, Jules.

Dar editorul se supărase și făcu să se simtă asta spunând la rândul său de-a dreptul:

– Exagerați, oricât de mult vorbește judecătorul din dumneavoastră. Doresc ca într-o zi să aveți de-a face cu un as în materie! Un as care să vă dea de furcă! Poate, atunci, această teorie superbă va dispărea...

Rameau se pregătea să răspundă când întâlni însă privirea rugătoare a prietenului său Rayne. Aceasta îi fu deajuns. Se liniști; din păcate, Quinot, la rându-i, îl luă pe partea sa:

– Domnule Judecător, știți că sunteți un om interesant, dar nu credeți că intransigența dumneavoastră bine cunoscută, lipsa dumneavoastră de umor, tot atât cât și succesele nu fac altceva decât să se adune în jurul dumneavoastră un număr impresionant de nemulțumiți, de invidioși, s-o spunem pe nume, de dușmani?

Cei doi bărbați se priviră în ochi câteva clipe, și Rameau, cu o voce calmă, răspunse:

– Domnule locțiitor, aveți perfectă dreptate; eu primesc mai mult de douăzeci de scrisori de amenințare pe an! Amenințări cu moartea bineînțeles!

– Le luați în serios?

– Eu iau întotdeauna lucrurile în serios; nu las nimic la voia întâmplării.

Din fericire cele trei femei consimțiră să nu ia în seamă duelul verbal, se mulțumiră să zâmbească și, în sfârșit, cei patru bărbați se izolară pentru a juca bridge. Cu toate acestea, mai înainte Rameau îi ceru soției prietenului său:

– Denise, vrei să-mi dai un pahar cu apă... știi iarăși stomacul meu!

La rându-i, Catherine scoase un pachețel din geantă și-l oferi bărbatului. El dizolvă conținutul, cu o încetineală aproape calculată, un fel de praf albicios și înghiți soluția fără cea mai mică strâmbătură, subliniind în timp ce-i ajungea din urmă pe cei trei bărbați:

– E cu adevărat infect.

*

* *

Mai era puțin până la ora unsprezece. Cei patru bărbați erau calmi, jocul era pe sfârșite. Dar după circa un sfert de oră dialogul revenise asupra crimei.

– Așadar, domnule judecător, întrebă editorul, nu acceptați posibilitatea unui criminal inteligent.

– N-am spus aceasta...

Rayne interveni:

– Numai că tu crezi că în secretul unui cabinet de judecător...

– Într-adevăr, Henry! Vedeți dumneavoastră, domnule editor, dumneavoastră citiți manuscrisele romanelor, aveți în vedere pregătirile, sforăriile unui bărbat inteligent...

– Sunteți în fine de acord?

– Da, dar acesta nu-i asasinul ci romancierul.

– Mulțumesc din partea lui.

Rayne punctă acest răspuns cu o bătaie prietenească de palmă pe umărul judecătorului.

La rândul său, mai mult profesional decât ironic, Quinot îl întrebă:

– Dacă vă înțeleg bine esența gândirii, dumneavoastră susțineți că asasinul, chiar dacă este inteligent, nu va putea să se gândească la toate, și în orice caz își va pierde siguranța în cabinetul judecătorului.

– Sunt întru totul convins, domnule locțiitor; și deseori am constatat acest lucru. Un criminal are întotdeauna certitudinea că nu o să fie prins. Toate punerile sale în scenă nu au decât un singur scop: să înlăture bănuielile față de el, fie îndreptând atenția anchetatorilor asupra altuia, fie făcând în așa fel să se creadă într-un accident sau într-o sinucidere. Dar la un moment dat, când va fi în fața mea, punerea lui în scenă nu-i va fi de folos.

– Ah, dragă Jules, interveni Rayne, îngăduie-mi atunci să-ți spun, că, pentru asta, trebuie mai întâi să-l fi demascat.

– E de ajuns să fie suspectat. N-am cunoscut nici un eșec în privința asta. Închipuie-ți mai bine că acest om care a inventat totul pentru ca să nu fie bănuit, care va avea de suportat mai multe interogatorii deprimante,

urmează să vadă pe neașteptate că, în fața sa, se înalță încă o treaptă: judecătorul de instrucție; și tu, romancierul, nu mă vei dezminți dacă studiezi puțin psihologia personajului care se credea în afara bănuielii.

– Sunt dezamăgit, prietene, pentru că se poate ca el să fi avut în vedere și această situație limită și în cazul acesta, el se transformă într-un alt personaj.

– Poveste de romancier ca oricare alta. Asasinii, chiar inteligenți, n-au decât o spoială de certitudine pe care un judecător mai inteligent decât ei o va spulbera pe dată.

– Da după cum văd, interveni la rândul său editorul, susțineți că singurul fapt de a se vedea bănuit, atunci când el spera să aibă totul ascuns în mod perfect, îl va lipsi de mijloacele necesare apărării și asta îl va obliga să le încurce.

– Întocmai, cel care va apărea în fața mea, nu va avea nimic în comun cu cel care a pus totul la cale.

– Cu atât mai puțin va trebui să fie bănuit!

– Pentru un judecător, în primul rând, toți cei care intră în contact mai de aproape sau de departe, sunt cu toții suspecți. Și când asasinul nu lasă nici o urmă, victima este aceea care îți îngăduie adesea să faci descoperirea făptașului; care „vorbește" s-ar putea spune.

Locțiitorul de procuror, la rândul său voi să-și plaseze lovitura.

– Atunci crima fără motiv? Dacă mâine, în timpul vânătorii, eu vă ucid dintr-un foc rătăcit, acest fapt ar fi pentru toți un accident. Și eu, la fel cu domnul editor, Henry Rayne și aceste doamne...

– Scuză-mă, se poate totdeauna să se găsească un motiv; adesea, în subconștientul oamenilor. În ceea ce vă privește... dumneavoastră nu mă iubiți deloc, domnule locțiitor.

Rayne începu să strige:

– Nu, nu, domnilor, opriți-vă! Nu încercați să ne stricați partida de vânătoare de mâine dimineață.

De altfel, doamnele tocmai veneau în întâmpinarea lor, și Denise auzindu-i se fandosi:

– Sfinte Dumnezeule, ăștia vorbesc tot de crimă!

Rayne se ridică și cum doamna Quinot părea să dea semnalul de plecare, zise:

– Doamnă, vi-l redăm pe soțul dumneavoastră.

Editorul, la rândul său, își luă rămas bun și vru să spună câteva cuvinte plăcute:

– Sper, fără ranchiună, domnule judecător!

– Dar nu m-ați supărat niciodată, domnule.

Și chiar însuși Quinot se scuză în mod onorabil:

– Atunci pe mâine, și luni, afacerea Votaire, domnule judecător.

– În regulă, tinere. Bună seara.

*

* *

Familiile Rayne și Rameau rămaseră așadar singure.

– Vă conduc în camera dumneavoastră, îl invită Denise.

– O clipă, am să-i arăt ceva lui Jules.

Denise se mărgini să o conducă pe Catherine spre etaj, în timp ce romancierul îl atrăgea pe prietenul său spre biroul de lucru.

– Să te întreb ceva confidențial.

– Oh, tu știi bine, eu nu dau consultații.

– Taci, și așează-te.

– Nu crezi că am face mai bine să mergem la culcare?

– Da, da, mai întâi un cuvânt; să știi că n-ai fost foarte cumsecade cu invitații mei!

– Ce vrei, acest editor care nu cunoaște nimic și acest tinerel de locțiitor care abia a ieșit de la școală au darul să mă calce pe nervi. Nu pot să sufăr că s-ar putea ca un asasin...

– Haide, Jules, nu-ți reface numărul în fața mea. Tu ai dreptate, mergem să ne culcăm, dar ce vei zice când

îți voi mărturisi că-mi imaginez, pentru viitorul roman... să spunem cuvântul: o crimă perfectă!

Dialogul se îndulcise desigur nu chiar în clipa aceea; se simțea că-i vorba de doi prieteni și că diferendul lor nu era serios. Și apoi Rameau părea obsedat. El spuse doar atât:

– Nu, din partea ta dragul meu, ăsta nu-i un lucru serios. Cu lecturile tale, cu admiratoarele tale, mai treacă meargă, dar cu mine?

– Încă o dată, sunt serios și îți zic că te înșeli; în definitiv de câte ori poliția a clasat afaceri atunci când se credea că asasinul a fost descoperit?

– Asta-i o întâmplare sau prostia anumitor polițiști care ajută astfel criminalii, mirați ei înșiși chiar de a fi încă liberi.

– Pentru că tu ești un judecător, îți propun un pariu...

– Care anume?

– Eu săvârșesc o crimă, bineînțeles o crimă falsă, liniștește-te; fără un motiv, cu un alibi inatacabil, și pariez că tu nu reușești să probezi că eu sunt „asasinul".

Rameau se destinse și surâse:

– Voi sfârși prin a mă distra cu poveștile tale.

– Atunci ții prinsoarea?

– Dar asta-i imposibil să se realizeze! Și de altfel, din start, eu voi ști că tu ești cel vinovat.

– Atunci să zic că voi avea un mic avans. Și ceea ce va trebui să descoperi, este de fapt un mănunchi de probe imposibil de respins.

Cei doi prieteni se lansară într-o discuție pe cât de cordială pe atât de zgomotoasă. Henry Rayne visase tot timpul să-l prindă pe prietenul său judecătorul în propria-i plasă. Poate de aceea, în ciuda filosofiei de viață ușuratice și a umorului omului care nu se ia în serios, de data aceasta, romancierul, dimpotrivă era nerăbdător să fie luat foarte în serios pentru calitățile sale de romancier și psiholog.

Știa prea bine că imaginația sa nu l-ar trăda. Ar avea un alibi de necontestat, controlat cum se cuvine și s-ar înțelege amândoi, ca regulă a jocului, că ar avea o absență totală a mobilului crimei și că în nici un caz un pretext nu ar servi să sprijine o ipoteză.

Cu toate acestea, Rameau nu părea convins.

– E o copilărie. E imposibil să nu ai un motiv. Dacă noi cădem de acord asupra unei victime dintre cunoștințele noastre, putem oricând să găsim acest motiv al crimei.

Dar Rayne ținea la ideea sa. Sigur, era poate o copilărie; încăpățânarea de a dori cu orice preț acest joc friza infantilismul, dar ce revanșă strașnică asupra judecătorului dacă îi demonstra infaibilitatea unui mecanism pus la punct în mod perfect.

Jules Rameau care, de la plecarea celorlalți invitați, se simțea în largul său, lăsa să se întrevadă tocmai prin aceasta în personalitatea sa o dimensiune pe care colegii săi ar fi fost foarte surprinși să o descopere.

Și chiar, puțin câte puțin, ideea acestui pariu stupid se insinua ca un lucru normal în gândirea sa atât de rece, de lucidă. În definitiv... el avea atât de puține distracții în viața sa... și apoi, ce, era vorba să-i demonstreze acestui mare naiv că ideile sale despre crima perfectă nu erau decât o utopie. Nu era altceva decât de a aduce apă la moara sa. De formă, el încă mai obiectă:

– Mărturisesc că nu văd bine cum îți vei imagina jocul și desfășurarea sa.

– Nimic mai simplu. Să presupunem, de exemplu, că mă hotărăsc să-l ucid pe domnul editor pe care tu l-ai văzut în seara asta.

– Dar nu există nici un motiv;

– Vezi, tu ajungi să pierzi un punct! Dacă n-am nici un motiv să-l omor pe editorul meu – și Doamne sfinte, personajele mele și eu dorim ca el să trăiască mulți ani – tu ești obligat să admiți...

– Bine, bine, văd unde vrei să ajungi. De acord, nu-i vorba de existența unui motiv, dar pentru îndeplinirea acestui joc, cum vrei tu ca eu, Judecătorul Rameau, să pot proceda la o anchetă. Dacă tu îmi telefonezi luni!... „s-a făcut, acum e rândul tău să intri în joc", eu nu voi putea nicicum să merg la hotel pentru a vedea un cadavru care nu există; nu voi putea să-i trimit pe cei de la identitatea judiciară pentru a recolta amprente; nu voi putea să analizez viața acestui editor! Nu, este tentant, dar totul este stupid, și la fel va fi, cu oricare altă victimă. Să mergem să ne culcăm, treaba asta mi se pare mai importantă.

III

A doua zi, în timpul vânătorii bărbații erau însă marcați de o oarecare stare de jenă din pricina discuțiilor aprinse din ajun. Rayne nu se împăcase cu gluma răutăcioasă a lui Quinot, aceasta presupunând că în timpul vânătorii s-ar putea să-l ucidă pe judecător și, în ciuda voioșiei sale, era îngrijorat. Poate era vorba de o superstiție...

Catherine Rameau îl întâlni din întâmplare pe o cărare și-i zise dintr-o dată:

– Sunt sigură că el știe câte ceva. Trebui să-i râdă în nas, atât de absurdă i se părea această ipoteză:

– Nu mai spune prostii. Sper că ai distrus vechile mele scrisori?

– Bineînțeles, dar el este atât de distant, atât de rece cu mine...

Catherine nu putu să-i spună nimic mai mult; Rameau îi ajungea din urmă și ea profită pentru a se face nevăzută.

– Vezi tu, dragul meu romancier, dragă adept al crimei perfecte, dacă eu aș fi cel care te ucide... aceasta ar fi o crimă prost executată; s-ar putea găsi un motiv, eu nu par dar poate sunt gelos.

Și, în fața uluirii lui Rayne, judecătorul îl bătu prietenește cu palma pe umăr și zise:

– Sper că tu n-ai visat o crimă perfectă.

– Ei bine insist în a susține că, chiar dacă nu-i perfectă în sensul pe care-l înțelegi tu în general, e suficientă lipsa unui motiv și existența unui alibi care să reziste la toate probele pentru ca un asasin să treacă prin plasele voastre.

– Personal, eu nu mi-am schimbat părerea.

– Atunci ținem pariul.

– Fie... Ascultă, m-am gândit la povestea ta, și poate am găsit o variantă a jocului care ți-ar servi pentru romanul tău.

Și, ridicând mâinile spre cer, ceea ce constituia un gest neobișnuit:

– Doamne Dumnezeule, dacă procurorul ar ști, la ce stupidități mă voi deda!

– Hai, te ascult. Ce-i mai greu, înțeleg eu, este de a găsi o victimă. Trebuie să alegi pe cineva care să-ți îngăduie să anchetezi! Catherine sau Denise.

– Nu, am găsit ceva mai bun; pe mine însumi.

– Nu înțeleg.

– Trebuie să echilibrăm șansele pariului. De partea ta, tu vei avea acest faimos alibi de neclintit cu care îmi împuiezi urechile încă de ieri: de ce m-ai ucide tu, din moment ce noi ne cunoaștem de atâția ani? Atunci, din partea mea, cred că-i înțelept să te văd admițând ideea, ceea ce îmi va permite poate să înțeleg! Corect?

– Corect. Să limităm în acest caz pariul la descoperirea cu ajutorul tău, cel puțin, a fisurilor din alibiul meu?

– Și la imprudențele pe care tu le vei comite înainte sau după.

Ei păreau deci să se fi pus de acord și lăsară pentru după-amiază, când s-ar fi întâlnit în liniștea cabinetului lui Rayne, punerea la punct a unot detalii, a unor reguli ale jocului.

Editorul plecă înainte de amiază; avea de prins un tren. Jules Rameau, ca și cum ar fi fost supărat că nu are

decât un singur adversar, îl privi pe Quinot surâzând și nu putu să se abțină să nu fie sarcastic:

– Ei bine, tinere, la această vânătoare ai putut să vezi că sunt un bun țintaș.

– Și dumneavoastră ați putut vedea că și eu sunt la fel. Știți dumneavoastră că pentru un moment ați fost singur în bătaia puștii mele?

În clipa aceea, surâzând și asta era un fapt neobișnuit, Rameau răspunse:

– Ei bine, ați pierdut o bună ocazie să săvârșiți ceea ce vi s-ar fi părut o crimă perfectă.

Ceilalți îi priviră pe cei doi bărbați; schimbul de fraze, de replici îi amuți pur și simplu... În timp ce soția îi strângea brațul pentru a-i aminti să fie prudent, tânărul Quinot răspunse:

– Nu sunt atât de prost, domnule judecător; fiind ca și anunțată ieri, această crimă mă desemna imediat pe mine.

– Haida de, nu sunteți prea abil, domnule locțiitor; cine ar fi putut să-și imagineze că poți fii atât de nechibzuit? Fără îndoială, bravada de ieri vă punea la adăpost de bănuieli. Și ce motiv ați fi avut? Sunt de părerea lui Rayne când spune că asasinul cel mai greu de ghicit este acela fără mobil.

– Întocmai, domnule judecător, poate s-ar fi descoperit că puteam să am unul!

Fusese nevoie de toată diplomația femeilor pentru a deturna cursul conversației. Un observator atent s-ar fi întrebat poate ce anume puteau face împreună persoane atât de diferite. În afară de această prietenie atât de veche, această fraternitate între romancier și judecător, între ceilalți trebuia să se fi stabilit tot felul de bănuieli, teamă, gelozie, arțag și poate ură.

Rameau, om cu sânge rece, simți poate primul sentimentul dramatic al acestor replici ironice, aceste

diferite jocuri crude și luă hotărârea să plece pentru o clipă.

Singur, străbătu parcul unde toamna își agăța hainele în culori aprinse de foc și apă, și trăsăturile feței sale părură că se destind. Cine putea să spună în clipa aceea dacă judecătorul nu avea în inima sa, în adâncul sufletului său, o oarecare îndoială mistuitoare? Care sunt certitudinile care pot să reziste în seninătatea singurătății? Care sunt măștile care nu cad în fața oglinzii? Care sunt orgoliile care nu fac să se aplece privirea la un moment dat când amorul propriu lipsit de mediul său favorabil se prăbușește în cele din urmă?

Poate că el se întreba dacă prietenul său nu era pe calea cea adevărată, cu viața sa de fantezie și ficțiune.

Dar când se reîntoarse în salon, judecătorul își refăcuse înfățișarea sa dură, și privirea rece, pe care și-o petrecu asupra prietenului său, îl surprinse pe acesta din urmă:

– Nu te simți bine?

– Mă duc să-mi iau medicamentul și dacă voi mânca asta îmi va face bine.

– De ce nu te operezi?

– N-am nici o poftă ca medicii să mă taie, să cântăresc șansele... șansele care... Și, crede-mă, asta face foarte bine la boală... Asta-i pentru mine o veche însoțitoare autoritară, mi-e deajuns să nu uit treaba asta... Scuză-mă o clipă, mă duc la baie.

Rayne îi găsi pe ceilalți în sufragerie.

– Scuzați-l pe prietenul meu, va veni imediat...

*

* *

Rameau și romancierul erau acum în sfârșit singuri în cabinetul de lucru.

– Romanul meu, tu vei fi de acord, se susține întru totul cu un alibi serios?

Masa de prânz îi destinsese pe comeseni, și Rayne voia în momentul de față să stabilească definitiv regulile jocului. Judecătorul rezumă:

– Dacă te servești de revolverul tău, ca în roman, va trebui să te debarasezi de el și, mai devreme sau mai târziu, dacă ai dreptul de port-armă, te vor întreba de ce nu mai ai revolverul...

– Cineva a putut să mi-l fure!

– Oh! asta-i o veche sforărie. În schimb, dacă te debarasezi de el, acesta va fi găsit și va servi ca probă de acuzare.

– Dar îți spun că alibiul este de necombătut.

– Deoarece acesta va fi un alibi greșit, cineva mult mai inteligent ca tine poate să-l găsească și astfel să-ți anuleze alibiul. Atunci nu-ți rămâne nimic și arma te va acuza.

– Voi purta mănuși.

– Dar se va proba că gloanțele provin din revolverul tău. Riști deci să faci ca Denise să fie acuzată; îți voi desființa toate șiretlicurile. Nu. Vezi tu, te vei folosi de revolverul meu, și înmănușat, bineînțeles, pentru a nu lăsa nici o urmă; vei veni la fața locului și astfel îmi vei bloca orice investigație din această direcție, și, în cazul în care te voi demasca, ceea ce sper să fac, eu nu te voi putea acuza de crimă cu premeditare.

– Bine judecat. Ah ce tandem am face noi în literatura polițistă. Deci, arma va fi la tine, o să fie în locul său obișnuit bănuiesc, în sertarul biroului tău?

– Ea va fi la dispoziția ta, nu te teme de nimic.

– Dar tu-mi pui la dispoziție toate atuurile; e adevărat puțin în felul în care o face un om în toată firea când joacă cărți cu un pușți! Asta nu mai e joc.

– Nu cred asta. Mai întâi, adesea un criminal are toate aceste atuuri în sânge încă de la început. Dar nu minimaliza ce atuuri am eu și de care victimele și anchetatorii într-un fel nu vor beneficia; eu știu că tu

trebuie să mă ucizi din momentul acesta și până duminică de exemplu?

– De acum până duminică, fie. Numai că trebuie să ne îngrijim să încredințăm toate acestea unor „martori", altfel cine va putea proba că eu aș fi „executat" cu adevărat asasinatul, altfel spus, trebuie să se știe că jocul e dus până la capăt.

– Foarte simplu, în timp ce tu vei fi la mine, vom telefona Denisei, îi vom spune „crima este dusă la capăt" și, plecând de la acest moment, mă voi îngriji să-ți distrug toate șmecheriile. De acord?

– De acord.

Își strânseră mâna și se observă cum fața dură a lui Rameau se lumină.

Romancierul a fost acela care îl puse la curent pe Quinot și pe ceilalți, pe un ton neserios și teatral.

– Henry Rayne, ilustrul romancier! se anagajează să imite asasinarea lui Jules Rameau în săptămâna aceasta, seara, când bona va fi plecată, și face pariul că, fiind blindat cu toate măsurile de prevedere și toate vicleniile, el va fi fără îndoială de nebănuit.

IV

Între Rameau și soția sa atmosfera era apăsătoare, alcătuită din tăceri și priviri. Încă de luni, Catherine îi spusese:

– Nu credeam că te vei preta la un joc atât de ridicol. Cu toate scrisorile de amenințare pe care le primești, e de ajuns ca un oarecare să afle de acest pariu absurd pentru a trece în locul lui Henry.

– Sunt riscurile jocului, draga mea. Dar cine ar putea să afle? Lăsând la o parte pe Denise și familia Quinot... Numai dacă tu n-o să profiți de ocazie.

Catherine se mărgini să ridice din umeri, dar clocotind de mânie. Ea își închipuia, în așa măsură se schimbase atitudinea soțului de vreo lună încoace, că el aflase deja de legătura pe care o avusese cu Rayne după mutarea acestuia din urmă în vecinătate. Legătură fulgerătoare care o mistuise, care-i arătase ce înseamnă emoția, sufletul în flăcări și-i dăruise pentru o clipă speranța unei adevărate vieți. Avusese de la el cinci sau șase scrisori și, pe bună dreptate, aceasta era adevărata problemă în clipa de față. Când voise să le distrugă, femeia găsise numai cinci scrisori. Soțul ei găsise oare una? Îl cunoștea destul de bine pentru a-și da seama de faptul că el nu a vrut să i le ia pe toate. În felul acesta era mult mai ușor să-i adoarmă bănuiala nevestei, să o facă să creadă că el

nu descoperise nimic. Cinci sau șase? După mai mulți ani ea nu mai era sigură de nimic. Cum aceste scrisori erau destul de lungi, femeia se încurca în a-și aminti textele; dar dacă Rameau le găsise și le citise de ce nu-i spusese nimic? Era omul care să ascundă așa ceva? Totul era posibil. Ea îl știa întru totul capabil să se stăpânească și să aștepte ceasul unei răzbunări pe cât de rafinată, pe atât de gândită.

– Tot ce se poate – ea se mângâia cum putea – ca această răzbunare să se întrevadă în cele din urmă și în atitudinea pe care o afișa soțul față de ea și care se accentuase de mai bine de o lună.

Dar în momentele de cea mai mare supărare, ea ajungea să-și imagineze drama la modul brutal. Dacă Rameau descoperise scrisorile, el era întru totul capabil să-l omoare pe Rayne, fără să clipească, aproape fără ură, cu sentimentul justițiarului îndreptățit. Și dacă romancierul nu avusese chiar el ideea acestui joc, de data aceasta hai să-i zicem „o crimă perfectă", ea ar fi trebuit să se gândească la faptul că soțul voise anume să creeze circumstanțele necesare pentru o apărare legitimă...

Era la mijlocul săptămânii și Rayne nu venise încă. În fiecare seară după plecarea fetei din casă, Catherine se temea de sosirea romancierului căci chiar fără probe, convingerea ei intimă era că Rameau acceptase acest pariu cu un gând ascuns pe care ea nu-l pricepea.

Catherine trecuse deci, pe rând, prin momente de mare tristețe și prin stări de mare încredere. La urma urmei poate că nu avusese decât cinci scrisori; poate că el nu descoperise nimic și, ostenită se mustra că e nebună pentru că își lăsa imaginația cuprinsă de gânduri atât de pesimiste.

În fond, soțul ei era un jucător și era judecător de instrucție; el fusese în mod sincer interesat de sfidarea prietenului său și de siguranța acestuia. Deformație profesională.

*

* *

Palatul de justiție îl privea pe judecător cu o curiozitate mărită. Ajutorul de procuror făcuse cunoscută povestea pariului? Rameau era cunoscut cu puțin înclinat spre fantezie, dar se cunoștea de asemenea că este foarte sensibil la tot ceea ce atingea criminologia, încât nu se mira nimeni că el ridicase mănușa!

Dar de ce era din ce în ce mai distant, aproape nepoliticos până la a nu răspunde la saluturi? Procurorul i-a vorbit deschis președintelui.

– Rameau mă neliniștește din ce în ce mai mult, s-ar zice că-i bolnav...

– Dar acesta este un bolnav, dragul meu procuror! Eu cred că trebuie să sufere în mod cumplit din pricina acestui ulcer la stomac. Nimic nu poate să explice atitudinea sa decât curajul pe care-l afișează pentru a trece peste acest rău.

Și, în fond, poate că ăsta-i adevărul...

Denise Rayne, ea, fusese încântată de pariu. În primul rând nu-l iubea pe judecător, pe acest urs fanatic cum îl numea ea. Era sigură că soțul pusese la cale o stratagemă, o tactică infailibilă. De altfel, Rayne nu-i spunea că:

– Niciodată nu va putea să probeze că eu am părăsit vila.

– Te-ai gândit la automobil? Presupun că o să ia în seamă kilometrajul înainte și după, va trebui că tu să explici diferența!

– Foarte adevărat; urmează să devii un detectiv particular de prim ordin. Dar eu am prevăzut această chestiune; tu ai observat fără îndoială că brutarul nostru își lasă mașina în curte, pentru că nu are garaj? Ei iată cheia de contact de la mașina sa!

Jubila ca un puști...

– Dar cum ai...

– Joia trecută am vânat cu el și am constatat că avea două perechi de chei. La un moment dat a lăsat să-i cadă una din ele și eu i-am furat cheia! De altfel, de când mi-am dat seama că pot să-i fur cheia mi-a venit să-mi bat joc de Jules.

– Vei merge acasă la el în camioneta brutarului?

– Da! între ora 23 și miezul nopții; băiatul este culcat, căci trebuie să se trezească împreună cu ucenicul către ora patru; el nu va observa nimic și cu atât mai puțin, am verificat asta, că, acasă la el, mașina e ascunsă vederii de teii din curte și de colțul primăriei.

– Și bineînțeles că menajera noastră va putea să confirme faptul că tu nu ai părăsit casa?

– Desigur căci numai mărturia ta nu-i de-ajuns. Nu te teme de nimic, ea va confirma în sufletul și în conștiința sa.

Denise era ca un copil. Acest judecător îi stârnea atâta teamă încât savura renghiul ce urma să i-l joace soțul său.

Rayne hotărâse că treaba aceasta ar urma să fie joi.

În fiecare seară, ca de obicei, lucrase de la ora 18 la miezul nopții. Therese, fata din casă, și Denise îl auziseră bătând la mașina de scris. Fără îndoială romancierul găsise soluția problemei sale polițiste.

În joia aceea romancierul lipsise împreună cu soția sa și, reîntorcându-se Therese le spusese:

– Domnul judecător a venit să vă vadă, domnule. Nu știam dacă erați plecați pentru mai multă vreme. V-a așteptat câtva timp în biroul dumneavoastră, apoi a plecat.

Denise se miră:

– Dar de ce nu l-ai invitat să intre în salon?

– Vai, doamnă, n-am insistat. S-a îndreptat chiar el către biroul de lucru al domnului și cum avea picioarele murdare, pline de noroi, și eu, care făcusem salonul lună... ca niciodată...

– Bine, făcu Rayne, voi vedea mai târziu.

Cinară, se uitară la televizor până la ora 22. Denise de duse să se culce și Henry se îndreptă spre cabinetul său de lucru.

– Therese, adu-mi o ceașcă de cafea, am de lucru.

– Romanul domnului e încheiat?

– Aproape, Therese, aproape!

În sfârșit, când rămase singur, când menajera, după ce îi servise cafeaua se retrăsese pentru a se reîntâlni cu Denise, romancierul puse mâna pe magnetofon și-l așeză pe biroul său.

Branșat imediat, bătutul unei mașini de scris se făcea auzit distinct, clar... căci romancierul avea, din ajun, înregistrată propria bătaie la mașina de scris!

Având grijă să lase aprinsă lumina pe birou, el ieși prevăzător, închise ușa, ajunse afară din casă și, se îndreptă către mașina brutarului.

– Zeii sunt de partea mea, își zise.

Se făcuse în fapt o noapte de cerneală; cădea o ploaie măruntă. El lăsă mai întâi să plece mașina din curte, cu motorul oprit, apoi demară și luă direcția spre Nevers.

În timpul acesta, magnetofonul îi asigura alibiul.

Douăzeci de minute mai târziu romancierul opri mașina la o sută de metri de locuința judecătorului de unde merse pe jos.

– Bună seara, asasinule!

– Bună seara, Jules.

– Intră.

Catherine sosise puțin înfricoșată, dar Rayne a fost acela care o trimise înapoi:

– Ah! nu, draga mea, trebuie să dispari, altfel trebuie să te ucid și pe tine.

– Da, Henry are dreptate, și iată un detaliu la care noi nu ne gândiserăm. Deci, Catherine se retrage și eu

nu voi ține seama de... „mărturia“ sa în cercetările mele! Pe cuvânt!

Cu regret ea se supuse:

– Doi nebuni, iată ce sunteți!

Bărbații trecură în biroul judecătorului și, dintr-odată, Rayne descoperi revolverul de calibrul 7,65.

– Iată! mi-am uitat mănușile; mă voi folosi de această bucățică de piele de căprioară pe care o văd aici.

Puse mâna pe cârpă și pe telefon, formă numărul său, o chemă pe Denise, îi spuse că era la judecător și îi trecu receptorul judecătorului care-i confirmă:

– Dragă Denise, eu sunt mort! Soțul tău e lângă opera sa, urmează să se întoarcă acasă și eu urmează să încep să-i dărâm castelul lui din cărți de joc!

În timp ce Rameau telefonă, Rayne examină arma. NU AVEA GLOANȚE! o șterse cu multă grijă și o puse pe birou. Apoi își luă rămas bun de la prietenul său și se duse la camionetă.

Când ajunse acasă, mașina de scris bătea în continuare; intră cu multă grijă în cabinetul său de lucru, și Denise veni peste câteva minute, când auzi că bătutul la mașină a încetat.

– Ești sigur de tine?

– Perfect; tu nu ți-ai părăsit camera?

– Nu, și chiar i-am cerut Theresei o infuzie, ceea ce a obligat-o să treacă de două ori prin fața biroului tău. Astfel nu numai că a văzut singură că nu bat eu la mașină, dar chiar mi-a mărturisit: „În mod sigur domnul trebuie să termine romanul său“. Cât privește asta – e clar. Și camioneta?

– Nici o problemă; e pusă la locul ei. Poate am consumat ceva mai mult timp pentru întoarcere decât pentru ducere, din pricina câtorva porțiuni cu ceață la ieșirea din Nevers... Treaba asta însă o prevăzusem și înregistrarea pe banda de magnetofon cuprinde o rezervă apreciabilă de timp și acum nu-mi rămâne

decât o formalitate... o formalitate importantă: să șterg banda căci vulpoiul ăsta de Jules ar fi capabil să ghicească stratagema, să vină aici să se uite printre benzi și apoi nu trebuie niciodată subestimat adversarul.

– Firește, așa e, te gândești la tot ce trebuie!

Șterse deci înregistrarea ea – care-i servea de alibi – și amândoi se duseră să se culce. Pariul va fi câștigat cu siguranță.

V

Vineri dimineața tot orașul Nevers era cuprins de emoție: peste noapte judecătorul Rameau și soția sa fuseseră asasinați, omorâți prin împușcare.

Duprat nu-l îndrăgise niciodată pe Rameau și cu toate acestea nu-i displăcuse să lucreze cu el. Cei doi bărbați se stimau pentru calitățile lor profesionale. Judecătorul cunoștea valoarea comisarului și-l lăsa să aleagă metoda de lucru, știind perfect, când o anchetă era mai lungă, că Duprat făcea maximum posibil și că nimeni altcineva n-ar fi făcut-o mai bine ca el. Nu era absolut deloc gelos pentru popularitatea lui deși i se părea inutilă și incompatibilă cu funcția. De aceea întotdeauna relațiile dintre cei doi bărbați nu fuseseră decât strict profesionale.

Crima era inexplicabilă. De ce să fie ucis judecătorul Rameau? Fără îndoială el își făcuse destui dușmani de-a lungul carierei sale; dar de ce să fi așteptat până acum? Duprat îi ceru unui inspector, a fost primul lucru ce i-a venit în minte, să cerceteze dacă un condamnat nu ieșise de curând din pușcărie. Dar dacă trebuia să examineze toată activitatea judecătorului, să-i caute pe toți deținuții, pe care îi inculpase Rameau și apoi îi condamnase trebuia neapărat să se înarmeze cu răbdare! Și de ce să o fi omorât în același timp și pe doamna Rameau, o persoană inofensivă?

Duprat și ofițerul de poliție Bertrand, adjunctul său, sosiseră primii la fața locului, alarmați de un comisionar care, găsind bizar faptul că nimeni nu-i răspunde la bătăile sale, se hotărâse să învârtească mânerul ușii. Mirarea băiatului crescu constatând că această poartă care dădea spre o curte nu era închisă cu cheia. Dar nici celelalte. Ajunse până în biroul judecătorului, îl văzuse pe acesta din urmă scufundat în fotoliul său, mort. Băiatul ieșise cât putuse mai repede, telefonase la poliție și un agent venise de îndată să facă de pază.

Comisarul găsise trupul doamnei Rameau la primul etaj, în camera sa. Ea fusese ucisă în pat fiind întinsă pe spate. Nici o urmă de groază pe trăsăturile feței; poate era adormită?

Arma crimei era un pistol de calibrul 7,65 aparținând judecătorului, și fusese așezat pe birou alături de o cârpușoară galbenă. Arma era încărcată, lipseau două gloanțe! Cum nu avea vecini în apropiere nimeni nu auzise focurile de armă. De la bun început furtul nu părea să fie cauza omorului; bijuteriile erau încă pe toaleta din cameră iar sertarele biroului în perfectă ordine.

Polițiștii constară de asemenea că judecătorul nu lucra în momentul morții sale; nici un dosar, nici o foaie albă. Corpul era foarte apropiat de birou și această poziție putea să lase loc bănuielii că el se aplecase pentru a-i vorbi interlocutorului. Acesta din urmă trebuie să fi stat pe scaun, în sfârșit, balistica va lămuri treaba asta.

Pentru moment, Duprat se mărgini să privească. Atât timp cât cei de la identitatea judiciară nu-și făcuseră treaba...

Domnii de la procuratură sosiră la puțin timp după comisar. Dar cum nimic nu le sărea în ochi... mai bine să lase poliția judiciară să facă cea mai mare parte a muncii de constatare. Și apoi, tocmai atunci echipa de tehnicieni sosea și Duprat dădu ordine:

– Cercetați-mi în amănunțime biroul, de asemenea dormitorul și scara care duce la el. Fiți atenți nu numai

la amprentele digitale ci și la urmele de pași, în curte, în sfârșit peste tot copii! Și întorcându-se spre Bertrand:

– Va trebui să întrebăm dacă fusese văzută vreo mașină staționând în fața casei; și tu o vei interoga pe fata din casă.

– Da, mi-a spus adineaori, un vecin, că ea nu doarme aici; nu vine decât dimineața destul de târziu, spre ora zece și pleacă seara spre ora 20,30 după ce termină de spălat vasele. Voi merge să o văd.

– Și, dumneavoastră, doctore ce ziceți? Când a survenit moartea?

– Fără îndoială la miezul nopții, vă dau amănuntele în raportul scris.

Trebuia să țină cont de situație: nu era nici o amprentă; glonțul fusese tras destul de aproape, 40 de centimetri poate, ceea ce era destul pentru asasinarea judecătorului, deci de la o distanță suficientă prin care victima să fie despărțită de vizitatorul său care a țintit pe deasupra biroului.

Un detaliu era surprinzător: asasinul aruncase, după toate aparențele, arma pe birou în loc să o așeze cu grijă. Căzând pe cristalul care proteja mobila, arma făcuse să sară un ciob de sticlă.

Băiatul de la identitatea judiciară care dădea aceste lămuriri, făcuse un lucru ca lumea; totul fusese trecut prin sită.

– Trebuie să credem, îi spuse Duprat, că asasinul s-a înspăimântat în ultimul moment și fusese probabil grăbit să părăsească locul. Dar cu toate precauțiunile sale, este imposibil să nu fi lăsat pe ici pe colo oarecari urme compromițătoare.

– Cu siguranță, cu această cârpușoară galbenă a fost ștearsă arma, și încă foarte conștiincios. Ceea ce miră este faptul că acest asasin atât de meticulos nu purta mănuși! Ce băftos a fost că a găsit această cârpă!

– Nu sunt de părerea ta, băiatule. Este aproape sigur că vizitatorul era cunoscut de Rameau, fără îndoială era

unul de-ai casei, așa că nu văd cum ar fi putut un om de-al casei să nu-și scoată mănușile intrând sau să și le pună, să ia apoi revolverul fără să-și alarmeze victima. Eu cred mai de grabă că el avea arma în buzunar. Poate furată în cursul unei vizite precedente sau în absența de o clipă din birou a lui Rameau. Hei? Nu te gândești? Rameau iese, necunoscutul apucă arma pe care știa unde să o găsească dacă nu cumva o avea deja; ea era încărcată sau el o încarcă...

În sfârșit, Duprat, repetându-se, ba chiar contrazicându-se, își vorbea sieși... Cu toate acestea tânărul tehnician îi spuse:

– În tot cazul, n-am găsit alte gloanțe.

– Fie. Ucigașul pune revolverul în buzunar; Rameau revine în biroul său; cei doi bărbați schimbă câteva vorbe; celălalt țintește pe judecător și trage de la mică distanță.

– Așta s-ar potrivi, domnule comisar. Rameau avea pieptul aplecat înainte, glonțul a urmat o traiectorie aproape orizontală.

– Și ce noutăți ne spune doctorul?

– Aveți raportul lui scris; drept în inimă; moarte între orele 23 și miezul nopții.

– Și în legătură cu doamna Rameau?

– La fel drept în inimă; ea putea să fie ușor ațipită, dar o femeie nu doarme decât foarte rar pe spate.

– Nici o urmă de încăierare?

– Absolut niciuna. S-a tras, și acolo, la fel, de aproape; cearceafurile de pe pat au fost abia clintite.

Duprat își morfoli mustața, căci, dintr-o dată, i se înfățișă spre judecată o enigmă de asemenea proporții: cum se făcea că cei doi soți fuseseră uciși în două locuri diferite, fără ca unul din ei să se neliniștească de soarta primului ucis, cum să explici că femeia ar fi rămas în pat, și dacă ea a fost ucisă prima cum să crezi că Rameau nu ar fi fugit la etaj să vadă ce se întâmplă?

Tânărul tehnician îi explică:

– Un specialist examinează dacă arma n-a fost echipată cu un amortizor de zgomote... un amortizor care o fi dispărut. Numai că, dat fiind faptul că totul a fost șters cu conștiinciozitate, treaba asta nu va putea fi dovedită niciodată.

– În cazul ăsta ar putea fi o soluție. Oricum, Rameau trebuie să fi fost primul ucis chiar dacă ucigașul avea amortizorul, altfel cum poți să presupui că judecătorul ar fi lăsat un individ să urce la etaj și el să aștepte în biroul său?

– Numai dacă n-a fost un medic?

Duprat nu era nemulțumit de acest tânăr. Raportul său era clar și avea idei bune. Dar, gânditor, se mărgini să răspundă:

– Va trebui să-l întreb pe Bertrand...

Apoi, sărind la altă idee:

– Ați percheziționat casa?

– Nu mi s-a ordonat, nici de către dumneavoastră, nici de către acești domni de la procuratură. Și știți, domnule comisar, am convingerea că acești domni nu au aerul să țină la așa ceva, înțelegeți, e în joc personalitatea judecătorului.

– Oh, văd. Dacă s-ar găsi ceva urât, ce scandal ar ieși! Ancheta trebuie să se facă cu puține mijloace și fără să pricinuiască vreo stricăciune. Curată meserie, hai!?

Grăbit nevoie mare, ca întotdeauna, inspectorul Bertrand intră în biroul comisarului tocmai când pleca tehnicianul.

– Ei bine! Va fi o plăcere. N-a fost observată vreo mașină. În curte sunt ceva urme de pași pe pământ, în locurile unde lipsește iarba dar, asta nu-i nimic, nu valorează nimic. Ăștia pot foarte bine să fie pașii lui Rameau, cei ai curierului de la birou... în sfârșit, n-are importanță ai cui. Ploaia a deformat totul. Și apoi, șefu' e zarvă mare la Palatul de justiție. Locțiitorul i-a spus șefului său, procurorul, că faptul nici nu-l miră; că ceea ce îl uimește e că nu a fost ucis mai de mult.

– La fel gândesc și eu.

Bertrand trecu în biroul său iar comisarul, cu capul în mâini, rămase multă vreme pe gânduri. Cum avea un început de gripă, îl cuprinse o durere de cap cumplită. Trecu în vestiarul său și înghiți două pilule, bău un pahar mare cu apă, reveni la locul său și reciti rapoartele pentru a treia oară. Apoi îl strigă pe adjunct:

– Eh, va trebui să mi-l găsești pe medicul său, pe notarul său, pe bancher și să scormonești în viața doamnei. Totul pe tăcute!

În ancheta aceasta o să duc în spate un judecător care nu avea de ce să-l pizmuiască pe Rameau.

*

* *

Henry Rayne și soția sa erau uluiți de vestea năprazнică. Denise a fost prima care aflase vestea, făcându-și cumpărăturile obișnuite, către sfârșitul dimineții. Se reîntoarse imediat acasă și Henry nu înțelesese totul de la bun început...

– Îți spun că sunt morți! Morți amândoi! Omorâți!

– Doamne Dumnezeule, dar cine a putut... Bietul Jules.

– Trebuie recunoscut că nu era îndrăgit; dar realizezi ce înseamnă moartea asta pentru tine? În sfârșit... pentru noi?

– Vrei să spui că atunci când va fi cunoscută afacerea cu pariul... Ah! ce idee grozavă am mai avut atunci...

– Evident. Dar ce-i făcut e făcut și când te gândești că tu n-ai fi fost atât de prost să-i ucizi, după de făcuseși acest pariu în public.

Rayne nu-i răspunse soției pentru a nu o înnebuni de-a binelea. Nu-i aminti nici că, duminica trecută, când Quinot, după vânătoare, emisese ipoteza posibilității reale ca judecătorul să fie ucis, acesta din urmă remarcase că tocmai așa ceva putea să fie considerată o ma-

nevră subtilă pentru a se evita bănuielile: cine ar putea să gândească acum că cineva este atât de nechibzuit încât să profereze o amenințare, fie și falsă, de față cu martori?

Un anchetator putea să ajungă la concluzia că replica lui Rameau îi dăduse ideea romancierului.

– Dar pentru numele lui Dumnezeu, eu am totuși picioarele pe pământ. Sunt sigur că revolverul era neîncărcat și i-am lăsat pe Jules și pe Catherine trăind, bine mersi.

– Așadar cineva a venit după tine.

– Dar trebuia să vină cu gloanțe pentru a se servi de armă ori să știe că ele se află pe undeva la fața locului. Trebuia deci să știe – ori să bănuiască măcar că revolverul nu ar fi încărcat! Și trebuia de asemenea să-l încarce fără ca Rameau să observe sau să bănuiască. O situație aberantă. Ah, nu, nu va fi decât o soluție, o posibilitate și nu două: eu sunt criminalul. Eu singur puteam să vin cu gloanțe și să-l încarc prefăcându-mă că-l verific. Asta coincide cu ora, cu absența motivului crimei pe care-l invocam; pe scurt e ceea ce prevăzusem, dar cu adevărat, Denise, cu adevărat. Cum vrei tu să mă pot apăra? Quinot și soția sa sunt martorii acestui pariu.

– În cazul ăsta Quinot l-a putut executa.

– Dar cum? Ei au fost omorâți de la o distanță mică și el nu știa că eu mă voi duce joia asta acolo!

– Poate că te-a urmărit: atunci a putut să se apropie până lângă Rameau fără ca acesta să-l bănuiască.

– Tu mă vezi pe mine, care am ațâțat toată treaba asta, că sunt în stare să acuz pe un locțiitor de procuror pentru a mă apăra pe mine?

Denise avu o inspirație:

– Din fericire tu ai un alibi.

– Așa-i, din fericire, da; poate singura mea șansă. Și, fără motiv, mulțumesc lui Dumnezeu.

– În cazul ăsta nu trebuie să te duci la poliție; nu trebuie să vorbești de acest pariu.

– Dar Quinot, el, va vorbi.

– Nu face nimic, nu cunoștea ziua fixată; și vom spune că era un joc... că tu n-ai părăsit vila, că jocul acesta nu fusese „pus în practică". Și apoi poate că lucrurile nu vor ajunge până aici.

– Găsesc că ești foarte optimistă.

– Ei bine, nu, Denise nu era optimistă deloc și ea nu dormea toată noaptea. Cu alibi sau fără alibi, asta era o treabă murdară și, pe deasupra... o crimă perfectă... închipuită de soțul său.

Toată ziua, simțiră între ei privirea întrebătoare a fetei din casă. Din fericire, fata nu era la curent cu jocul și știau foarte bine că ea „îl auzise pe domnul bătând la mașina de scris", ceea ce era liniștitor. Dar se întrebau dacă în fața unui polițist ea va pronunța cuvântul „auzit" sau va zice pur și simplu că „domnul BĂTUSE la mașină".

De mai multe ori, în cursul serii, când tânăra era în apropiere, Denise făcându-se că citește ziarul de seară, îi spusese de câteva ori soțului:

– Ce coincidență: să-i omoare în timp ce tu îți terminai romanul de care le spuseseși...

*

* *

Tânărul locțiitor de procuror Roger Quinot, cu toată înfumurarea lui, nu era liniștit, iar soția sa cu atât mai puțin:

– Tu nu ar fi trebuit să vorbești duminică, cum ai făcut-o, fără noimă.

– Nu văd nici o legătură.

– Nici o legătură, nici o legătură, în afară de faptul că tu și cu Rayne emiseserăți ideea de a fi ucis... poate pentru a râde de el, dar oricum ce coincidență!

– Dar asta a fost pentru a-i distruge siguranța de sine. Și eu îi vorbisem despre asasinarea în timpul vânătorii!

– Da, dar explicând după aceea...

– Știu, știu nu mă enerva.

Evitară să se înfrunte. Quinot trebuia cu toate acestea să se gândească bine la motivul ce-l avea... și pe care își îngăduise să-l declare în public. O anchetă făcută în grabă îi făcea cunoscut faptul că Rameau îl discreditase din punct de vedere profesional în cercurile din preajma procurorului.

Dar el gândea de asemenea că Rayne putea fi un suspect de primă mână și că, sub masca unui joc el ar fi putut foarte bine să premediteze cea mai diabolică dintre crime.

Ori, dacă îi va spune lui Duprat ceea ce știa în legătură cu Rayne, acesta din urmă nu va întârzia să-i repete comisarului amenințările pe care el, Quinot, le proferase cu toată seriozitatea la adresa judecătorului.

Cât privește pe nevastă-sa, ea refuza să creadă că bărbatul ei, pentru simplul motiv că Rameau îl ponegrise față de superiorul său și poate, de asemenea, tot ceea ce era posibil, față de președintele tribunalului, să fi recurs la asasinare.

Și de ce atunci a avut loc asasinarea doamnei Rameau?

Ea ar fi fost mult mai liniștită dacă alibiul soțului său ar fi fost indiscutabil. În toate serile de joi el mergea la un club elegant, dar foarte frecventat, să se antreneze la judo.

Quinot trebuise să fi ieșit de la club în jurul orei 23, dar nu se întorsese acasă decât la miezul nopții. Faptul nu era extraordinar căci în fiecare săptămână se întâmpla același lucru: el însoțea pe un coleg, ori hoinărea puțin pentru a se destinde înainte de a se culca. Adesea ieșea de asemenea înainte de ora 23; și toate astea ar fi fost greu de verificat în caz de nevoie.

Femeia tremură gândindu-se că clubul nu era în ultimă instanță decât la câteva minute de domiciliul judecătorului.

VI

Trecuseră două zile. Funeraliile fură măreţe. Toată magistratura, notabilităţile administraţiei, baroul avocaţilor, poliţia, reprezentanţii tuturor corpurilor constituite.

Nimeni din partea familiei.

În rândul întâi, romancierul Henry Rayne şi soţia acestuia conduceau cortegiul.

Duprat, cercetând feţele la ieşirea din catedrală, ar fi vrut să citească oarecari semne. Dar el ştia că pentru procuror, pentru colegii lui Rameau, moartea acestuia însemna mai mult ceva neprevăzut decât o supărare. Bineînţeles a te lua de un judecător de instrucţie era un lucru neliniştitor... asta nu se făcea; aici era de fapt punctul esenţial!

În schimb comisarul nu ştia că romancierul, a cărui literatură poliţistă o cunoştea, era atât de legat de cei doi morţi.

Comisarul îşi zise că s-ar putea să afle, printr-o vizită, poate câte ceva în privinţa asta.

În zadar căută o faţă necunoscută sau dubioasă. La cimitir, nu-l întâlni decât pe procuror, pe locţiitorul acestuia, pe romancier şi pe nevasta acestuia. Nu îndrăzni să-i abordeze pe aceştia din urmă căci îl vedea pe Quinot vorbindu-le familiar şi înţelese că şi aici trebuie să acţioneze cu multă prudenţă.

Atunci hotărî să se întoarcă pe strada Lafayette unde se afla locuința victimelor. Coborî mai întâi în lungul străzii cu nasul în vânt, fără îndoială cum făcea Rameau când se întorcea acasă, fără să vadă nimic în jurul său. Apoi luă în răspăr drumul, parcurse mult mai încet strada, studiind casele, străzile perpendiculare, străduindu-se să-și întipărească atmosfera acestui cartier rezidențial. Da, era în general o stradă liniștită unde nu staționau decât mașinile riveranilor. Deci o mașină necunoscută putea fi remarcată cu atât mai ușor de aceștia, dar el nu se miră că totuși primele cercetări făcute de Bertrand nu dăduseră nimic la iveală, căci între orele 23 și miezul nopții, oamenii privesc foarte rar pe fereastră. Și apoi, se putea foarte bine ca asasinul să fi venit pe jos. Din partea taximetrelor nu se aflase nimic în plus...

Cu toate acestea, zărind un bătrân care ieșea dintr-o clădire situată vis-à-vis de locuința familiei Rameau îl acostă și-l întrebă dacă vrea să-i acorde câteva minute pentru o conversație. Bătrânelul acceptă și-l invită să intre la el acasă:

– Cunoșteam bine familia Rameau, domnule comisar.

– Le făceați vizite?

– A, nu. Un biet bătrân ca mine nu merge la astfel de tipi.

Duprat constată imediat că fereastra camerei dădea spre stradă și că, de acolo, se putea cu ușurință să se vadă intrarea în domiciliul judecătorului.

– Atunci le vorbeați din când în când?

– Nici atât; doamna mă saluta adesea, de departe, asta-i tot.

– Și cu toate acestea mi-ați spus că îi cunoșteați?

Bătrânelul trebui să recunoască faptul că una din distracțiile sale favorite era, să privească, lumina fiind stinsă, pe fereastră. Petrecea astfel ore întregi; și, adesea... când nu dormea... din când în când...

– Nu-i vina mea dacă acești oameni nu trăgeau jaluzelele. Atunci, fără să vreau, din momentul în care lumina era aprinsă la ei... îi vedeam venind și plecând.

– Numai că, de aici, nu vedeți biroul de lucru al judecătorului.

– Ah, nu! el dă spre dosul casei.

Duprat privi de la fereastră. Acum jaluzelele fuseseră trase, ușile zăvorâte și cheile date notarului. Cu toate acestea cei de la procuratură își opriseră un rând de chei pe care i-l dăduseră comisarului. Dar casa părea moartă și Duprat nu era sigur dacă ea își va dezvălui secretul sau secretele sale.

– Atunci? În seara crimei, nu ați văzut nimic suspect?

– Nu! Știți, domnule polițist, nu sunt întotdeauna la pândă. Cu toate acestea, trebuie să vă spun că spre ora 23, am văzut lumină la primul etaj; ăsta-i dormitorul; dar n-am putut vedea nimic, căci la primul etaj, jaluzelele sunt trase devreme. Numai la parter le lăsau ridicate.

– Mai întâi, asta, este fereastra de la camera doamnei; el, trebuia să se culce în partea din spate a casei. Dar, totuși e adevărat că ea se culca mai devreme. Numai că, poate nu chiar de o săptămână, camera era luminată până târziu.

Ce trebuia să se deducă? Că cei din familia Rameau așteptau pe cineva fără să știe în ce zi anume va veni acel cineva?

– Și la parter?

– Bine, îi vedeam ducându-se și venind în salon dar spre orele 7 sau 8 seara. Vedeam chiar ecranul televizorului; dar domnul Rameau venea rareori acolo. O vedeam pe doamna după cină deschizând televizorul, apoi stingea lumina și nu mai vedeam decât ecranul.

Da, Rameau mergea să se izoleze în biroul său, aplecat asupra vreunui dosar sau asupra vreunui tratat de

jurisprudență. Și, în aceste zile din urmă, poate aștepta un vizitator misterios.

Duprat reluă întrebările căci bătrânelul părea fericit să facă mărturisiri:

– Bun, în ziua aceea; joi seara, ați văzut lumină în cameră în jurul orei 23 și asta nu se întâmpla decât de câteva zile să rămână aprinsă atât de târziu, e așa cum spun?

– Așa-i, domnule polițist.

– Lumina a rămas aprinsă multă vreme?

– Nu știu, ce vreți de la mine? Mă culcasem; păi am 80 de ani.

– Și nu ați auzit nimic?

– Când am fost pe cale să adorm am auzit pe cineva fugind pe stradă, dar n-am dat atenție faptului. Poate a fost vreun băiat căruia îi era teamă să nu piardă trenul!

– Și ce oră era?

Dar bătrânul nu știa ce să zică. El părăsise postul lui de observație spre ora 23... asta putea fi și 23,30 sau chiar mai târziu.

Duprat ieși perplex. Deci între ora 23 și miezul nopții cineva fugise pe această stradă. Acesta putea să fie evident asasinul, dar putea să fie oricine pentru orice motive...

Cu cheia pe care o avea comisarul intră la domiciliul victimelor.

Locuința luase deja aerul sinistru al caselor părăsite. Mai întâi comisarul zăbovi în curtea mică. Aceasta era în parte cimentată; și gazonul sau mai degrabă iarba cosită ca vai de lume o copleșea. În fund, un rond de trandafiri. Comisarul și-l imagina cu greu pe Rameau îngrijind trandafirii și se gândi că singură nevastă-sa trebuia să se ocupe de așa ceva. Fapt e că totul era prost întreținut. Trandafirii cu florile trecute nu fuseseră culeși; ierburi nefolositoare nesmulse; câteva mușcate, de la intrare, cu florile scuturate; corolele, trecute, nu fuseseră tăiate.

Cu toate acestea se părea că această grădiniță nu era complet părăsită, că ea fusese întreținută, altfel iarba ar fi fost mai înaltă în curte. Într-un șelar comisarul descoperi din întâmplare o mașină de tuns iarba care trebuie să fi fost folosită câtuși de puțin în urmă cu o lună sau două; era în bună stare; se afla de asemenea o prelată și o pălărie veche de fetru și comisarul își revizui părerea sa: Rameau, din timp în timp, trebuie să se fi ocupat de această grădiniță pe care n-o lăsase în părăsire decât de vreo lună. Hotărât lucru, acest răgaz revenea mereu în anchetă. Ce putuse să se întâmple, ce fapt intervenise, destul de important pentru a schimba comportamentul judecătorului? Și în fiecare seară culcându-se la o oră atât de târzie, aștepta el oare pe cineva care avea o legătură cu acest fapt?

Intră în casă. Totul era în perfectă ordine și asta i se păru absurd comisarului ca un asasin să nu lase în urma sa cel puțin un fel de dezordine mai puțin obișnuită.

Neobișnuitul îl observă totuși, câteva clipe mai târziu, în birou. Stând jos, el își trecu mâna peste cristalul biroului și descoperi ciobul de sticlă provocat de căderea armei și asta arăta că oricât acolo lucrurile nu se mai potriveau cu restul. De ce un asasin atât de misterios, atât de calm, care operase cu un sânge rece de necrezut, cu arma furată de la victima sa, și poate echipată cu un amortizor de zgomote... de ce aruncase pe neașteptate această armă pe birou provocând spargerea sticlei? Asta putea să explice acea fugă pe care o auzise bătrânelul care locuia vis-à-vis? Sau în ultimul moment, asasinul se îngrozise?

Deschise sertarele: hârtii, facturi, radiografii ale stomacului, note de drept, de jurisprudență: și toate în perfectă ordine.

Duprat vru să-și imagineze o clipă că era Rameau, care aștepta un vizitator; vreunul destul de neliniștitor pentru a-l face să-și modifice de aproape o lună comportamentul său, vreunul care nu precizase data sosirii

sale pentru că de patru sau cinci zile judecătorul îl aşteptase până la ora unsprezece seara sau chiar mai mult. Dar sigur vreunul destul de familiar care cunoştea locurile şi în mod special dormitorul.

Şi Duprat gândi că chiar el, într-o astfel de situaţie, aşteptând vreun individ ciudat, pe cineva care îl emoţiona, ar fi fost foarte bănuitor. Ori, cunoscându-l pe Rameau, era imposibil ca el să nu fi fost bănuitor. Atunci... poate el era acela care încărcase revolverul de teama unei ameninţări? Arma a trecut din mână în mână... şi, asta totuşi nu se potrivea încă; trebuia în mod obligatoriu să fie şi un amortizor de zgomote. Rameau trebuie să fi fost ucis primul şi nevastă-sa nu auzise nimic!... Duprat care purta de câteva zile pe picioare un guturai, avea dureri de cap...

Şi apoi, îşi zise el, trebuie să fi ştiut că asasinul cunoştea că există o armă dar că trebuie să aducă un amortizor! Nici aici lucrurile nu se potriveau prea bine. Presupunând că crima nu fusese premeditată, că asasinul ar fi profitat de acest revolver „providenţial" încărcat în prealabil de Rameau, atunci de ce să fi adus un amortizor de zgomote? Duprat îşi trecu mâna prin ceea ce îi mai rămăsese din chică, apoi mai mângâie ciobul de cristal de pe birou, dând cu degetul din amuzament peste marginile proaspete şi tăioase. Până când se tăie şi trăgând o înjurătură îşi supse degetul. Acesta sângera destul de rău şi trebui să-l înfăşoare cu batista, renunţând la cercetarea amănunţită în continuare a sertarelor, bibliotecii şi a celorlalte mobile.

Ieşi din birou şi urcă la etaj. Nici acolo, băieţii de la identitatea judiciară nu recoltaseră nici un fel de amprente suspecte. Asasinul trebuie să fi urcat încet după primul omor săvârşit jos, pentru a nu o trezi pe doamna Rameau. Comisarul vru să procedeze la fel cum trebuie să fi făcut necunoscutul; deschise uşa cu grijă; cu mâna stângă căută comutatorul şi aprinse lumina. Atunci constată că patul se găsea la mai mult de patru metri de

ușă, patru metri însemnau destul de departe pentru ca doamna Rameau să se trezească, dacă ea ațipise și să strige! Curios, își zise, că n-am dat atenție acestui detaliu în prima zi. Dar în ziua aceea comisarul nu era chiar în aceeași ambianță; era lume în cameră. Astăzi, în definitiv era ca și cum el era în mod real criminalul. În cazul acesta două lucruri erau posibile: sau individul nu aprinsese lumina, mulțumindu-se poate să se apropie de pat cu o lanternă și să tragă; sau necunoscutul era realmente un individ foarte apropiat familiei și victima nu a fost surprinsă să-l vadă acolo. În ambele cazuri el cunoștea perfect locurile.

Duprat, cu degetul bandajat, scotoci distrat cu mâna stângă, dat totul era în perfectă ordine pe aici și în aparență nimic nu fusese furat.

Își promise să revină pentru a se ocupa, când degetul nu va sângera – ce absurditate și întâmplarea asta – de o cercetare mult mai minuțioasă.

Stinse lumina, coborî și nu ar fi fost surprins să-l vadă pe Rameau ucis în fotoliul său de la birou într-atât ajunsese să-și imagineze modul cum s-a petrecut crima. Acesta e deci momentul în care, trecând din nou prin birou, criminalul aruncase arma; gest cu atât mai neașteptat cu cât revenind de la etaj era obligat să treacă foarte aproape de birou și putea foarte ușor să așeze arma cu grijă.

Atunci poate auzise vreun zgomot neașteptat, se descotorosise de revolver și o luase la fugă...

Comisarul avu atunci o inspirație. Telefonul era pe birou, îl sună pe adjunctul său:

– Bertrand? Da, vorbesc pe nas, știu, de vină e acest blestemat de guturai. Sunt la judecător acasă... Nu, nu la acela... acasă la victime. Va trebui să organizăm o pândă în cartier... ah, ai lăsat un agent deja... e închis bine-înțeles, dar nu se știe niciodată... cineva care știe că supravegherea slăbește... Da, țin la asta... da ziua și noaptea. Vei face în așa fel încât băieții să se schimbe...

Cine?... Locțiitorul procurorului? Ce vrea? Bine, îl lăsăm să revină. Nu mă voi întoarce înainte de lăsarea serii...

Duprat nu se întoarse nici măcar acasă. Mâncă de amiază într-un mic bistrou de pe malul Loarei, o felie de jambon de Morvan, un păstrăv meunière și chavignol, totul stropit cu un vin de Sancerre care își justifica reputația. Se lăsă atras de un perco spumos și un rachiu de țară. După toate acestea, își zise comisarul, nimic nu mai trebuie ca să retezi orice început de gripă.

De altfel, convins de toate acestea, el se simți mai bine și mai puțin deprimat.

Soarele tocmai apărea dintre nori și Loara nu scăpa prilejul să-i fure suluri de lumini din razele sale pe care le agăța de cele câteva bancuri de nisip scăpate de creșterea apelor făcând să pleznească de invidie până și pe un pictor.

– Frumos timp pentru o hoinăreală, comisare, îi zise patronul care-l cunoștea.

– Chiar asta voi face, închipuiți-vă; cheamă-mi, te rog, un taxi!

Câteva minute mai târziu, comisarul luă direcția spre Sérigny, acolo unde locuia romancierul Henry Rayne cu nevastă-sa.

VII

Bertrand nu-și pierduse vremea. Cercetase mai întâi fișele de la hotel și a camerelor mobilate de închiriat; în aparență nimic insolit decât câteva nume de verificat și în primul rând a celor care încă nu părăsiseră Nevers și pe a celor care dimpotrivă își petrecuseră acolo doar noaptea de joi spre vineri. Cea mai mare parte, fără îndoială, comis-voiajori.

A fost imposibil să-l vadă pe notar iar secretarul acestuia fusese formal: Jules Rameau venise să-l vadă pe notar cam cu o lună în urmă și destul de des în ultimele zile. Dar el nu era la curent cu cele discutate, patronul și secretarul având fiecare proprii clienți. În prezent notarul petrecea opt sau zece zile pe litoral și ar fi înapoi azi sau mâine; va merge deci imediat la poliție să vadă despre ce este vorba.

Rezultatele definitive ale diverselor analize, cercetări, erau negative. Nici o amprentă; și ceea ce îi deruta mai mult pe polițiști era faptul că nu descoperiseră urme pe scara ce ducea la primul etaj. Afară, ploua, în noaptea crimei, deci asasinul trebuia să aibă încălțămintea murdară, udă. Trebuia oare să presupună că avusese grijă în mod special să-și șteargă pantofii? Se descălțase? În tot cazul exista o certitudine: acest individ operase cu grijă deosebită, atent la cele mai mici gesturi,

ceea ce îl zăpăcea pe comisar care nu-și explica încă faptul că arma fusese aruncată pe birou și spărsese cristalul. Îl reîntâlnise chiar pe băiatul de la identitatea judiciară în legătură cu acest subiect și el dăduse un răspuns categoric: spargerea cristalului fusese provocată de revolver în cădere și pe mânerul acestuia în punctul de contact se luaseră câteva grăuncioare de sticlă pisată. Răspunsul era absolut clar și băiatului îi venea să-l trimită la dracu pe Duprat, căci doar își cunoștea meseria!

Comisarul reciti de asemenea raportul medicului legist ale cărui puncte esențiale erau următoarele: glonțul direct în inimă și moarte instantanee în ambele cazuri; victimele cinaseră târziu și mâncaseră ceva ușor; nici o urmă de alcool ceea ce putea permite să se opineze că Rameau nu-i oferise nimic vizitatorului, de altfel nu se găsise nici o sticlă, nici un pahar în biroul său sau în vreo cameră alăturată. Convorbirea trebuie să fi fost foarte scurtă. Judecătorul suferea de un ulcer la stomac cu o evoluție malignă și comisarul se gândi că nu era de mirare că acesta fusese atât de dezagreabil. Duprat admiră uluitoarea sa forță de caracter căci secretara afirmase cu tărie: nu se plângea practic niciodată.

În sfârșit cercetările efectuate în ce privește taxiurile care ar fi putut aduce un necunoscut în cartier erau de asemenea negative ca și cele întreprinse pentru a ști dacă vreo mașină staționase pe stradă. Vizita la familia Rayne nu adusese clarificări. Judecătorul și nevastă-sa își petrecuseră ultimul week-end cu el și Duprat îi găsi pe aceștia din urmă încă vizibil sub șocul emoției. Romancierul îi povesti istoria prieteniei lor, dar comisarul o găsi pe nevasta acestuia foarte încordată. Nu trase nici o concluzie. Familia Rayne nu știa mare lucru despre celelalte relații posibile ale lui Rameau și romancierul nu-i vorbi de pariu și de toate discuțiile esențiale care fuseseră în cadrul acestei ultime întâlniri. Denise îl

convinsese pe deplin pe soțul ei: dacă Quinot vorbea ar fi oricând timp să se spună că nu crezuseră oportun să deruteze poliția punând-o pe o pistă fantezistă!...

*

* *

În sfârșit, elementul de noutate apăru. Bertrand veni cu un telex din textul căruia afla că un camionagiu declarase la comisariatul din Montargis că el luase, la ieșirea din Paris, pe un individ ce făcea autostopul, acesta neascunzându-i faptul că ieșise în ajun din închisoarea de la Fresnes. Fusese nevoit să-l debarce la Montargis căci trebuia să-și petreacă noaptea aici. Noaptea din ajunul crimei. Necunoscutul trebuise în consecință să se culce și el în acest oraș, dar îi declarase că își continua călătoria spre sud, pe magistrala națională numărul 7. Și, în mod efectiv, ieșind a doua zi dimineața din cafenea pentru a se îndrepta spre Clamency și Yonne, îl zărise pe băiat urcând într-un alt camion ce se îndrepta spre Cosne, Nevers etc. Trebuie să fi fost ora 8, joi, ziua crimei. El n-ar fi făcut fără îndoială niciodată declarația dacă n-ar fi văzut în ziare că poliția se frământă să afle dacă unul sau mai mulți întemnițați fuseseră eliberați sau evadaseră cu câteva zile înaintea dublului asasinat.

Duprat luă imediat legătura cu directorul închisorii din Fresnes. I se dăduse confirmarea: efectiv, miercuri doi bărbați fuseseră eliberați, pedeapsa lor fiind executată. Unul din ei declarase că vrea să rămână la Paris; după o pedeapsă de patru ani, gândea că va putea să găsească de lucru. Celălalt, un asasin condamnat la nouă ani închisoare în 1966, declarase gardianului că nu-l va mai revedea prea curând. Semnalmentele acestuia din urmă corespundeau întru totul cu descrierea făcută de camionagiu. Era vorba de un bărbat de treizeci de ani numit Fernand Cayrol. Pentru o clipă Duprat crezu că

are la îndemână ceva solid, dar după ce primi toate informațiile necesare fusese obligat să constate că acest Cayrol nu fusese inculpat de către Rameau și că nu avusese niciodată de a face cu el. Cayrol, în cursul unei încăierări, într-o cafenea din Paris, scosese cuțitul și își omorâse un camarad de aceeași teapă cu el. Premeditarea nu fusese reținută și intrase la apă 9 ani. Directorul și gardienii afirmau că individul avusese o comportare bună. Instrucția fusese condusă de un judecător din Paris și tipul fusese condamnat de către jurații de Sena.

Ah, sărmane Bertrand, credeam că în sfârșit avem ceva ca lumea la mână; din păcate, trebuie să ne predăm în fața evidenței; nici o legătură cu Rameau. Va trebui oricum să-l căutăm pe al doilea camionagiu, treabă de rutină, ce vrei: trebuie să știm unde a coborât clientul său.

– Am dat ordine în acest sens; jandarmeriile sunt la curent cu afacerea.

– Asta m-ar mira să dea ceva rezultate, ceva lucruri la iveală! Băiatul acesta poate să coboare la Marsilia, să se îmbarce. Nu va aștepta câtuși de puțin să fie reperat. Dar nu văd de ce dracu ar fi venit să-i ucidă pe cei din familia Rameau cum ar fi putut să cunoască locurile!

– Atunci, șefu', va trebui să cercetăm altceva. Locurile sigur că era necesar să le cunoască, numai că așa ceva nu era posibil deoarece Rameau locuia la Nevers de numai trei ani și Cayrol fusese închis încă de acu, nouă ani!

– Evident ar fi trebuit să știe că va găsi o armă și să vină cu un silențios! Vai, capul meu. Sunt bolnav copt.

– Vitamina C – șefu'.

– Da, gata cu vitamina ta, du-te...

Decât să-l înfrunte, Bertrand găsi mai potrivit să spele putina în biroul său.

Cu toate acestea, Duprat nu-și pierdu nădejdea prea multă vreme. Camionagiul din Montargis (comisarul tot

citea și recitea toate depozițiile: a secretarei, a fetei din casă, ale vecinilor...) reușise să le spună jandarmilor ce camion luase numitul Cayrol: un camion al firmei Michelin care trebuia să se oprească la Clermont Ferrand. Și stația de radio transmisie a jandarmeriei făcuse restul.

Fusese o joacă să-l regăsească pe acest camionagiu care-și amintea perfect de individ, de ce-i spusese acesta:

– Merg, într-adevăr, la Clermont – Ferrand – îi declarase individul.

Și, vorbăreț din fire, nu ascunsese deloc faptul că ieșise din închisoare de la Fresnes, cu pedeapsa încheiată... pentru stupidități ale tinereții...

Camionagiul crezuse că a înțeles pe deplin faptul că individul avea o relație la Clermont care avea să-i asigure de lucru.

Recitind raportul poliției din Clermont, lui Duprat îi venea să-și rupă cele patru fire de păr din cap! Fusese chiar pe punctul de a azvârli, de furie, raportul tocmai în celălalt capăt al biroului când, întorcând pagina citi această replică din depoziția camionagiului:

– M-am întrebat de ce voise el să coboare la Fourchamblaut la amiază! Doar în cazul că, pur și simplu, era chinuit de foame.

Duprat făcu numărul de telefon al procurorului.

– Alo, domnule procuror... respectele mele. Slavă Domnului, nu cine știe ce, sunt obligat să vă mărturisesc. Îmi dați voie... Judecătorul Rameau, înainte de a locui la Nevers, nu locuia în Fourchambault? Da, exact; pe ce stradă?... Notez. Vă mulțumesc, domnule procuror... Da, să sperăm!

Duprat puse telefonul în furcă și reluă citirea raportului. La un moment dat, Bertrand fiind absent, comisarul chemă pe un inspector:

– Trimite un agent la această adresă, repede, cu semnalmentele lui Cayrol... să întrebe vecinii... în sfârșit... vezi tu!

Să fi fost o simplă coincidență? În tot cazul, avea în fine, în mână un fapt precis: Cayrol, eliberat de la Fresnes, coborâse la Fourchambault, localitate unde domiciliase Rameau înainte de a veni să se stabilească la Nevers.

Asta nu clarifica nimic. Nu explica omorul. Nu se înțelegea de ce acest Cayrol, hotărât încă de la Paris, să meargă la Clermont, decisese brusc să se oprească acolo la Fourchambault? Și trebuia admis că numitul Cayrol nu cunoștea locurile de pe strada Lafayette! În sfârșit, fiecare lucru la timpul potrivit, își zise Duprat, lăsăm la o parte ceea ce nu înțelegem și să ne concetrăm pe ceea ce avem.

Dădu ordin să se facă un fel de portret robot al omului nostru, semnalmentele erau precise: înalt, blond, obrajii supți, ochii adânciți în orbite (Fresnes nu era o pensiune de trei stele), 30 de ani, haină gri, pantaloni de velur, o cicatrice pe obrazul drept etc... și îl dădu ziarelor cu acest titlu: „Se caută acest om".

Era un mic punct de plecare. Ușurat de această acțiune directă în locul simplelor supoziții și deducții, mai mult sau mai puțin psihologice, comisarul schiță chiar o ipoteză plauzibilă. Ipoteză sau roman?

Cayrol are ca misiune să-l omoare pe judecător; să îndeplinească răzbunarea unuia dintre codeținuți care nu este în prezent „eliberabil". Acesta din urmă ar fi putut fi inculpat cândva de către Rameau și știa că judecătorul locuiește la Fourchambault. Cayrol acceptă; poate va fi plătit gras pentru treaba asta fie la ieșirea apropiată a instigatorului, fie printr-un complice care-l așteaptă la Clermont. Stratagema va avea avantajul de a nu trezi bănuiala judecătorului. I s-a spus Fourchambault în departamentul Nievre, dar Cayrol nu are în cap în primul rând decât să ajungă la Clermont unde va găsi de lucru. El își va executa „contractul" după aceea... Nu arde! Pornește deci pe drumul național numărul 7 cu primul camionagiu care îl lasă la Montargis unde

doarme, apoi cu al doilea merge direct la Clermont. Și, apoi, o surpriză pentru el, constată că Fourchambault este exact în drumul său; atunci, mai bine să facă treaba imediat; în felul acesta, va evita să se întoarcă din drum și va găsi oricum un alt vehicul pentru a-și continua drumul a doua zi. În ziua crimei, el este deci la Fourchambault.

Aceasta, de fapt, o va confirma câteva ore mai târziu Bertrand la reîntoarcerea lui! Un individ cu semnalmentele lui Cayrol se prezentase într-adevăr la vechiul domiciliu al judecătorului; o vecină îi dăduse noua adresă.

– Atunci, șefu', poate că-l avem la mână pe băiat; am putea înceta pânda din strada Lafayette.

– Nu încetezi nimic deocamdată. Asta nu înseamnă decât, „poate da, poate ba" cum se spune pe aici. Și comisarul nu îndrăzni să-și formuleze părerea sa pesimistă și certitudinea că în fond nimic nu se mai lega. Comisarul rămase pe gânduri câteva clipe, smiorcăindu-și nasul.

– Două lucruri sunt de făcut în prezent, Bertrand: să întrebăm pe directorul închisorii din Fresnes dacă printre deținuții lui este vreunul inculpat cândva de Rameau, și apoi pui toată jandarmeria pe urmele lui Cayrol; băieții să îi vadă pe camionagii, să cerceteze gările, să dea semnalmentele peste tot.

– Treabă ca și făcută, șefu'; am primit deja dosarul individului cu biografia completă.

Toată mașinăria poliției se puse în mișcare în mod special în sectorul de la Nevers la Clermont Ferrand.

O dată acest lucru făcut, Duprat se ridică, tuși, scuipă, comandă:

– O mașină, un șofer, iute!

Și porunci să fie dus în strada Lafayette.

Pătrunse în grădinița care nu-i dezvăluise până acum nici un secret, aruncă o privire în micul hangar și păși de-a lungul și de-a latul. Din nou și-l imagină pe

judecător tunzând gazonul, cu vechea pălărie de fetru pe cap și apoi, brusc, cu circa o lună de zile în urmă încetinindu-și activitatea. Și încă o dată cu totul întâmplător, ștergându-și fruntea pentru că avea temperatură, el descoperi ușa aceasta... da, acolo deasupra pivniței, și căreia nu-i dăduse până atunci atenție... Evident, în timpul vizitelor precedente, încercase mai întâi de toate să înțeleagă cum putuse să se înfăptuiască crima. Cum secretul rămânea de nepătruns și în prezent avea alte preocupări, această ușă de hambar căpăta o importanță considerabilă. Se ajungea la ea pe o scară răzimată de perete. Îndreptă deci scara și urcă. Imediat trase o înjurătură din copiosul său repertoriu; ușa era închisă cu cheia; trebuia deci să coboare... și era numai o apă...

– Am cel puțin 39 de grade, își zise; dacă Gilberte ar ști, sigur m-ar fi pironit în pat și ar fi chemat doctorul!

Cu toate acestea, cu răbdare, ajunse în casă, avea cheile, și dintr-un culoar luă garnitura de chei pe care o reperase încă din primele zile. Chei mari, pentru pivnițe, poduri, hangare. Urcă din nou scara și asta îi provocă bătăi de inimă. Și într-adevăr ușa se deschise și nu era nici o îndoială că acolo, cineva, un om, petrecuse câtva timp. Rapoartele pe care le citise îi îngăduiră un calcul rapid: de la amiază Cayrol este la Fourchambault sau cel puțin la câțiva kilometri pe pe drumul național nr. 7. La 12, sau la 12,30 este la vechiul domiciliu al judecătorului de unde află noua adresă. Atunci, de la începutul după-amiezii, el putea să fie la Nevers. A putut deci să se ascundă foarte bine acolo în pod pentru a aștepta căderea serii și a fi sigur că o să-l vadă pe judecător. De altfel o hârtie unsuroasă de mezeluri și firimiturile de pâine, îi confirmară comisarului că aici se mâncase pe fugă.

De ce omul se ascunsese aici și nu făcuse o plimbare prin oraș? Fără îndoială din teamă de a nu-l scăpa pe Rameau care ar fi putut să vină între timp și să plece din nou. Ascuns acolo, îl vedea sosind fără a fi descoperit. Și apoi poate nu venise în acest hambar decât la sfârșitul

după-amiezii. În tot cazul vecinii nu descoperiseră nimic suspect în cursul serii; nu-i așa, în fond, când în oraș există oarecare circulație ești mai greu de descoperit, de observat. Și Duprat ajunse la concluzia că numitul Cayrol putuse să deschidă ușa de la curte cu un șperaclu cu destulă ușurință și că trebuie să fi sosit în ascunzătoarea sa către ora 18, când este lume în oraș, atunci când doamna Rameau și soțul ei nu erau încă acasă.

– Dacă el era asasinul, de ce atunci așteptase acolo până după ora 23'!

Acum, pentru că polițiștii însărcinați cu supravegherea nu văzuseră nimic, nu putea paria că individul Cayrol își reluase drumul și nu avea să revină atât de curând. Nădejdea era în poliția din Clermont și în brigăzile jandarmeriei.

În fața lui Duprat, Quinot nu era în largul său și încerca să minimalizeze!

– Era vorba evident de o copilărie. În timpul celor două zile, am vorbit despre crima perfectă, despre alibi și judecătorul a sfârșit prin a se lăsa convins. Eu însumi am întrat în joc zicându-i lui Rameau că ar fi putut să fie omorât în timpul vânătorii nu are importanță de către cine dintre noi, bineînțeles și de către mine.

– Dar credeți, domnule locțiilor, că acum e totuși necesar, să mă puneți la curent?

– Da, comisare, eu cred că Rayne vă vorbise. Inspectorul mi-a spus că l-ați văzut la Sérigny; dar să știți că eu nu-l acuz pe om. Numai că cineva a putut să profite.

– Da, văd, domnule locțiitor. Coincidența este evident curioasă. Dar știți cumva dacă domnul Rayne a pus efectiv în aplicare proiectul său?

– Ah, de loc. Cei doi prieteni nu stabiliseră o anume zi. Conveniseră ca îndeplinirea jocului să aibă loc în cursul săptămânii și aș fi chiar mirat ca romancierul să fi trecut la acțiune tocmai în seara aceea.

După plecarea lui Quinot, Duprat reflectă și nu-și putu explica tăcerea lui Rayne în ce privește acest pariu.

Era într-adevăr numai pentru că ar fi considerat totul ca o copilărie fără importanță sau avea un alt motiv? Oricum trebuie să acceptăm că Rayne era singurul cunoscut apropiat al judecătorului, deci singura legătură serioasă. În ce-l privește pe Cayrol, cum să explici că el ar fi putut să comită această dublă crimă? Pentru Rayne lucrul e mult mai simplu: Rayne care trebuia să cunoască locurile, să știe că judecătorul avea o armă, pe care el putuse să o încarce în mod discret, Rayne față de care judecătorul nu ar fi manifestat neîncredere și care putea aduce un amortizor potrivit pentru arma ce urma să o găsească. În cazul dat, exista măcar ceva tangibil. Cât despre motiv...

Lui Duprat îi fusese dată de către procuror foaia administrativă cu statele de serviciu ale lui Rameau. Intrase târziu în magistratură. În 1944 făcea parte din unitatea 2 D.B. a lui Leclerc. Numit judecător în 1948, face campania din Indochina ca ofițer de rezervă, se căsătorește în 1955 cu o infirmieră cunoscută în Indochina; exercită pe rând magistratura la Toul, Peronne, apoi în Nevers începând din 1968. Exista o confirmare a mărturiilor; nu exercitase niciodată magistratura în departamentul Sena și deci nu putuse să instruiască în cazul Cayrol.

După Quinot, romancierul și judecătorul se cunoscuseră în Indochina, apoi se pierduseră din vedere. Regăsirea nu avusese loc în 1968. Duprat era convins că răscolind bine ar găsi poate un motiv, asta nu putea să fie o întâmplare întrucât circumstanțele crimei se potriveau foarte bine cu cele ale pariului. Și trebuia să noteze bine faptul că: pariul fusese ideea lui Rayne...

*

* *

Denise Rayne nu se simțea în largul sau. Nu atât că s-ar fi îndoit de soțul ei, din moment ce nu cunoștea nici un motiv, pentru care el să vrea moartea lui Rameau și

mai de grabă faptul că Henry era îngrijorat, chiar prea îngrijorat.

Bineînțeles că Rayne era întristat de această dublă moarte, dar nevastă-sa găsea comportamentul său profund schimbat. De ce simțise el nevoia să spună la reîntoarcere, invocând, ceața, chipurile, că avusese nevoie de mai mult timp la întoarcere decât la ducere.

Alungă gândurile urâte; nu, era o prostie: de ce l-ar fi omorât pe Rameau și pe nevasta acestuia? În tot cazul, se bucură de alibiul perfect pus la cale pentru joc.

Cât despre el, dacă era preocupat, era numai pentru faptul că își zicea că cea mai mică fisură din acest alibi risca să-l desemneze ca primul suspect. Catherine Rameau îi distrusese oare scrisoarile? Căci dacă poliția le găsea, descoperea totodată un excelent motiv al crimei; și, în imaginația sa de scriitor, auzea deja un polițist strigându-i în ureche:

– Ea voia fără îndoială să reînnodați legătura; dumneavoastră nu o mai voiați pe Catherine; deci ați preferat să o omorâți. Și trebuia să-l omorâți pe el! Era de ajuns să ghicească...

Din fericire ziarele vorbeau de un arestat suspect; cu toate acestea dilema nu era decât accentuată prin asta. Rayne era pe deplin hotărât să nu spună că fusese la Rameau deoarece avea un alibi temeinic: la ce bun să cauți nuiele ca să te lași bătut cu ele? Dar nespunând nimic el deruta poliția și atunci cum ar fi putut să explice că individul Cayrol putea să sosească la fața locului câteva clipe după plecarea lui, să găsească arma, poate încărcată chiar de către Rameau etc...

Când văzu automobilul comisarului nu încercă nici o surpriză. Quinot se vede treaba că vorbise, dar tatctica sa era pregătită.

Duprat fu condus de fata în casă în salon unde îl așteptau soții Rayne. Comisarul nu avea mandat. Rayne se avea bine cu locțiitorul procurorului; trebuia așadar să se înainteze ușurel. Chiar se scuză.

– Ah domnule Rayne, nu se întâmplă ca în romanele dumneavoastră; eu bat de destule ori pasul pe loc, și atunci tatonez în dreapta apoi în stânga.

– Comisare, dumneavoastră aveți oricum frumoase succese la activ și până acum nu ați descoperit un suspect?

– Acest Cayrol? Întâi de toate că nu-l avem în mână și apoi nu văd prea bine cum a putut să execute această dublă crimă. Atunci m-am gândit... căci dumneavoastră cunoșteați foarte bine victimele, și, eu cred chiar că ele au fost la dumneavoastră în week-endul precedent...

– E chiar adevărat. Noi eram cu editorul meu și cu domnul și doamna Quinot. Am uitat cu totul să vă vorbesc despre asta data trecută.

– În ce fel se prezenta el?

– Ca de obicei. Rece, cu ceilalți, cordial cu mine.

– Într-atât încât ați pariat...

Denise întrerupse, minimalizând faptul:

– Ah nu-mi spuneți, doi puști adevărați! Henry cu romanele iar celălalt cu dreptul...

– Eu îi spuneam adesea ce tandem am face noi doi în romanul polițist. Quinot trebuie să vă fi spus?

– El mi-a povestit de fapt toată istoria pariului, ca și despre duelurile oratorice ale editorului dumneavoastră. De ce dracu nu mi-ați spus? Știți că un individ putea să profite perfect de împrejurările respective?

Din nou interveni Denise:

– Luați ceva, comisare; o tărie sau un vin alb?

Și Rayne adăugă:

– Am un Pouilly ruginiu de anul ăsta care o să vă placă teribil.

Denise se duse chiar ca să caute o sticlă și pahare și ciocniră urându-și descoperirea rapidă a asasinului.

– M-am gândit, de asemenea, comisare, răspunse Rayne în sfârșit că numai Quinot era la curent; noi n-am povestit această treabă întregului cartier.

– Evident... Unde naiba ați descoperit acest Pouilly?

– Acasă la un mic cultivator de viță; și ăsta nu-i trucat.

La rândul său, destins, Rayne explică toată istoria jocului și pariului.

– Și când trebuia să treceți la punerea în aplicare?, întreabă Duprat.

– Ziua nu se fixase... în cursul săptămânii, dar eu nu m-am dus acolo: mi-am petrecut seara ca și pe cele dinainte pentru a-mi bate la mașină romanul: cum va putea să v-o confirme fata noastră din casă; presupun că vă va trebui depoziția sa, vreți să o chem?

– Nu, nu, mai întâti, nu sunt decât în vizită de curtoazie... Nu vreau decât gustul acestui Pouilly. Poftim, îi veți da această convocare, ea va veni la biroul de la Poliția judiciară.

Denise, care nu pierduse din vedere toate dificultățile ce se vor putea ivi, ținu să precizeze:

– De altfel, domnul Quinot, așa dar, trebuie bine-înțeles să vă fi spus că era vorba de un joc imbecil pentru a-l prinde pe Jules Rameau cu o greșeală. El era atât de sigur de el... domnul Quinot chiar a intrat în joc și i-a spus că ar fi putut la fel de bine să-l ucidă în timpul vânătorii. Dar Jules Rameau, comisare, era mult prea împotriva crimei – mult prea justițiar, pentru a admite că s-ar fi putut să fie păcălit sau să se pună la cale o crimă perfectă.

– Da, văd; trebuie să fi fost tentant, de acord, să-l provoci pe acest biet judecător.

Rayne își zise că dialogul nu se desfășura deloc rău; că Duprat accepta ideea fără prea multă reținere... Dar polițistul găsea că această atmosferă de destindere nu era în acord cu situația de fapt. Se vorbea de toate cele cu ușurință; se vorbi de vânătoare, de ulcer stomacal, se reveni la vinul alb, la diferența dintre vinul de Pouilly și cel de Sancerre, se evocară din nou duelurile oratorice

din timpul week-endului, punerea la punct a pariului... se uită de morți.

– Veți accepta, domnule Rayne, să-mi arătați biroul dumneavoastră?

Da, voia absolut să se încarce cu această atmosferă în care se înfiripase absurdul joc. Acolo de fapt, Rameau lăsase să-i cadă masca sa de severitate.

– Dar cu plăcere, veniți, vă rog.

Denise înțelese că polițistul voia să o înlăture; și de aceea nu insistă să fie de față.

În biroul romancierului polițistul se așeză și privi îndelung. Ce diferență față de ordinea ce domnea în biroul judecătorului Rameau... Aici era o dezordine bine organizată: revistele erau deschise, filele dactilografiate erau stivuite, altele mâzgălite, așteptau.

– Sunteți deci propriul dumneavoastră dactilograf?

– Da, scriu atât de repede și atât de urât încât nici o secretară n-ar putea să descifreze scrisul meu.

– Ați putea dicta? Sau cu un magnetofon?

– M-am gândit la asta, dar nu merge. Magnetofonul îmi servește rar. Și apoi trebuie să corectez după ce se bate la mașină.

Duprat nu răspunse. Își amintea că la prima vizită Rayne îi povestise istoria acestei prietenii: Indochina, regăsirile și se mira de „hiatusul" care-i făcuseră între anii 1955–1968 să uite unul de altul. Romancierul îi explicase faptul că făcuse în primul rând lungi călătorii în străinătate, că locuiseră, el și soția, mai mulți ani în Algeria. Apoi își luase acest pseudonim de Rayne, ceea ce explica faptul că Rameau nu făcuse legătura.

– Când v-ați revăzut, ați fost surprins de temperamentul său?

– Da comisare, este exact. Bineînțeles, Jules nu fusese niciodată un băiat de viață. Îl cunoscusem în Indochina, destul de pesimist, dar lucid; el prevăzuse perfect înfrângerea noastră. Dar, e adevărat, când l-am revăzut, am fost surprins.

– Și nu l-ați descusut?

– Nu; știți, după momentul de surpriză provocat în bună parte de schimbarea fizică – îl cunoscusem mai puțin slab – îi regăsesc vechile metehne, și sub noile trăsături îmbătrânite, îi reapăreau cele vechi, cele pe care le-am cunoscut. Mi-am zis de asemenea că funcțiile sale de judecător, ulcerul său stomacal... toate acestea nu puteau să-l facă voios.

– Cu dumneavoastră a fost totuși în largul său?

– În mod sigur. A fost foarte fericit de reîntâlnirea noastră.

– Și soția sa nu v-a făcut mărturisiri? Nu o cunoscuserăți ca infirmieră?

Duprat observă o foarte ușoară roșeață pe fața romancierului, care-și căută și aprinse o țigară întinzând în același timp pachetul către polițist.

– Nici o mărturisire particulară. Știu că era neliniștită în legătură cu sănătatea soțului; dar părea să se fi obișnuit cu boala sa.

– Și nu ați fost surprins că el acceptă pariul?

– Oh, mai întâi, el și-a bătut joc de mine; a trebuit să insist și în cele din urmă, asta a fost duminică, a doua zi dimineața, mă anunță că reflectase și că pentru a-mi lăsa destule atuuri, ar fi de acord să folosească arma lui iar el să joace rolul de victimă.

Duprat nu răspunse numaidecât. Se ridică, trase câteva fumuri din țigară, se plimbă puțin în lung și în lat:

– A spus că reflectase la acest joc?

Rayne confirmă; dar Duprat era tulburat. Oricât ar fi zis că Rameau era destins în prezența prietenului său, nu reușea să și-l imagineze pe severul judecător cugetând la acest joc. Era absolut contrariul psihologiei procurorului. După ce îi răspunse răspicat editorului, după ce nu se sinchisise de Quinot, după ce luase în derâdere acest joc, iată că Rayne vine să-i spună că de a doua zi

dimineața judecătorul intra în dansul propus și punea chiar el la punct detaliile.

Duprat își mușcă mustața și zise, ca și cum ar fi vorbit pentru sine:

– Bun.

Și, ca trezindu-se la realitate:

– În fond, pentru că nu ați mers acasă la un prieten și că acesta din urmă a fost omorât joi seara, nu vă rămânea la dispoziție decât vineri și sâmbătă. Aveați motive particulare pentru a nu merge mai devreme?

Încă odată Rayne răspunse după câteva secunde de întârziere și ezitare:

– Nu... nu...; cum eram în întârziere cu dactilografierea romanului am vrut să mă pun la punct mai întâi cu lucrul. Aș fi mers fără îndoială vineri.

– Și sunteți sigur că nici o persoană, în afară de familia Quinot și editor, nu era la curent?

– Nici una! Și nici chiar editorul meu, tăiați-l de pe lista suspecților.

– Vreți să spuneți că trebuie să-l las pe domnul Quinot?

Rayne surâse.

– Nu mă faceți să spun, comisare, ceea ce nu spun. Aproximativ știu cum se conduce o anchetă; vă afirm deci că nici o altă persoană nu avea cunoștință și nu cred că veți obține vreun rezultat în această direcție.

– Credeți într-o coincidență?

– Absolut.

– Nu doresc să abuzez prea mult de timpul dumneavoastră domnule Rayne, dar poate voi reveni să vă văd.

– Va fi o plăcere pentru mine. Pot să vă întreb dacă îmi dați voie să urmăresc și eu puțin ancheta? Dacă merg la Nevers, aș vrea numaidecât să întreb în ce stadiu se află cercetările, și în mod special de acest Cayrol de care vorbesc ziarele.

– Rameau n-a pronunțat niciodată acest nume în fața dumneavoastră?

– Niciodată.

Duprat plecă deci dus pe gânduri. Două lucruri îl intrigau după această convorbire. Primul: că Rameau să fi intrat chiar el atât de ușor în acest joc; al doilea: că nu-i făcuse niciodată nici un fel de confidență prietenului său Rayne.

Și apoi, o a treia idee îl tulbura: Rameau sau nevastă-sa, vorbiseră oare altcuiva despre pariu? Fata în casă care fusese interogată din prima zi nu era la curent cu nimic, dar la Palatul de justiție, Quinot trebuie să fi vorbit...

VIII

Bertrand își aștepta șeful; remarcase frământarea acestuia și nu era prea mândru de veștile slabe pe care le avea în legătură cu Cayrol.

– Trebuie că a întins-o pe ruta Clermont-Ferrand, dar asta vom afla noi până la urmă; jandarmii vor întreba pe camionagii, la hoteluri și de ce, ziarele vorbesc atâta? În tot cazul pânda din strada Lafayette: nici o speranță.

– Altceva nimic?

– Am întrebat-o pe secretara lui Rameau: ea mi-a zis că judecătorul mersese la Auxerre cu circa trei săptămâni în urmă.

– Pentru?

– Nu știe. Nu era el omul confidențelor. Ea a aflat asta întâmplător, într-o zi când telefona soției sale.

– Și n-a spus ceva mai precis?

– N-a dezvăluit motivul plecării; a spus numai că nu va dejuna acasă.

– Atunci va trebui să se mai cerceteze pe acolo. Și poate fără folos. Mai este și notarul care va veni să mă vadă mâine.

Mai mulți inspectori conduceau pe ici pe colo anchetele de rutină indispensabile: pista Cayrol, pista de la Auxerre, interogatoriul vecinilor, al persoanelor mai

mult sau mai puțin fanteziste care pretindeau că aveau de dat informații și care trebuiau verificate. Directorul închisorii Fresnes răspunsese de asemenea la Poliția judiciară și răspunsul era fără replică: nici un întemnițat prezent acum în închisoare nu avusese de a face cu Rameau. Ipoteza potrivit căreia un tovarăș de celulă ar fi putut să-l însărcineze pe Cayrol cu asasinarea judecătorului se prăbușise la rândul ei.

Dar notarul avea să aducă o noutate care va face să înainteze ancheta în mod considerabil.

Punctual, el fu introdus de îndată la Duprat.

– Foarte bucuros să fac cunoștință cu dumneavoastră, comisare, și îmi pare rău de această călătorie care m-a ținut departe de Nevers.

– Secretarul v-a pus la curent?

– Această dublă crimă e abominabilă și apare atât de inexplicabilă... Dar cred că dumneavoastră aveți în mână un fir?

– Să zicem că avem un punct de plecare, dar nu știm unde ne va conduce. Sunt atâtea semne contradictorii. Vorbiți-mi de clientul dumneavoastră, maestre.

– După cum știți fără îndoială, acesta nu era un vorbăreț. Dar cred că pot să afirm că era chinuit de ideea morții, și în mod particular de a sa.

– Ia te uită! Și cine trebuia să-l moștenească?

– Soția sa bineînțeles; și viceversa.

– Și v-a vorbit de moartea sa?

– Nu, nu mi-a spus că urmează să moară, dar simțeam în el această obsesie. Și testamentul său...

– Există un testament?

– Da, este tocmai acela despre care vă voi vorbi; va trebui să procedez la deschiderea lui.

– Dar mi-ați spus că moștenitoarea era nevastă-sa, ori ea este moartă.

– Da, tocmai asta mă face să zic că era fără îndoială chinuit de ideea morții și în mod particular de câtva timp; și nu numai de a sa. A venit la mine acum vreo

cincisprezece zile, căci prevăzuse și cazul în care mureau amândoi. Cred că avea o frică strașnică de accident de mașină. În primul rând el conducea foarte rar, fără îndoială că știindu-se bolnav, se temea de o indispoziție; dar nu știu până la ce punct era mai sigur de felul de a conduce al nevestei! Mi se pare comisare, că în oraș, ea a avut o mulțime de ciocniri, și adesea din vina sa.

– Bun, atunci ce prevăzuse?

– Nu prevăzuse nimic în sensul în care insinuați. Donația lor între soți îi făcea moștenitori mutuali, dar vă spun: să fie în jur de cincisprezece zile, poate trei săptămâni, când a venit să mă caute pentru a ști ce e de făcut în acest caz de deces simultan.

– Atunci?

– Ei bine asta-i treabă recentă, s-ar zice că a avut un presentiment; el a formulat un testament în care desemna, în cazul morții celor doi soți, ca legatar universal pe Pierre Fouchard!

– Pierre Fouchard, asta îmi spune ceva...

– Sau dacă vreți, pe romancierul Henry Rayne.

Duprat își mușcă buzele pentru a nu trage o înjurătură din care avea o bună rezervă! El știu să se abțină și întrebă numai atât:

– Și acest domn este la curent?

– Nu știu, comisare.

– Eh bine, vă mulțumesc, maestre; e tot atât de bine ca și cum moștenitor ar fi fost statul.

– Dar comisare moștenirea nu ar fi mers la stat! Dacă nu exista acest testament; cel care l-ar fi moștenit pe Rameau trebuia să fie cumnatul său: Raoul Delage!

IX

Raoul Delage se ținuse întotdeauna departe de sora sa ca și de soțul acesteia, judecătorul.

În vârstă de vreo cincizeci de ani, el participase câte puțin la tot felul de afaceri dubioase, fără a se murdări prea tare. Părăsise casa părintească la 18 ani după studii mediocre și câteva slujbe fără viitor și se acomodase destul de bine cu ocupația hitleristă, cu combinațiile din această perioadă și piața neagră. Ar fi exagerat să se pretindă că fusese un colaboraționist, prea tânăr pentru a avea afaceri de avengură dar știa să plutească între două ape, a făcut din când în când servicii mărunte pentru forțele din rezistență căci prevăzuse eliberarea! rotunjindu-și totodată capitalul.

El nu avea decât legături depărtate cu sora sa Catherine și când aceasta din urmă plecă în calitate de infirmieră în Indochina, a fost o ruptură care se voia definitivă, cel puțin din partea tinerei fete.

Doar când află că ea se măritase cu un tânăr judecător de instrucție, el înțelese că în anii viitori acesta putea să-i fie de folos. La început, timid, în jurul anilor '50, făcu o vizită tinerilor căsătoriți pentru a tatona terenul. Pentru un judecător de instrucție n-ar fi fost oare o problemă să aibă un cumnat nevoiaș?...

Evident, Rameau fusese inflexibil și-i închisese ușa acestui cumnat abuziv și puțin recomandabil, cu acordul aparent al soției.

Și, pentru a-i sfida, în 1958, Delage s-a instalat ca negustor de fier vechi și recuperator, în apropiere de familia Rameau, la Port-à-Mousson. Trăia în concubinaj cu o anume Clémentine Baltard, mama unui copil de doisprezece ani. Cuplul trăia fără să se facă să se vorbească despre el. Se bănuia desigur că, sub acoperirea de recuperator, Delage trebuia să înșele pe ici pe colo, dar nici o probă de încălcare a legii nu fusese reținută împotriva lui.

Coexistența cu familia Rameau dură câțiva ani, fără relații directe. Apoi, într-o bună zi, Delage, concubina sa și copilul dispăruse spre marea ușurare a Catherinei și judecătorului. Aceștia din urmă aflară că se instalaseră în Amiens unde făceau un negoț asemănător. De două ori, Delage îi scrisese surorii sale, dar când a doua scrisoare la rând îi fusese returnată cu mențiunea „refuzată", hotărî să nu mai insiste.

Dar, cu discreție, Rameau, de fiecare dată când putea, încerca să se țină la curent cu treburile puțin recomandabilei rude; și în 1965, el află astfel că Delage mutat de puțin timp la Paris, trăia singur și fusese condamnat la cinci ani închisoare din care patru cu suspendarea pedepsei. De atunci, între Catherine și soțul său n-a mai fost vreo discuție privitor la acest cumnat!

Delage, eliberat după anul de închisoare, preferase să părăsească Parisul și se dusese să se instaleze la Clermont-Ferrand unde cumpărase un fel de garaj, jurând pe toți sfinții că se va ține de muncă cinstită și nu va alerga să se compromită cu combinații murdare care să îi îmbogățească cazierul judiciar. Cu atât mai mult cu cât, la următoarea judecată recidivist fiind, n-ar mai fi scăpat de executarea întregii pedepse.

Și totuși, el deținea un secret care, de la o zi la alta putea să-l facă bogat. Numai că el știa perfect de bine că

Rameau nu va ceda unui șantaj și că va prefera chiar să facă față unui scandal. Reputația lui de om integru, de severitate îi erau cunoscute și de aceea preferă să abandoneze șantajul, zicându-și că într-o zi, fiind singurul moștenitor membru al familiei, va moșteni poate pe sora sa...

Atunci când citi în ziare relatarea despre dubla crimă, el se bucură, și gândi că ceasul său sosise și-și fixă planul de acțiune. Cum avea un bun alibi, el se simți la adăpost de toate grijile cu toate că trecutul său și legăturile de familie nu pledau în favoarea sa.

Duprat se întrebă cât timp i-ar trebui pentru a se da de urma acestui individ și blestemă absența notarului care-l făcuse să piardă mai mai multe zile. Coincidență! În mod hotărât, în această afacere, existau prea multe coincidențe! Mai întâi acest pariu stupid al cărui instigator este Rayne, apoi acest cumnat care ar fi putut să moștenească, această moarte simultană care făcea din romancier adevăratul beneficiar și în sfârșit Cayrol care voind să meargă la Clermont, se oprea la Fourchambault, vechea reședință a judecătorului.

Cât despre Bertrand, el tot nu știa la cine și de ce se dusese judecătorul la Auxerre; pânda sa din strada Lafayette nu dădea nimic la iveală și ar fi fost de mirare ca individul Cayrol să vină acum în această capcană. Mai ales să înceteze acțiunea.

La Bertrand se prezentă pe neașteptate Delage și polițistul se felicită încă o dată că Dumnezeul întâmplării aranja cum se cuvine lucrurile! Își anunță șeful:

– Ce vrea? – îl întrebă acesta din urmă.

– Vrea să-l vadă pe polițistul însărcinat cu anchetarea dublei crime din strada Lafayette. El și-a spus pur și simplu numele.

– Nu i-ai zis nimic?

– Absolut nimic; e rândul dumneavoastră să acționați, comisare.

– Bine, spune-i să intre.

Delage era greoi, cu fața roșie a omului obișnuit să stea mai mult pe afară decât în birouri.

– Domnule comisar, sunt Raoul Delage, fratele doamnei Rameau care a fost asasinată.

– Care a fost asasinată odată cu soțul său, îl corectă Duprat. Ceea ce mă miră, domnule, e că dumneavoastră veniți abia acum. Nu mi se pare să vă fi văzut la înmormântare.

– Oh, știți, domnule comisar, n-are rost să vă ascund: eu nu sunt o rudă de care ei erau foarte mândri. Am fost negustor de fier vechi, recuperator de materiale și iată-mă un mic garagist.

– Dar dumneavoastră trebuie să fi citit prin ziare că despre Rameau se credea că nu are nici un fel de familie. Să ne lăsați în necunoștință de cauză...

– Ah ziarele! Eu credeam că dumneavoastră știați, că erați informați. Și cum nu fusesem convocat... Eu nu aveam nici un motiv să vin să vă văd.

Duprat era plictisit de individ și nu știa prea bine cum să-l ia. Își ascunse cu greutate repulsia:

– În timp ce acum... aveți un motiv?

– Ah sigur că da, am venit să-l văd pe notar. În fond, familia sunt eu.

– Vă pun din nou întrebarea mea: de ce nu ați venit mai degrabă? Chiar și pentru notar?

– Oh, dar am telefonat a doua zi după crimă. Eram la Paris. Mi s-a spus că notarul lipsea și că nu se va întoarce.

– Bine, bine... Să începem cu începutul. Numele dumneavoastră, prenumele, vârsta?

– Delage Raoul, 52 de ani.

– Domiciliul?

– 46, strada Petites Ecuries la Clermont-Ferrand.

Cu toată stăpânirea de sine, Duprat nu se putu abține de a nu ridica nasul, pe neașteptate, și să-l fixeze pe individ; încă o coincidență: Cayrol mergea la Clermont-

Ferrand! Trebuia oare atacat Delage imediat? Luă hotărârea să nu facă nimic.

– Atunci ați venit domnule Delage să-mi ziceți ce anume?

Omul păru descumpănit:

– Dar nimic, domnule comisar. Am venit să-l văd pe notar. Atunci mi-am zis, pentru că tot eram... că trebuie poate să vin să vă văd. În fond, am firește dreptul de a ști în ce stadiu se află poliția cu cercetările?

– Fără îndoială, e foarte legitim. Mai întâi de toate să vă întreb unde erați în joia crimei, între orele 11 seara și miezul nopții?

– Ah, înțeleg.

Delage surâse, era în largul lui. Duprat se întrebă atunci dacă Delage nu aștepta cumva această întrebare; dacă nu venise anume pentru aceasta.

– Mai bine spuneți-mi imediat, pentru că văd că ceea ce vreți să-mi puneți în gură, că am un cazier judiciar. Am fost condamnat la cinci ani cu suspendare... la Paris, sunt câțiva ani de atunci.

Se vedea cât de colo că nu știa cum să-și termine fraza, dar Duprat nu-l ajută decât printr-un semn al bărbiei, invitându-l să continue.

– Știți în meseria de recuperator... există împrejurări ... te afli în situații ciudate! S-a pretins pe vremea aceea că făcusem pe tăinuitorul: se descoperiseră lucruri... Probabil că nu a fost totuși ceva prea grav din moment ce am obținut suspendarea executării pedepsei și lunile de „deținut în prevenție“ să fim înțeleși!

– Dar, domnule Delage, eu nu sunt aici pentru a aprecia greșelile dumneavoastră trecute pentru care v-ați ispășit pedeapsa. Spuneți-mi însă, cumnatul dumneavoastră cunoștea... activitatea și... necazurile dumneavoastră?

– Ah, m-ar mira foarte mult, dat fiind situația lui, să nu fi știut. De altfel, dacă mă grăbesc să vă spun toate acestea este pentru că știu că veți afla oricum foarte repede. Atunci mai bine să fii sincer.

– Apreciez, domnule, apreciez! Dar nu mi-ați răspuns la întrebarea mea?

– Ah, da, alibiul meu... cum se zice? Ei bine eram la Paris, plecat din Clermont-Ferrand cu trenul la 21,30 și la Paris eram spre unu dimineața.

– Unde ați stat?

– La hotel „Globe“ la două sute de metri de Gare de Lyon. Vi se va spune; am completat fișa. E un alibi ăsta, da sau nu?

– Ah dacă ați completat o fișă! În fine... vom verifica.

Dar Duprat se gândi că asta e încă o coincidență: trebuia ca drumul lui Delage să se situeze tocmai în ziua crimei?

– Aveți intenția să rămâneți câteva zile la Nevers?

– Bineînțeles, trebuie să-l văd pe notar și voi profita să văd și vreo doi trei angrosiști.

– Atunci fiți amabil și să mă anunțați când plecați. La ce holet sunteți?

Delage dădu informațiile cerute și părăsi clădirea poliției.

Bertrand se miră:

– De ce nu i-ați spus că nu va moșteni?

– Nu-i rolul meu. Să-l lăsăm să fiarbă în sucul lui. Numai că tu du-te și-l pune pe Mouilleaux pe urmele lui și să nu-l scape din vedere; vreau să știu ce a făcut în fiecare clipă. Și cum băiatul e trecut în fișe la Paris, cere toate informațiile despre el de la colegii noștri. Îmi trebuie biografia lui completă.

– Și eu voi lua legătura din nou cu cei din Clermont.

– Da. Dacă îți aduci aminte, Cayrol a fost condamnat în 1965 la 9 ani. Deci chiar în același an cu Delage; trebuie să se fi cunoscut în închisoare. Există cu siguranță niște dedesubturi nu prea în regulă. Delage îl șantaja oare pe Rameau? A vrut să-i încredințeze lui Cayrol misiunea de a-l intimida sau chiar de a-l ucide? Cayrol înapoindu-se la Clermont unde

locuiește Delage al nostru, coincidența este prea extraordinară – încă una – pentru a fi fortuită!

Un agent intră aducând un telex. Duprat îl citi și comentă:

– Iată o veste. Ni se anunță că individul Cayrol a fost eliberat din închisoarea Fresnes mai devreme cu 15 zile decât se prevăzuse. Treburi administrative; ne vor trimite un raport amănunțit în legătură cu cele de mai sus. Cu toate informațiile despre individ. Nu știu dacă asta ne va folosi, dar oricum nu ne va strica.

X

Rayne era uluit pentru că niciodată Rameau nu-i spusese că și-ar fi întocmit un testament în favoarea sa.

Află atunci una după alta de existența unui cumnat de care nu-l auzise niciodată vorbind și de această moștenire! Răscolindu-și puțin amintirile, își amintea că soția judecătorului Catherine, odinioară, în Indochina făcuse aluzie la un frate, dar că acesta din urmă murise.

Brusc, familia Rameau îi apărea sub altă înfățișare. De ce toate aceste secrete? Și de ce această moștenire care vătăma o rudă legitimă? Romancierul înțelese ceea ce avea compromițător această afacere: asta îi dădea un motiv de a-l ucide pe Rameau și pe nevastă-sa; și niciodată comisarul nu ar crede că el nu era la curent. Chiar și Denise, era oare sigură? În ziua când află vestea – primiseră o scrisoare de la notar și ziarele erau deja la curent – Denise fusese foarte impresionată. Imaginația ei o lua razna și ea nu scoase o vorbă.

– De ce nu spui nimic? o întrebă soțul.

– Dar ce vrei să-ți spun? E foarte neplăcut.

– Da, văd perfect ce crezi: tu crezi că eram la curent cu această moștenire!...

– E foarte greu să crezi, că legați cum erați, el să nu-ți fi spus nimic. Îți va fi greu să fii crezut.

Situația se încordă între cei doi soți; replicile deveniră mai seci, privirile mai piezișe.

– Dar în sfârșit, individ imbecil ce sunt, dacă aș fi știut de asta, n-aș fi avut ideea acestui pariu deoarece proiectul meu cu crima perfectă se bazase pe lipsa vreunui motiv.

– Oh, numai că, dragul meu, totul nu era decât un joc; în timp ce acum, ăsta este adevărul cumplit și comisarul Duprat ar putea foarte bine să se intereseze mai mult de tine și de faimosul tău alibi!

– Din fericire, nu poate să probeze încă nimic. Dar tonul cu care îmi spui toate astea dovedește o lipsă de încredere din partea ta.

– Ah, încredere, încredere! Mă faci să râd cu încrederea ta. Sunt obligată să constat că alibiul tău este o scorneală, că tu ai folosit mult mai mult timp la întoarcere decât la dus potrivit spuselor tale proprii și că tu, în cele din urmă, aveai un motiv întemeiat...

Dinaintea privirilor speriate ale soțului, Denise se rușină puțin și corectă:

– În sfârșit... că tu puteai să ai un motiv întemeiat.

– Cred că este inutil să insiști.

Femeia încercă să găsească o scuză.

– Ce vrei, sunt enervată și simt că mai de vreme sau mai târziu se va ști că tu ai fost acolo în seara crimei. Există o grămadă de coincidențe: ora, arma, cunoașterea locurilor...

– Da, știu, adaugă la asta falsul alibi și acum motivul, adică moștenirea și am băgat-o pe mânecă. În tot cazul, voi renunța la moștenire.

– Crezi că asta ar fi o mișcare abilă? În fine... noroc că Thérèse te-a auzit bătând la mașina de scris și va putea să depună mărturie că nu ai părăsit biroul.

El nu răspunse; căci această părere îi strecurase în suflet un gând cumplit. Dacă Denise, aflase din întâmplare, de legătura ce o avusese cu Chaterine Rameau, ea putea atunci să aibă un motiv serios pentru a o ucide pe

aceasta din urmă. Și moartea judecătorului putuse să fie un fapt secundar. Denise era destul de inteligentă; adesea îi dăduse idei pentru romanele sale. Deci dacă avusese dorința de a o ucide pe vechea sa rivală faptul de a-l ucide și pe Rameau îndepărta bănuielile. Ea avea un alibi, în mod sigur, doar că el știa bine cât de ușor se poate fabrica. Se înspăimântă desigur că s-a gândit la această variantă și respinse ideea de a o întreba pe Thérèse. Nu, asta nu era de demnitatea sa. Și apoi cum ar fi putut afla Denise, după opt ani, despre scurta lui legătură cu Cathérine Rameau?

În biroul comisarului la care se duse să-l vadă a doua zi, sub pretext că urmărea evoluția anchetei se liniști. În primul rând comisarul nu avea aerul că dă atenție afirmației extraordinare potrivit căreia Rayne nu știa că este beneficiarul moștenirii; și când romancierul declară că renunță la moștenire Duprat nu fu nici măcar surprins.

– Presupun, îi spuse el, că asta reprezintă o nimica toată față de averea personală pe care o aveți.

În fond, comisarul îi întindea o mână de ajutor recunoscând în sine că această moștenire atât de modestă nu era un motiv suficient pentru a comite un dublu asasinat. Duprat zise numai atât:

– În cazul ăsta Delage va fi mulțumit; cred că el se bizuie pe această moștenire.

– Nu vă gândiți, comisare, că acest cumnat atât de hărțuit, recidivist, trebuie să fi fost o permanentă amenințare pentru Jules Rameau?

– În tot cazul, până acum nu am găsit probe pentru șantaj. Căci pe judecătorul Rameau trebuie să fi fost greu să-l influențezi sau să-l amenințI; nu sunteți de aceeași părere?

Comisarul și Rayne ieșiră. Duprat își îngrijea guturaiul cu aspirină și sinuzita nu se agrava. Și apoi, azi, era o rază de soare. Cei doi bărbați făcură câțiva pași și polițistul îi propuse:

– Vreți să gustați ceva? În acest mic bistrou, este un vin de Sauvignon grozav!

– De acord, dacă-i vorba de Sauvignon!

Cu toate că nu purta eticheta „Sancerre“ era un vin alb de bună calitate.

– Vreți, domnule Rayne,reîncepu Duprat bând cu lăcomie prima înghițitură, când vei înțelege mai bine cine era acest Rameau, cred că vei înțelege de ce și cum a fost ucis.

– Un bărbat cu un astfel de caracter nu se lasă pătruns cu ușurință. Eu care credeam a-l cunoaște îmi dau seama că știa în mod perfect să se prefacă. Cred că ulcerul său era grav și trebuie să-l fi făcut să sufere cumplit. Și cu toate acestea, el vorbea aproape cu umor, și-și făcea un punct de onoare, dus până aproape de orgoliu, din a înghiți leacurile sale nesuferite fără cea mai mică strâmbătură.

– Da, erau în această personalitate câteva lucruri tulburătoare pe care nu le sesizez încă bine.

Ieșiră din bistrou și, cum timpul era frumos, Duprat, care avea poftă să se plimbe, întrebă:

– Ce-ați zice să mergem să facem un tur prin strada Lafayette?

Rayne se întrebă dacă nu era vorba de o cursă. În ceea ce privește disimularea, comisarul era un maestru în materie. Avea cumva bănuieli și credea că ducându-se la locul crimei îl va tulbura? Rayne regretă cele două secunde de întârziere pe care și le îngădui pentru a răspunde:

– Da, cu multă plăcere.

– În fond, poate dumneavostră veți găsi un lucru neașteptat care nouă ne-a scăpat. Cunoașteți bine locurile?

– Euh, da! le cunosc; am venit aici de vreo zece ori.

Duprat îl duse deci pe Rayne în casa judecătorului și constată că o oarecare neliniște punea stăpânire pe romancier.

– Vedeți starea acestei grădinițe... ea a fost întreținută până în ultimul timp... Și s-ar zice că acum aproximativ o lună...

– Da, a fost lăsată în părăsire.

Duprat îi arătă hangarul, uneltele, pălăria veche. Apoi micul pod unde Cayrol petrecuse câtva timp și Rayne fu pe punctul de a spune:

– Atunci el a putut foarte bine să aștepte plecarea mea, să se furișeze în casă și să-l omoare pe Rameau cu propriul său revolver.

Bineînțeles că nu spuse nimic și rămase gânditor. Fără îndoială se gândea la problema gloanțelor... Rameau ar fi putut să încarce arma după plecarea sa... ipoteza rămânea în picioare.Dar observă că Duprat nu-l slăbea din priviri, părea să-i pândească reacțiile. E adevărat că era tulburat pentru că se găsea din nou în aceste locuri. Aceste locuri pe care le cunoștea și pentru care își luase atâtea măsuri de prevedere, pentru ca vecinii, în mod special, să nu-l zărească în acea teribilă joi seara.

Găsi biroul în aceeași stare în care îl lăsase și-l întrebă pe comisar:

– Și asasinul lăsase ușile deschise?

– Da, pe toate. Dar ce sânge rece în execuție; s-ar zice că totul a fost prevăzut, măsurat la minut... Era fără îndoială unul din cei mai familiari... gândiți-vă, pentru a merge să o găsești pe doamna Rameau în camera sa!

Rayne simți cum îi curg picăturile de sudoare pe spate. O clipă avu dorința să spună:

– Ei bine da, eu am venit în seara aceea aici; dar arma era neîncărcată și eu i-am lăsat trăind.

Dar el se reținu căci Duprat putea de îndată să-i întoarcă afirmația pe dos!

– Puteați să reveniți peste cinci minute, toată teama lui Rameau fiind spulberată.

În mod mașinal, comisarul se așezase în fața biroului, pe locul pe care trebuia să-l fi ocupat criminalul:

– Trebuie să fi fost acolo, vedeți domnule Rayne. Traiectoria orizontală. Luați loc la birou.

De ce această macabră comedie? se întrebă în sine Rayne. Romancierul nu puse întrebarea și se așeză în fotoliul judecătorului, în timp ce comisarul insista:

– Apropiați-vă mai mult; trupul dumneavoastră să atingă mobila... da. Deci cam în această poziție, vedeți, era Rameau, aplecat înainte; aplecați-vă. Fără îndoială o discuție foarte intimă, în tot cazul stăruitoare. Nu credeți?

Rayne se neliniști. Simțea cum îi curge sudoarea pe frunte și vedea că Duprat își dădea seama. Acest comisar cu subînțelesurile sale, cu paharele sale de Sauvignon și aerul său blajin începea să-l calce pe nervi! Trebuia oare să-l trimită la plimbare? Trebuia oare să intre în acest joc? Pentru a nu-și pierde cumpătul, luă un stilou, se scărpină în cap, cu coatele pe birou într-o atitudine puțin sfidătoare. Dar Duprat se prefăcu că nu observă.

– E chiar așa; trebuie să fi stat așa!

– Și dacă-i așa, domnule Duprat? Pot să aflu acum de ce m-ați făcut să vin aici? Este o reconstituire? Atunci, fără îndoială nu era mai bine ca eu să ocup locul pe care-l aveți dumneavoastră? acela al criminalului?

Atunci, spre marea lui mirare, Duprat, blândul, răspunse în mod sec, ca supărat de-a binelea:

– Asta-i bună. Mi-ați spus de atâtea ori că vreți să urmăriți ancheta! De ce vă plângeți? V-ați schimbat părerea?

Și, crescendo, aproape nepoliticos:

– Aerele dumneavoastră de mare romancier la anchetă nu mă influențează. Nu uit că mi-ați ascuns acest pariu idiot al cărui instigator sunteți din întâmplare! Că trebuia să veniți aici în cursul săptămânii! Că nimic nu dovedește că nu ați venit. Da, da... alibiul dumneavoastră poate că se va putea rediscuta! În tot cazul puteați să urcați la primul etaj pentru a vă apropia de doamna Rameau și să o ucideți... după ce l-ați ucis pe soțul acesteia aici; da, de acolo de unde sunteți.

Și Duprat întindea în timpul acesta un deget amenințător în direcția inimii lui Rayne.

– Cam așa, în mod orizontal!

Lovitura de teatru fu spectaculoasă. Într-o clipită Duprat își scoase revolverul și-l îndreptă spre romancier:

– Nu mișcați!

De uimire romancierul scăpase stiloul pe care-l sucea în mână, stiloul căzuse pe birou și el se aruncase înapoi trăgând în mișcare fotoliul cu câțiva centimetri.

– Dar ați înnebunit?

În clipa aceea Duprat, punându-și revolverul în buzunar, reluă discuția cu o voce dulce:

– Iertați-mă, domnule Rayne, voiam să-mi dau seama de ceva...

Comisarul se prefăcu dinadins misterios, afișând cu un surâs aproape amenințător în colțul gurii. El puse mâna, parcă fără să se gândească și poate cu gândurile aiurite, pe stiloul care-i scăpase din mâini lui Rayne, îl învârti de câteva ori între degete, îl reașeză pe birou și murmură laconic, ca pentru a-l înspăimânta și mai mult pe cel din fața sa:

– Bineînțeles, bineînțeles; nu se poate să fi fost altfel.

Apoi revenindu-și:

– Sper că nu sunteți supărat pe mine!

Dar experiență sau nu, cuvintele fuseseră pronunțate. Rayne încercă să surâdă căci ele îi țiuiau încă în mod supărător în urechi.

Părăsiră locurile și Duprat adăugă înainte de a-și lua rămas bun:

– Și cu toate acestea, nu vă jenați, veniți să mă vedeți când doriți să aveți noutăți.

Romancierul n-ar fi putut spune dacă Duprat, zicând cuvintele acelea, nu își bătea joc de el...

XI

Gripa lui Duprat se vindeca. Putea acum să-i mărturisească nevesti-si care, din principiu, îl bombăni cu întârziere:

– Oricum, nu domnii de la procuratură cunt cei care ar fi venit să te îngrijească! Ce idee să ieși cu 39 de grade! Nu întrerupe tratamentul cu aspirină dintr-o dată.

Fapt e că, în materie de boală, Gilberte Duprat avea idei bine fixate; la cel mai mic frison, dacă ar fi fost după ea, trebuia să stea în pat, să ia cașete, supozitoare și ceaiuri. Din această pricină, comisarul trișa, și, în general, îi mărturisea indispozițiile când erau pe vindecate.

Nu-i spuse desigur că era într-o cură de Sauvignon și nu-i fu departe de a crede că vinul alb era cel care îi vindecase gripa. Și, în cele din urmă, de ce nu?

– Dar ancheta la care lucrezi cum merge, îl întrebă nevasta.

Căci era curioasă din cale afară în legătură cu misiunile bărbatului și întotdeauna îngrijorată ca Duprat să nu primească vreo lovitură neplăcută. Din această pricină comisarul trebuia să-i ascundă adevărul adevărat!

– E pe drumul cel bun, am făcut astăzi două descoperiri.

Și îi povesti despre experiența pe care o făcuse pe seama lui Rayne.

– Îl crezi vinovat pe el?, îl întrebă femeia.

Și, laconic, ca de obicei, comisarul răspunse:

– Cine poate ști!

– Și a doua?

– A doua ce?

Comisarului nu-i plăcea ca ea să-i pună mereu întrebări fără să se mai oprească. Era de acord, la nevoie, să-i spună ceea ce credea că poate să-i spună, căci reacțiile nevestei îl interesau; dar nimic mai mult!

– Mi-ai vorbit de două constatări?

– Oh a doua încă nu-i verificată; dar asta ar putea fi cheia anchetei.

– În tot cazul, fii prudent. Nu-i păcat să fii comisar pentru a alerga să scotocești în dreapta și în stânga ca un brigadier de jandarmi?

– Da, da, bine așa e cum zici; să trecem deci la masă!

De abia terminase de mâncat că un telefon de la Bertrand îl înștiința că avea fișele biografice complete ale lui Cayrol și Delage.

Își îmbrăcă la repezeală pardesiul în timp ce nevastă-sa mai bodogănea:

– Chiar că n-ai nici atâta timp cât să-ți bei cafeaua?

– O voi bea mai târziu. Bertrand mă așteaptă.

Femeia nu avu vreme decât să ridice din umeri, și, ca întotdeauna, să se resemneze.

Bertrand îl puse la curent; primiseră informațiile așteptate.

– Ceea ce este curios, remarcă Bertrand, e faptul că Delage și Cayrol au fost la închisoare, la Fresnes, în același timp un an, căci Delage n-a beneficiat de suspendare decât pentru patru ani din condamnarea sa de cinci ani.

– Și tu crezi că ei ar fi putut să pună la cale lovitura în cazul Rameau? Primo: nu-i câtuși de puțin plauzibil; mai întâi, că individul Cayrol ar fi trebuit să știe că

judecătorul locuiește la Nevers și nu s-ar fi dus să-l caute la Fourchambault...

– Dar, la vremea aceea, șefu', când erau la închisoare, Rameau abia sosise la Fourchambault.

– Dacă a vrut să pună la cale o lovitură ei trebuiau să se revadă. Delage, între timp, trebuie să se fi întors la Frenses și ar fi putut deci să-i dea noua adresă a judecătorului.

– În al doilea rând: de ce Delage ar fi așteptat ieșirea lui Cayrol din închisoare?

După o clipă de tăcere, comisarul întrebă:

– Ai verificat alibiul lui Delage?

– A sosit la hotel efectiv așa cum ne-a spus, dar destul de târziu, după ora două noaptea, în timp ce trenul de Clermont sosește în jurul orei unu!

– Va trebui să-l întrebăm ce a făcut în timpul ăsta. E adevărat că nu-i un sfânt.

– Și, în tot cazul, el nu putea fi în același timp la Paris sau în trenul de Clermont și să-l omoare pe Rameau aici la Nevers.

– Da, tot ce-i posibil.

Și Duprat citi rapoartele poliției privitor la cei doi bărbați. Comisarul constată că Delage îl urma într-un fel de mai mulți ani pe judecător și soția acestuia, potrivindu-și întocmai deplasările cu ale judecătorului. Să fi fost oare încă o coincidență? Când Rameau este la Toul, Delage este la Pont-à-Mousson; când acesta este la Peronne, el se instalează la Amiens; și când vine la Nevers, după câțiva ani, în urma unei șederi la Paris, se instalează la Clermont-Ferrand.

– Da, și trecerea sa prin Paris nu i-a adus mare noroc, ținu să sublinieze Bertrand.

– Acolo a fost prins. Și chiar în același an cu Cayrol cu toate că între cele două afaceri nu pare să fie nici o legătură: Delage este condamnat pentru tăinuire de materiale mecanice iar Cayrol pentru asasinat!

Și pe măsură ce comisarul continua citirea rapoartelor:

– Ia te uită! ce o mai fi și asta! Clémentine, văduva Baltard.

– Da, veți vedea șefu', există alt raport în privința asta. Femeia a trăit în concubinaj cu Delage când acesta era la Pont-à-Mousson și l-a urmat la Amiens unde a rămas în momentul în care el s-a instalat la Paris. Cât despre el, veți vedea, s-a căsătorit în urmă cu șase ani la Clermont unde ține un garaj cum ne-a spus. Stă cuminte.

– De fapt, la fața locului tot nu e nimic?

Nu, poliția din Clermont nu găsise urma lui Cayrol; se duseseră să examineze prin preajma garajului dar nimeni nu-l văzuse pe individul ale cărui semnalmente fuseseră difuzate. Și asta îi încurca desigur pe polițiști. Cayrol care vrea să meargă cu orice preț la Clermont, care coboară la Fourchambault și care dispare fără urmă, avea de ce să te pună pe gânduri. Nici un camionagiu, nici o gară nu-l văzuse pe acest om să plece spre sud. E adevărat că putuse să meargă în altă parte. Dar puteai să te întrebi de ce nu-și urmase primul gând...

Inspectorul Mouilleaux intră și, adresându-se lui Bertrand zise:

– Ți-am găsit-o pe văduva Baltard.

Duprat care îi descoperise existența doar din lectura rapoartelor ridică nasul în semn de întrebare:

Bertrand explică:

– Da, când am văzut acest nume acolo în rapoarte, le-am cerut prietenilor să ia legătura cu poliția din Amiens. În fine, să facă cercetări.

– Oh, dar nu la Amiens a fost găsită; este pur și simplu la Nevers – surata!

Închipuiți-vă mirarea lui Duprat și a lui Bertrand în timp ce Mouilleaux explica:

– Le-am cerut la doi bărbați să revadă toate fișele de la hotel. Păi când s-a făcut treaba prima oară, nu se știa

de Delage. Voiam să știu dacă din întâmplare nu venise să dea o raită pe aici cu câteva zile mai înainte... În felul acesta am dat peste o fișă de la hotelul „Leul de aur". Văduva Baltard venind de la Amiens, mergând la Nevers". E aici de trei zile.

– Ei bine, trebuie să mergi să o cauți.

– L-am urmărit, de asemenea, pe Delage și un coleg mă schimbă: nimic suspect. A fost pe la notar și n-a făcut nici o vizită la hotelul „Leul de aur"!

Duprat se impacientă:

– Bun, bun, asta-i bine; du-te să o cauți pe doamna Baltard.

Comisarului nu-i plăcea această realuare a activității în legătură cu Delage căci ea nu se potrivea cu o mică idee ce-i venise când Rayne se înspăimântase în fața revolverului ațintit brusc asupra sa. Dar nimic nu trebuie neglijat; o va asculta pe această Baltard; era oricum destul de curios că ea apărea acum și că nu se prezentase la Poliția judiciară de trei zile de când sosise în oraș.

– Bertrand, va trebui să cerem o comisie rogatorie și o percheziție la Delage acasă la Clermont.

– Credeți că îl ascunde pe Cayrol pe undeva... sau... cadavrul său?

– Nu cred nimic; dar trebuie să fie făcută percheziția. Pentru că el este aici cu atât mai mult să se profite; acolo acasă nevasta lui va fi de ajuns. Acum, băieți vă las; trebuie să mă reîntorc în strada Lafayette.

*

* *

De fapt, domiciliul victimelor îl atrăgea pe comisar. Dacă n-ar fi fost reținut cu treburi, el și-ar fi petrecut acolo toate zilele pentru că era convins că numai acolo va găsi soluția enigmei.

Avea poftă să revadă biroul, camera, patul, să se impregneze de atmosfera modului de viață al familiei Rameau. Care erau legăturile acestui cuplu? La urma

urmei, nu se știa mare lucru despre ei. Voia să găsească albumul de fotografii, să răscolească trecutul dacă se putea, și toată această treabă într-un mod nepermis oarecum, căci procuratura nu i-ar fi iertat descoperirea a ceva scandalos. Cine și ce putuse să-i modifice comportamentul lui Rameau cu o lună înaintea morții, făcându-l și mai mândru, mai distant, mai antipatic, făcându-l să-și părăsească lucrările din grădină și cu toate astea să accepte provocarea lui Rayne? Preocuparea sa nu se potrivea deloc cu acceptarea jocului propus de romancier.

Comisarul socoti chiar că pierduse timp prețios, dar, prima dată el avusese de a face cu deosebirea cadavrelor, cu procuratura, cu identitatea judiciară și nimic propice pentru cercetările dirijate din punct de vedere psihologic. A doua oară, își tăiase prostește vârful degetului de la mâna dreaptă din cauză că îl trecuse în forță peste muchiile proaspete ale spărturilor cristalului ce acoperea biroul și sigur a fost imposibil să răscolească cu o batistă înfășurată pe mână. În sfârșit, a treia oară avusese această idee, care acum îi umbla prin cap și incidentul cu Rayne înspăimântat de revolverul său. O idee care încolțise încet dar stăruitoare ca o mâncărime, care încă nu avea destulă coerență, ceva ca un fel de vis pe care l-am crezut realitate și care dispare odată cu trezirea din somn. O idee care se potrivea în cazul lui Rayne, dar care nu se mai potrivea cu cel al lui Delage, cel puțin în stadiul actual al anchetei.

Comisarul voi de data aceasta să meargă la domiciliul judecătorului noaptea, pentru a regăsi astfel atmosfera din joia crimei. Poate. Era deci puțin după ora 21 când sosi în strada Lafayette. Mare îi fu surpriza când constată că poarta de la curticică era deschisă și chiar și ușa care dădea în apartament. Se înfurie pe sine pentru că a lăsat să scadă supravegherea. Dar cam așa se întâmplă întotdeauna lucrurile. Ajunse aproape de disperare când, cu lanterna în mână, îl surprinse pe Delage care cotrobăia prin sertare.

– Ei bine, nu vă sfiiți! Cred că aveți să-mi dați câteva explicații.

Celălalt nu se zăpăci. Ceea ce îi displăcu comisarului era siguranța de sine – aproape seninătatea individului.

Intrase acolo prin efracție și se comporta ca și cum lucrul ar fi fost natural. Era deci individul atât de sigur de el?

– În fond, zise el, cu Rayne sau fără Rayne, moștenirea trebuie să-mi revină și eu am dreptul să vin aici. Voi contesta testamentul.

– Numai că dumneavoastră ați intrat ca un hoț căci presupun că notarul nu v-a dat cheia; și conștiința dumneavoastră nu trebuie să fie chiar atât de împăcată deoarece nu ați aprins lumina, mulțumindu-vă cu lanterna de buzunar. Numai pentru asta, dragă domnule Delage, pot să vă acuz de tentativă de furt, prin efracțiune.

Bineînțeles că Duprat aprinsese lumina. Înfuriat, formă numărul de telefon al inspectorilor săi cu intenția de a le trage un perdaf căci ei fuseseră însărcinați să-l urmărească pe individ. Cu toate acestea, în fața lui Delage, el își potoli vorbele:

– Ia spuneți, știți pe cine am găsit în casa lui Rameau? Pe însuși domnul Delage!... Da, exact...

Mouilleaux, la capătul firului, puțin plouat, înțelese perfect reproșurile lui Duprat și încercă să-i explice că în mod efectiv tânărul inspector însărcinat cu filajul îl pierduse pe drum pe individ. Delage își dăduse seama că e supravegheat și, vulpe bătrână, cunoscând sforăriile, nu avusese nici o greutate în a se debarasa de polițist. Duprat înghiți gălușca și se răzbună împotriva lui Delage:

– Ce cauți dumneata?

– Dar, nu se știe niciodată. Poate că este un alt testament, de data asta în favoarea mea! Asta m-ar scuti de multe complicații.

– În fond cunoști foarte bine locurile?

– Ba deloc! Aici n-am venit niciodată, vă jur, ce vă imaginați?

De data asta, el era mai puțin trufaș și înțelese fără îndoială că treaba se putea întoarce rău împotriva sa. Duprat nu se sfii să-l înfunde încă un pic:

– Păi! Știți ce se spune: un asasin revine întotdeauna la locul crimei.

– Doar n-o să credeți totuși...

Dar panica sa fu de scurtă durată. Iute își reveni:

În primul rând nu aveți decât să verificați. Eram la Paris, veți găsi fișa mea la hotel.

– Dragă domnule, nu-mi plac deloc tipii care insistă atâta pentru a li se verifica alibiul.

– Și totuși este așa.

– Tot ce-i posibil; păreți sigur de dumneavoastră. Dar este posibil de asemenea ca dumneavoastră să fi angajat pe cineva pentru această treabă murdară. Am primit biografia dumitale, biografia completă, domnule Delage; o condamnare la cinci ani închisoare...

– Dar eu nu v-am ascuns! Am avut suspendarea pedepsei.

– Numai că ați uitat unul ce l-ați petrecut în închisoare. Suspendarea n-a privit decât patru ani. Și dumneata erai în închisoarea din Fresnes în același timp cu numitul Cayrol, care a fost văzut, ca din întâmplare la Fourchambault în ziua comiterii crimei și căruia un vecin i-a dat noua adresă a judecătorului Rameau!

– Nu sunt amestecat în treaba asta în nici un fel.

– Vom mai vorbi poate curând despre asta. Dar nu găsiți curios că acest băiat, care voia să meargă la Clermont-Ferrand, să fi dispărut acolo? Că poliția nu găsește nici o urmă de a lui?

Duprat se încălzea. Luase loc la biroul lui Rameau și purta interogatoriul ca și cum s-ar fi aflat la Poliția judiciară. În față, Delage începea să transpire. Comisarul profită de situație pentru a insista:

– Atunci poate erați la Paris, dar Cayrol era aici. O presupunere: ca dumneata să-i fi încredințat acestui individ o... misiune delicată?

– Dar nu-i adevărat, presupuneți, presupuneți...

– Lasă-mă să presupun până la capăt. Presupun, zic eu: Cayrol îndeplinește treaba murdară și ajunge imediat la Clermont. Dumneata, la Paris, a doua zi cu alibiul stabilit în mod solid, afli știrea din ziare și te întorci la Clermont-Ferrand.

– Exact, pentru a găsi aici un tip care riscă să mă șantajeze, știind întâi de toate că eu am șanse să moștenesc.

Duprat surâse și, desfăcându-și brațele într-un gest teatral, ca după o demonstrație evidentă, zise:

– Iată! gândești drept: cu un tip ca acest Cayrol în spate, ce situație grozav de primejdioasă! Ce păcat că încă nu l-am prins.

– Vreți să spuneți că...

– Vedeți bine că ideile noastre se întâlnesc! Și pentru dumneavoastră ar fi mai bine să-l găsim mort decât viu. Numai morții sunt cei care nu vorbesc, nu-i așa?

Nemaiputându-se stăpâni, Delage avu un gest de disperare:

– Ei bine... Dați-i înainte! Inventați; inventați!

– Ba nu, nu inventez; vă spun: eu presupun. Asta-i îngăduit întregii lumi.

În timpul unui interogatoriu, Duprat se destindea; mâniile sale erau de scurtă durată. Comisarul se ridică, începu să meargă în lung și-n lat, trecând pe lângă cumnatul lui Rameau care stătea jos și care era silit să-și întoarcă fața când spre dreapta când spre stânga, pentru a-l urmări pe Duprat în mișcările sale. Delage nu mai avea nici un fel de reacție. Duprat îi ținea o adevărată conferință:

– Fără a socoti că dumneavoastră puteați să știți perfect că Rameau avea o armă... și ce fel de armă.

Copleșit, Delage răspunse doar atât:

– N-am venit niciodată aici!

– Da, da, așa ziceți dumneavoastră. Dar eu presupun; și dacă presupun că ați aflat unde era arma, într-o zi când erați în trecere prin Nevers... nu se știe niciodată.

Și din ce în ce mai ironic:

– Poate că dumneavoastră chiar nu vă mai amintiți. Când ești în trecere printr-un oraș, se poate să vii să-ți vezi cumnatul.

– Dar nebunul ăsta era în stare să mă împuște!

Delage se căi îndată că a vorbit atât de repede căci Duprat se legă de vorbele lui:

– Ah! ah! vedeți asta-i. Judecătorul n-a tras asupra dumneavoastră, dar în schimb poate a scos revolverul din sertar pentru a vă intimida și a vă face să ieșiți. În mod evident astea sunt lucruri de care ne amintim. Un revolver calibru 7,65, un sertar în stânga... vezi flăcăule! Tot ce se poate ca individul Cayrol să fi aflat apoi de toate astea. Îi era suficient atunci să vină cu un amortizor de zgomote pentru a nu o alarma pe doamna Rameau. Îl omoară pe judecător aici, vedeți exact aici unde sunt eu, și cum i s-a dat planul casei, urcă la primul etaj unde moțăie sora dumitale.

Delage luase atitudinea omului resemnat și bosumflat. Așezat de-a curmezișul, cu brațul petrecut peste spetează scaunului, era aproape fatalist:

– Și apoi, faceți deci ce vreți! Pentru că tot nu aveți nici un fel de probe.

– Pentru moment, nu, nu am încă, este adevărat. Dar când îl voi fi regăsit pe Cayrol... mort sau viu! Pentru că un mort de multe ori poate să vorbească. Și apoi, pot foarte bine să vă spun, franchețe pentru franchețe, am dispus azi dimineață să se percheziționeze acasă la dumneavoastră la Clermont; aștept rezultatele.

De data aceasta, era prea de tot. Delage se ridică, supărat:

– Dar n-aveți dreptul!

– Liniștește-te, totul a fost făcut legal: comisie rogatorie, mandat de percheziție, prezența dumitale nu era indispensabilă; sunt sigur că doamna Delage a făcut onorurile casei... și a garajului.

– Și l-ați găsit pe Cayrol înecat în rahatul vidanjei?

– Nu, nu cu siguranță nu l-am găsit pentru că altfel colegii mi-ar fi telefonat îndată. Dar sunt atâtea alte lucruri ce putem să le găsim.

– Ei bine, arestați-mă.

Și Delage, resemnat își întindea pumnii. Duprat surâse:

– Nu băiatule. Eu nu fac decât presupuneri... dumneata ai spus-o, eu nu am probe. Ești liber, voi uita chiar pentru o clipă că ai intrat aici prin efracție.

– Sunteți prea bun, dar eu presupun, vedeți, că mi se întâmplă și mie. Presupun că veți aranja să fiu urmărit de unul din inspectorii dumneavoastră. Alegeți în cazul acesta un as în materie.

– Voi schimba chiar tactica. Cum zici, voi pune un as dar în loc să te urmărească... el te va însoți.

– Nu văd diferența.

– Ba da, vei înțelege: în loc să te urmărească ascunzându-se, ferindu-se, el te va urma la zece pași, ca o umbră, o să meargă unde o să mergi fără să se ascundă; vei vedea, un tip brunet cu mustață. Dacă o să mergi la cafenea, el va intra, de asemenea, acolo; dacă mergi la cinema, își va plăti fotoliul alăturat de al tău; va locui în hotelul în care vei locui; te va urma peste tot.

– Și dacă mă întorc la Clermont?

– Va pleca cu tine! Deci, eu care presupun cum vezi îndeajuns de mult, deodată sunt de acord că ai avea tot interesul să-l găsești pe Cayrol...

– Și, tot în mod natural, gândiți că mă voi duce să-l reîntâlnesc pentru...

– E o ipoteză, dar nu-i singura. Căci cine știe dacă, el, în prezent, nu-i neliniștit de faptul de a te ști liber, aici, la Nevers... cu noi, discutând poate fără noimă!

Poți să-l acuzi pe acest tip! Și dacă te caută la rându-i... ca să te suprime. Nu mai rămâne nici o probă împotriva lui. Țin deci să vă protejez; dumneata ești prețios pentru mine.

– N-am nevoie de protecție. Nu risc nimic, nu-l cunosc pe Cayrol și puteți să vă păstrați gardistul; dacă nu, vă jur, că va face kilometri și kilometri în urma mea.

– Voi pune un bun mărșăluitor.

– Și dacă mă duc la bordel, va veni și el?

Și, Duprat, fără să se zăpăcească:

– Îmi dai o idee; voi alege un celibatar.

– Ei bine! Faceți ce vreți. Asta nu mă va împiedica să contest succesiunea, și nu mai târziu decât mâine.

– După ce vei fi venit să mă vezi la biroul meu, te rog, unde vei face o scurtă depoziție... ca martor bineînțeles. Cât despre mine, voi avea poate informații de la Clermont.

XII

Rayne își făcuse valiza. Trebuia să plece la Paris să-l vadă pe editorul său și-l anunțase pe Duprat. Între el și Denise avusese loc o scenă violentă. Ea îi repetase că știa el foarte bine cum că lipsise ceva mai mult decât trebuia, în seara crimei, iar el îi replicase că în fond nici nu avea alt alibi decât ceea ce spunea fata din casă. Rayne îi explicase că chiar și ea putuse foarte bine să lipsească lăsând lumina aprinsă în cameră, că putuse să ia mașina Matra, să aștepte ieșirea lui de la familia Rameau, apoi să revină în trombă pe un drum mult mai scurt cu 140 la oră, în timp ce el se întorcea cu 70 la oră cu camioneta brutarului. Iar Thérèse, de bună credință, putuse să o creadă culcată.

După această sfadă, amândoi fuseseră copleșiți de rușine și Rayne se hotărâse să facă această călătorie. Aceasta îi făcea bine. Mai întâi trebuia să-l convingă pe editor să-l aștepte cu manuscrisul căci nu era cazul să publice romanul bazat pe posibilitatea unei crime perfecte! Și apoi avea și el mica lui idee.

Duprat, dându-i autorizația de a părăsi Sérigny îi ceru numele hotelului unde avea intenția să tragă la Paris și își avertizase colegii de la Quai de Orfèvres despre sosirea romancierului. Trebuia să se organizeze un filaj discret, o supraveghere clipă de clipă. Căci

comisarul avea și el ideea lui. Era convins că această călătorie avea un scop ascuns și voia în consecință să fie ținut la curent cu toate faptele și gesturile, plimbările, vizitele și telefoanele date de romancier.

– În tot cazul, insistă comisarul, să nu-l arestați; să nu se acționeze decât în caz de flagrant delic... căci nu se știe niciodată. O prea mare grabă ar putea să strice totul.

Duprat avea acum impresia sigură că o să deznoade firele încurcate ale unei peruci nemaipomenite, așa cum se întâmpla să facă la pescuit când încurca firele undițelor. Trăgea de unul din ele și lucrurile mergeau bine un timp. Apoi trebuia să apuce de un altul care aparținea altei bobine, dar trăgând de el constata că îl încurcă pe celălalt. Și el avea patru astfel de fire; ele se numeau Henry Rayne, Denise Rayne, Fernand Cayrol, Raoul Delage.

Un al cincilea urma în curând să i se încurce între degete: Betrand îi aducea pe văduva Baltard.

În vârstă de cincizeci de ani, cu privirea plecată, dar asta era poate pricina fricii, ea se așeză pe marginea scaunului, intimidată de prezența celor doi polițiști.

– Doamnă, îi zise Duprat, știm că ați trăit, sunt mai mulți ani de atunci, cu Delage; la Pont-à-Mousson departamentul Amiens. L-ați urmat la Paris?

– Nu, el s-a căsătorit.

– Vom începe cu începutul dacă vreți bineînțeles. Inspectorul o să bată la mașină depoziția dumneavoastră.

– Dar, domnule, de ce vreți să mă interogați?

– Domnul Delage este martor într-un caz de crimă și vrem să vă luăm un interogatoriu pentru a confrunta mărturiile, informațiile pe care ni le-a dat. Numele, prenumele?

– Văduva Baltard Clémentine, cincizeci de ani.

– Numele de fată?

– Cayrol!

Numele răsună în capul polițiștilor ca o lovitură de tobă.

– Sunteți mama lui Fernand Cayrol, în prezent căutat de poliție?

– Da.

Răspunsul era abia perceptibil. În mod vizibil îi era frică să spună vreun lucru care ar fi dăunat feciorului ei. Din partea sa, Duprat, simți că terenul anchetei era alunecos, că nu trebuie să înspăimânte pasărea. Se întrebă mai întâi dacă Delage scăpând încă o dată de sub supravegherea poliției, nu o întâlnise cumva.

– Ați avut acest copil fiind nemăritată?

– Da, domnule.

– Scuzați-mi întrebările, doamnă, dar ele sunt necesare. Delage, cu care ați trăit, nu l-a recunoscut niciodată?

– N-a avut motiv!

Bineînțeles ar fi putut să-i pună de îndată întrebarea: Delage este tatăl lui Cayrol Fernand. Era la mintea cocoșului, dar, pentru moment era mai înțelept să nu înainteze prea repede. Și cunoscându-l pe individ, nu era de mirare ca el să fi refuzat să recunoască copilul trăind totuși cu mama acestuia.

– De ce ați venit la Nevers, doamnă?

Femeia nu răspunse, mărginindu-se să-și plece capul.

– Doreați să-l vedeți pe domnul Delage?

– Nu.

– Atunci doreați să vă vedeți fiul?

– Da.

– Știați deci că trebuia să vină la Nevers după ieșirea din închisoare?

– Nu, domnule.

– Atunci, explicați, doamnă.

– Fiul meu nu este un asasin.

– Sper pentru el și pentru dumneavoastră dar ne-ar folosi mai mult să ne ajutați să-l descoperim pe asasin,

asta i-ar permite cel puțin să se apere. Dacă nu, mă veți face evident să cred că chiar dumneavoastră îl credeți vinovat și că vreți să-l protejați.

Femeia păru mai puțin înfricoșată și răspunse dintr-o dată:

– Am citit în ziare despre crimă; astfel am aflat că venise la Fourchambault; atunci am venit și eu. Mi-am zis că dacă îl arestați, aș putea să-l văd, să-i vorbesc. E multă vreme de când nu l-am văzut.

– Nici la ieșirea din închisoare?

– Nu, el a ieșit cu cincisprezece zile mai devreme decât era prevăzut și n-a venit să mă vadă. M-am informat la Fresnes.

– Și nu aveți nici o idee ce destinație a putut să ia?

– Nu, domnule.

– Știți că Delage și fiul dumneavoastră au fost împreună în închisoare în anul 1965?

– Am aflat mai târziu; o dată când am fost în vizită la Fernand. Dar a fost o întâmplare, domnule comisar, Delage și fiul meu nu erau amestecați în aceeași afarece. Fernand a fost implicat într-o încăierare, asta-i tot.

– Știți că Delage avea încă relații cu Rameau ori dacă el își vedea sora?

– Dar vă spun, domnule, el m-a părăsit... asta acum mai bine de zece ani; nu știu nimic. N-am mai auzit niciodată nimic despre el.

– Fie, dar înainte, când trăia cu dumneavoastră, la Amiens, ori mai înainte la Pont-à-Mousson, trebuie să vă fi vorbit de familia sa.

Ea negă dar roși. Ceva suna fals în răspunsurile ei. Era greu să crezi că Fernand Cayrol și Delage să nu fi fost mai legați unul de altul. Chiar dacă al doilea nu era tatăl lui Fernand, ei trăiseră totuși laolaltă cu Clémentine Cayrol câțiva ani. La Paris, chiar dacă ei nu avuseseră afaceri comune, trebuie să fi avut loc reîntâlniri, regăsiri. Această femeie, în mod vizibil se temea. Dar

sub această teamă se simțea o fermitate abia disimulată. Puțin la întâmplare, Duprat o întrebă:

– Știți că Raoul Delage va moșteni pe cumnatu-său și pe soră-sa?

Atunci ea păli ușor înainte de a răspunde:

– Asta nu ar fi drept, domnule comisar, nu, asta nu ar fi drept; ăsta-i un om rău. Oh! – n-ar trebui poate să spun treaba asta pentru că am trăit cu el într-o vreme... dar este fiul meu la mijloc, domnule comisar... O să-l găsiți, nu-i așa? Nu era nici o îndoială că această femeie se temea pentru feciorul ei; și de cine să se teamă dacă nu de Delage? Femeia adăugă, vorbind ca pentru sine:

– Doamne Dumnezeule, ar fi făcut mai bine să rămână la Paris; eu îi spusesem că ar avea un loc de muncă; vechiul său patron a cedat afacerea sa fiului său și acesta l-ar fi reprimit pe Fernanad; ei erau buni prieteni.

În cele din urmă, Duprat îi dădu voie să plece; femeia îi dăduse o idee. Dar, desigur că ea se temea de o reîntâlnire între fiul ei și Delage, comisarul dădu ordine pentru ca supravegherea asupra acestuia din urmă să fie întărită la maximum.

– Atunci, șefu', zise Bertrand, avem de a face cu tatăl și fiul?

– E posibil. Dar dacă-i așa, de ce se poate teme Cayrol? Trebuie să fie la mijloc, fără știrea mamei, o complicitate evidentă între cei doi tipi. Dacă, dimpotrivă, n-au nici o legătură de rudenie, e de dorit ca ei să nu se întâlnească fără martori. Eu însă aș da mult să-i am pe amândoi aici în fața mea. Va trebui să o supravegheați pe Clémentina noastră și încă foarte îndeaproape; nu înțeleg încă prea bine de ce a venit aici.

– Poate ca să-l protejeze pe Fernand.

– Să-l apere, să-l apere! Ce poate să facă ea? Să facă să fie arestat Delage? Ea n-a contribuit câtuși de puțin la treaba asta. Și de ce rămâne încă aici, de vreme ce știe că poliția nu a găsit nici o urmă a fiului ei? De ce n-a

mers să-l caute la Clermont? Ce vrea să pândească? Ce vrea să aștepte? Va trebui să mi-o supravegheați.

În mod evident polițiștii puteau să alcătuiască o ipoteză plauzibilă; Cayrol, ar fi venit să facă pentru Delage, care îi dăduse toate informațiile trebuincioase asupra locurilor, treaba murdară și apoi să dispară. Dar supravegherea era la locul cuvenit; cercetările continuau, comisarul nu avea decât să aștepte.

Poliția din Clermont făcuse cunoscute rezultatele percheziției acasă la Delage; se găsise un revolver de 7,65, același calibru cu revolverul judecătorului, și, în hârtiile garajistului, adresa și numărul de telefon al lui Rameau. Deci era perfect îndreptățit să se presupună că bunul cumnat, din când în când, dădea un telefon judecătorului sau pur și simplu surorii sale? De ce? Era vorba de șantaj? Ceea ce nu se potrivea, cu toate acestea, era faptul că dacă Delage îi ceruse efectiv lui Cayrol să lichideze familia Rameau, el nu-i dăduse noua adresă? De ce? Cayrol mersese la Fourchambault și un vecin îl îndreptase pe strada Lafayette. Detaliu important care nu trebuie scăpat din vedere.

*
* *

Rayne își expediase la repezeală afacerea cu editorul, care urmărea în ziare relatarea asasinatului.

– Tot ceea ce văd, eu, este că asta repune în discuție romanul pe care trebuie să mi-l dați. O crimă perfectă, asta era prea frumos.

– Da, dar e imposibil; ar fi o provocare.

– Dragul meu, afacerile sunt afaceri. O crimă asemănătoare poate să-ți facă o reclamă trăznet.

– M-aș lipsi bucuros; găsesc chiar că numele meu e prea des citat.

– Păcat...

Rayne fusese inflexibil și interlocutorul său găsi chiar că romancierul prea scurta conversația.

– Ați venit doar pentru a-mi spune asta? Vă reîntoarceți la Nevers?

Rayne nu răspunse decât printr-un mormăit și ieși.

Un observator atent ar fi fost fără îndoială foarte surprins să-l vadă că se îndrepta spre închisoarea Fresnes unde ceru să vorbească cu directorul.

Când ieși, după cel mult o jumătate de oră, strigă un taxi și ceru să fie condus la avocatul Leniaud. Acolo mai rămase circa treizeci minute, apoi, ieșind, se îndreptă spre o cabină telefonică de unde o chemă la telefon pe Denise. Dar nu băgă de seamă că la câțiva metri de acolo, într-un alt taxi, un bărbat îi pândea toate faptele și gesturile.

– Alo, Denise? Da cred... cred să-l găsesc. Am spus că scriu un roman despre închisori și despre reintegrarea deținuților eliberați. E foarte la modă, asta prinde totdeauna. L-am văzut pe avocat... Îți spun că l-am văzut pe avocat... nu, nu se știe nimic... doar o idee vagă dar poate că va fi bună.

Luă din nou un taxi fără să bage de seamă că celălalt îl urma. Sosiră astfel la Montparnasse unde Rayne se opri la „Boîte de Jules" – jumătate crâșmă, jumătate cabaret de noapte. Se adresă barmanului:

– Aș vrea să-l văd pe Paul Larribe... Popol, dacă vreți.

– Și ce vreți de la el, de la Popol?

– Vreau să-l văd din partea avocatului său.

– Prietene e ușor de spus. Nu m-ar mira să miroși puțin a sticlete prin părțile esențiale. Dar nu trebuie să-ți faci iluzii. Popol este liniștit, s-a săturat de seminarii și abia ieșit de cincisprezece zile n-o să-l bați din nou la cap.

– Dar știu bine, prietene, că e liniștit, și n-am nimic comun cu poliția. Poftim, iată numele meu, sunt romancierul Henry Rayne.

– Ah, băiatul care scrie romane polițiste?

– Chiar el. Vreau să scriu ceva despre închisori și Popol poate să-mi fie de folos.

– Atunci, veniți în seara asta la ora 9, el lucrează la spălatul vaselor. Dar, vă previn, dacă nu vrea să vă vadă, va trebui să renunțați.

Și Rayne se reîntoarse la hotel urmărit în permanență de celălalt taxi.

Inspectorul Lambert ieși din taxi și merse să dea un telefon pentru a cere instrucțiuni de la șefii săi.

Inspectorul își petrecu seara supraveghind hotelul într-o cârciumă proastă din apropiere și când, către ora 21, Rayne ieși din nou, urmărirea reîncepu.

Și în acest fel el putu să-l vadă pe romancier intrând din nou la „Boîte de Jules" și aici întâlnindu-l pe numitul Popol. Convorbirea fu lungă și de mai multe ori romancierul scosese o bancnotă sau două și luă note pe un carnețel. Când cei doi bărbați s-au despărțit, Lambert își reluă pista de urmărire și aceasta îl conduse, pe jos, nu departe de acolo, într-o clădire cu aspect destul de jalnic. Rayne tocmai intrase aici. Polițistul așteptă câteva minute și intră la rândul său. Prezentând legitimația portăresei îi spuse:

– Poliția! La ce etaj a urcat tipul de adineaori?

– La etajul patru!

– De ce nume a întrebat?

– N-a întrebat de vreun nume; el știa ce voia; mi-a spus numai că merge la etajul patru, prima ușă la stânga. Sper să nu faceți găligie. Venea din partea lui Popol, iar eu l-am lăsat să urce.

– Bine, mulțumesc. Intră în cabina dumitale, poate voi avea nevoie să telefonez.

Urcă încet etajele, făcând cât putu mai puțin zgomot posibil. Nu știa nici la cine mergea, nici de ce anume. Lui i se dăduse ordin să-l urmărească pe numitul Rayne și asta făcea, asta-i tot. Când ajunse la etajul patru și o rază de lumină strecurată pe sub ușă îi arătă că cineva era acolo își apropie ochiul de gaura cheii și avu o tresărire.

Coborî la portăreasă de unde telefonă:

– Alo, aici Lambert; trimiteți-mi o mașină și doi băieți, repede... da, notați bine adresa.

Urcă din nou la etajul patru, își lipi pentru moment urechea de ușă, percepu o conversație fără a putea să distingă cuvintele. Atunci, încetișor, printr-o ușoară apăsare, răsuci mânerul. Dându-și seama că ușa nu fusese închisă cu cheia cum credea, o deschise brusc, în mână cu revolverul. Omul era cunoscut și semnalat peste tot:

– Nu mișcați, Fernand Cayrol, te arestez. Am mandat împotriva ta.

Cayrol nu mișcă și Rayne care sta în față nu-și ascunse mirarea:

– Așadar mă urmăriți? Încă o lovitură a comisarului Duprat?

Fără a răspunde, Lambert îi puse cătușele lui Cayrol și, cum auzea pașii agenților, spuse:

– Domnule Rayne, n-am ordin să vă arestez...

– Asta ar mai fi lipsit!

– Dar ar fi bine să veniți cu mine, dacă binevoiți. O declarație se va impune să dați.

Cum cei doi agenți și un inspector se prezentară, Lambert le încredință pe cei doi bărbați și, arătându-l pe romancier, zise:

– Domnul ne însoțește; coborâți, vă ajung din urmă în două minute.

Rămas singur, întreprinse o scotocire amănunțită, răscoli ici și colo câteva hârtii, apoi trecându-și mâna între somieră și saltea, scoase la iveală un plic mare galben, nepecetluit al cărui conținut îl făcu să scoată un șuierat de mirare! În mod sigur nu-și pierduse ziua degeaba.

XIII

Duprat care fusese ținut la curent cu reușita inspectorului Lambert de la Quai des Orfèvres, îl aștepta pe Fernand Cayrol. Bertrand, mereu impacientat, clocotind, gândind că șeful său deținea poate începutul sfârșitului anchetei îl întrebă:

– Și de ce nu l-ați arestat pe Henry Rayne? Asta i-ar mai fi tăiat din nas și ăstuia.

– Liniștește-te, nu vrea să fugă. După depoziția sa, la Paris, a intrat aici cuminte și nu m-aș mira să-l văd venind curând încoace. Trebuie să fie foarte intrigat acum. Remarc faptul că ceea ce a declarat colegilor stă perfect în picioare.

– Credeți că-și desfășura mica lui anchetă personală?

– E o treabă plauzibilă. Știa că poate fi suspectat dacă individul Cayrol nu-i de găsit și atunci ce face romancierul, pornește cercetarea pe cont propriu. M-a devansat cu o zi sau două, dar când mi-a spus că se îndrepta spre Paris, am preferat să-l pun sub supraveghere.

– Da, metoda e bună.

– Mai ales metoda sa era bună. Romancierul a înțeles că regăsindu-l pe deținutul care fusese eliberat în același timp cu Cayrol și care declarase directorului închisorii din Fresnes că și-a găsit de lucru la Paris, avea

mari șanse să ajungă astfel până la Cayrol. Pune-te în locul acestuia din urmă: el știa din ziare că noi îl căutăm, e băgat în afacere până peste cap; știe și că noi am aflat că el trebuia să plece la Clermont-Ferrand, că Delage poate să-l amenințe, și deci nu va fi atât de prost să-și continue drumul. Lovitură dată acasă la Rameau de unde a furat probabil cele patru milioane găsite de Lambert în camera sa, îl face să se reîntoarcă la Paris, unde va putea cu ajutorul lui Popol să se ascundă și poate să-și găsească de lucru. Rayne s-a gândit la toate acestea; eu, de asemenea, dar am preferat să-l las pe romancier să acționeze întrucât era mult mai puțin bătător la ochi. El ne făcea treaba noastră.

Bertrand se gândi o clipă, se întrebă dacă șeful său nu se lăuda puțin pretinzând că ar fi găsit același lucru ca Rayne... dar se mulțumi să spună:

– Atunci furtul să fi fost totuși mobilul crimei? Mă miră și pe mine că Rayne...

– Să nu ne ambalăm; eu mă întreb dacă e atât de simplu! Vezi tu, această afacere este un concurs de împrejurări incredibile. Înțeleg foarte bine că acest Cayrol putea să cunoască locurile, prin Delage; poate judecătorul îl știa liber și se temea de întoarcerea lui...

– Atenție, șefu', cum ar fi putut Rameau să ghicească faptul că acest Cayrol era omul lui Delage?

Duprat avu un gest de descurajare:

– Evident ne ciocnim mereu de zid. În sfârșit, presupunem că Rameau, temându-se și-a încărcat arma. Cayrol i-o ia și o folosește.

– Cu un amortizor de zgomote.

– Ah, drace! E adevărat. Și apoi tot acest sânge rece, mă pune pe gânduri.

– Sânge rece... dacă vrei. Nu uita, totuși, că s-a speriat, că a aruncat arma pe birou în loc să o pună și că a luat-o la fugă din moment ce bătrânelul care locuiește vis-à-vis de familia Rameau a auzit tropăiturile pe

stradă. Vă aduceți aminte se spunea bătrânelul „ca cineva căruia îi era teamă să nu piardă trenul"...

Atunci, dus pe gânduri și cu privirea fixă, Duprat repetă aproape automat:

– Ca cineva căruia îi e teamă să nu piardă trenul...

Nu putură continua căci un planton le anunța vizita lui Rayne.

– Cum îți spusesem. Lasă-mă cu el. Când va sosi Cayrol, trimite după maică-sa și să nu se vadă între ei. Și apoi, convoacă pe domnul Delage. Și nici un cuvânt despre arestarea lui Cayrol.

Bertrand îl lăsă pe șeful său față în față cu romancierul. Acesta, foarte în largul lui, îi întinse hotărât lui Duprat, mâna:

– Felicitări comisare. Nu mă așteptam la asta ca să mă puneți sub supraveghere, dar măsura este firească. În romanele mele aș fi făcut la fel.

– Vă răspund cu același compliment și adaug la aceasta mulțumirile mele căci, grație dumneavoastră, l-am regăsit pe Cayrol atât de repede. V-ați gândit bine, el nu putea fi decât la Paris. Așadar, acum, care este scopul vizitei dumneavoastră?

Romancierul fu cu totul descumpănit; trebuia să se aștepte la orice, la o mustrare, la reproșuri, la un interogatoriu dar nu la acest dispreț. În mod hotărât, pe acest comisar, nu avea să-l înțeleagă niciodată. El spuse numai atât:

– Dar comisare, am socotit că atitudinea mea... în sfârșit... am crezut că dumneavoastră aveați să-mi puneți câteva întrebări.

– Nicidecum. V-ați făcut depoziția la Quai des Orfèvres; vi s-a cerut să păstrați tăcerea arestării... să zicem suspectului; asta mi-e de ajuns.

– Doar credeți că...

Îți producea puțină milă să-l vezi. Și totuși Duprat nu schimbă tactica:

– Nu, nu... ați spus... iată, am acolo depoziția... că regăsindu-l pe Cayrol voiați să faceți să înainteze ancheta.

– Așa-i! Și vă pot spune chiar că nu îl cred vinovat.

– Ia te uită. Ei bine vom vedea asta; nu sunt chiar atât de savant ca dumneavoastră. Închipuiți-vă chiar că reiau totul de la zero.

Convorbirea dură mai puțin de o jumătate de oră și, în nici un moment lui Duprat nu i se păru suspectă atitudinea romancierului. Conversația se pierdu în digresiuni și deveni aproape neinteresantă într-atât încât Rayne se simți ușurat când Bertrand veni să-i anunțe șefului că avea de primit o vizită. Romancierul își luă la revedere cât mai natural cu putință, se scuză destul de stângaci, îi mulțumi comisarului de înțelegerea arătată și în cele din urmă plecă, foarte tulburat, în timp ce Duprat îl urmărea cu o privire surâzândă, aproape batjocoritoare.

Cea care intră era văduva Baltard, mama lui Cayrol. Dar de ce trebuia oare ca fraza aceea scurtă pronunțată pe neașteptate „ca cineva căruia îi era teamă să nu piardă trenul“ să revină în mintea comisarului? Trebuia oare să te gândești că subconștientul lucra în totală independență, chiar atunci când perfect lucid el se gândea la altceva și se avânta în acțiune? „Ca cineva căruia îi era teamă să nu piardă trenul“...

El trebui să o așeze bine într-unul din sertărașele creierului și să se ocupe de realitatea pozitivă pe care o avea acum în față.

– Doamnă, stați jos, noi l-am descoperit pe fiul dumneavoastră.

– Viu?

Era un strigăt! Ea se ridicase, neținând seama de acest gest.

– În perfectă stare, doamnă. Vă temeați pentru viața lui?

Și cum ea nu răspundea, Duprat reluă discuția:

– Nu vă voi ascunde că este acuzat de furt și riscă să fie acuzat și de omor. Bertrand adu-l încoace!

Fernand Cayrol intră, cu cătușele la mâini; mama și fiul rămaseră demni. Fiul surprins, spuse numai atât:

– Mamă, sunt nevinovat.

Duprat dădu ordin să-i scoată cătușele și îi porunci să se așeze. Bertrand, la mașina de scris, se pregăti să bată întrebările și răspunsurile, dar începură mai întâi prin a o scoate pe mama lui Fernand afară. Când acesta fu singur cu polițiștii, începu primul să vorbească:

– Nu l-am omorât pe Rameau și nici pe soția lui.

– Să procedăm în ordine, vă rog.

Atunci, după formalitățile privind indentitatea, Duprat întrebă:

– Ați coborât mai întâi la Fourchambault în joia crimei și v-ați dus la vechiul domiciliu al judecătorului?

– Întocmai!

– V-ați reîntors apoi în strada Lafayette unde ați pătruns prin efracție în curte?

– Prin efracție, e prea mult spus, domnule comisar, una din cheile mele...

– Să trecem peste asta. Dumneavoastră v-ați dus apoi să vă ascundeți în micul pod. De ce?

– Pentru a-l aștepta.

– De unde îl cunoșteați? Delage vă vorbise despre el?

Cayrol ridică capul și spuse mândru:

– Refuz să vorbesc; cer un avocat.

– Îl vei avea. Și veți avea fără îndoială mare nevoie de el. Eu o să vă spun ce ați făcut: când Rameau s-a reîntors acasă, ați așteptat până la lăsarea întunericului, ați pătruns până la el în birou, el v-a amenințat, l-ați dezarmat și l-ați omorât cu propriul lui revolver... revolver la care ați fixat un amortizor de zgomot.

Dar o dată în plus Duprat simțea că nu credea în ce spune; de mai multe ori, comisarul îl privi pe Bertrand și i se păru că tot întrebându-l pe Cayrol, inspectorul de

poliție a descifrat faptul că șeful său se gândea la cu totul altceva când vorbea. Ba că el nu credea nici pe jumătate din ceea ce spunea. Lucra din obișnuință, aproape fără convingere și toate astea pentru că nu-i reușea să se debaraseze de fraza bătrânelului: „ca cineva căruia îi e teamă să nu piardă trenul"! Ea îi umbla prin minte, urmând meandrele unei alte ipoteze. Culmea e că tocmai atunci îl auzi pe Cayrol că-i răspunde:

– Nu am intrat la Rameau la ora 23. El a sosit spre ora 20 și eu l-am părăsit după o jumătate de oră. Am apucat-o imediat pe șoseaua națională nr. 7 unde un camion m-a luat în direcția Parisului. Puteți să-l găsiți, șoferul va confirma ceea ce spun; era un camion cu trufandale venind de la Vaucluse și mergând spre Rungis.

Ca pentru a-și pune în ordine ideile și a nu da impresia că se gândea la altceva, Duprat ridică vocea:

– Ajunge! Să fie introdusă maică-sa.

Ea intră mai puțin temătoare decât se aștepta; și comisarul, ca un actor care joacă prost, îi zise:

– Fiul dumneavoastră nu se apără bine și uită să spună că a furat 4 milioane, da și patruzeci de mii de franci, de la Rameau, după ce bineînțeles l-a ucis pe el și pe soția sa.

Atunci cu o voce sigură și clară, văduva Baltard răspunse privindu-l drept în față pe Duprat:

– Nu, comisare, el n-a putut nici să-l ucidă, nici să-l fure: Fernand este fiul natural al lui Jules Rameau.

Și desfăcând geanta femeia scoase două scrisori:

– Astea vă vor dovedi ceea ce v-am spus, domnule.

*

* *

„Ca cineva căruia îi e teamă să nu piardă trenul". Hotărât lucru, Duprat nu reușea să-și alunge din minte scurta frază. Și cu toate acestea, comisarul tocmai fusese martorul unei lovituri de teatru, absolut imprevizibile.

Văduva Baltard îi explicase că în 1945, când ea era fată în Lorraine, îl cunoscuse pe locotenentul Jules Rameau, unitatea 2D.B.; și din iubirea lor fugară se născuse un fiu: Fernand. Rameau, om de onoare, îi propusese Clementinei să o ia de nevastă, aceasta din urmă îl refuzase. Ea știa că o căsătorie cu acest bărbat era cu neputință: prea mare era diferența socială, diferență care cu anii se va mări considerabil. Duprat citi scrisorile pe care Rameau i le expediase; ele nu lăsau loc nici unui dubiu asupra paternității tânărului locotenent, nici măcar asupra dorinței sale de a lua în căsătorie pe tânăra mamă. Această dorință era oare sinceră? Era inutil să extrapoleze, trebuia pentru moment să se limiteze la probe.

Anii trecuseră. În 1956, tot după spusele Clementinei Cayrol, judecătorul Rameau, locuind la Toul, se interesase de mamă și de copil, dar el aflase că ea se măritase, și că devenise văduvă. Rameau fiind căsătorit cu Cathérine Delage, nu mai putea fi vorba se reînnoiască legăturile. Cu toate acestea, pretindea femeia, judecătorul îi trimitea din timp în timp câte un mandat substanțial pentru educația lui Fernand, care din păcate o luase razna.

Dar un bărbat descoperise secretul: Raoul Delage. Clémentine presupunea că el găsise scrisorile, taloanele de la mandate. Oricum ar sta lucrurile, Delage începuse concubinajul cu Clémentine, cu dorința secretă să îl șantajeze pe cumnat. Influența lui Delage, Clémentine nu ascundea acest fapt, fusese deosebit de nefastă asupra tânărului Fernand care apucă drumul delicvenței. Ea băgă de seamă cam târziu acest lucru, rupse la Amiens legăturile cu Delage, în timp ce acesta din urmă îl regăsea pe fecior la Paris... apoi la închisoarea de Fresnes.

Tot după spusele Clémentinei, și aceasta era varianta pe care avea, în cele din urmă, să o susțină și fiul ei, Rameau trebuie să fi știut că Fernand Cayrol urma să fie

eliberat și el însuși i-ar fi oferit 40 000 de franci. Acest gest de generozitate era el plauzibil? Dacă judecătorul păstrase un interes cât de cât pentru fiul său de ce nu l-ar fi făcut legatar universal? De ce moștenirea sa ducea la Rayne care nu avea câtuși de puțin nevoie de ea. E adevărat că, după informațiile ce le primise din anturajul notarului, era vorba de o avere modestă constituită din titluri de valoare la plătitor, bibelouri, o bibliotecă destul de mare și nu se vedea ce ar fi făcut Cayrol cu toate acestea. În fond, cei 40 000 de franci reprezentau poate cea mai mare parte din avere.

De aici cu toate acestea până la a crede că Fernand Cayrol care-l pândea pe Rameau îl furase, nu ar fi fost decât un pas de făcut dacă nu s-ar fi observat că judecătorul își retrăsese în mod efectiv suma respectivă din contul său curent cu circa 15 zile înainte de moartea sa. Deci, și asta era așadar logic să se ajungă la concluzia că: Rameau știa că fiul ieșea din închisoare și trebuia să vină să-i facă o vizită. Era oare aceasta vestea care îl tulburase atât de mult de circa o lună de zile încoace? Cu toate acestea, Cayrol nu avea de unde să știe că e așteptat, altfel, n-ar fi mers la Fourchambault...

Urmărit până în pânzele albe de către inspectorii care s-au schimbat pe lângă el, Fernand Cayrol, sfârși prin a mărturisi că venise cu scopul să-i solicite lui Rameau ajutorul, Delage dezvăluindu-i în închisoare legăturile care-l uneau cu judecătorul.

Interogatorii, certitudini, coincidențe, se revenea așadar la Delage care părea că trage toate sforile. Polițiștii și-l imaginau: de ani de zile individul aștepta ceasul să-l șantajeze pe cumnatul său, urmărește în consecință țesătura de intrigi în jurul lui Fernand și, atunci când îl întâlnește în închisoare, îi povestește despre originea sa bănuind, sau sugerându-i, că va merge, îndată după eliberarea sa, să-l găsească pe acest tată providențial. În perioada aceea, să fim înțeleși, adresa judecătorului era la Fourchambault.

Dar trebuie să amintim atunci, și asta îl agasa puțin pe Duprat, că Fernand Cayrol aștepta de nouă ani ziua eliberării și în același timp să admitem că Delage, chiar dacă a mers de mai multe ori la Fresnes ca să-l vadă, n-a vrut să-i dea noua adresă a lui Rameau.

De ce? Poate pentru ca să nu fie amestecat atunci când celălalt va fi prins. La rigoare totul putea explica asta.

Trebuie la fel de bine să se presupună și că Rameau a scos arma ca să o aibă la îndemână. Dar, așteptându-l pe Cayrol, nu putea de bună seamă să se pregătească să-i dea 40 000 de franci și în același timp să-și pregătească o armă împotriva lui. Doar dacă i-ar fi fost frică? Doar dacă banii fuseseră scoși pentru o altă persoană, iar Fernand Cayrol i-ar fi extorcat? Doar dacă în ultimul moment Delage i-ar fi telefonat lui Rameau că Fernand ar fi avut intenții rele? Jucând pe ambele fețe, Delage prevedea drama și se gândea să scoată castanele din foc cu...

Numai că, Duprat se gândea că îi lipsea o rotiță din angrenaj, dacă era pe deplin dovedit că Fernand Cayrol plecase imediat după ora 20 toată ipoteza se destrăma. În acest caz, arma fusese pregătită pentru un alt vizitator! Pentru Delage? Dar Delage era la Paris.

„Ca cineva căruia îi e teamă să nu piardă trenul". În sfârșit subconștientul se lovise într-un fel de conștient. Duprat râse din toată inima, de unul singur, ca un tip mulțumit în așa măsură încât, din biroul vecin, Bertrand își vârî capul să vadă despre ce-i vorba.

– Merge șefu', merge? Noutăți? În tot cazul se pare că gripa s-a dus.

– Ah, nu-mi pasă mie de gripă! Ține și găsește-mi un loc.

– Vreți să prindeți trenul?

– Aproape.

Și Duprat se aplecă plin de interes asupra marelui indicator al mersului trenurilor, consultă cu atenție diversele orare, luă notițe și râse zicându-i lui Bertrand:

– Nu era nebun bătrânelul: „ca cineva căruia îi e teamă să nu piardă trenul“. Cheamă-l pe Delage și fă-l să fiarbă în suc propriu cam un ceas…

Era încă prea devreme în după-amiaza aceea. Da, gripa lui Duprăt era vindecată și apăruse o rază de soare. Și când vremea era însorită, comisarul avea poftă să se plimbe. Și dacă ar fi fost mai îndrăzneț și-ar fi luat și undița și, cu această ocazie…

Dar, pentru moment, avea să se mulțumească cu o plimbare. Se hotărî să se reîntoarcă la Sérigny căci drumul era frumos și s-ar fi întors înainte de negurile serii. Șiret, mulțumit de descoperirile sale, avea poftă să se distreze acum pe seama romancierului și să-l pună puțin pe jăratec. Avea încă în minte aspectul său jalnic din timpul vizitei la reîntoarcerea de la Paris. Era momentul să-l ia din nou în ghiare. Căci, în privința aceasta avea o mulțime de coincidențe pe care trebuia să le elucideze dacă voia să se înainteze cu ancheta. Ideea care îi umbla prin minte de câteva zile trebuia, pentru a prinde consistență, să aibă ca bază desființarea alibiului lui Rayne. Și, în privința asta avea chiar o idee destul de precisă. Tocmai demolase practic alibiul lui Delage și surâdea încă gândindu-se ce va face acesta din urmă la viitoarea întrevedere.

Atunci de ce nu reușea să distrugă alibiul lui Rayne? Fuseseră în această afacere atâtea întorsături, piste diferite, încât nu se gândise bine la el până acum. Și până în momentul în care Rayne sub falsa amenințare a revolverului își manifestase stupoarea printr-o mișcare de retragere el admisese ca verosimil alibiul romancierului. Dar de la această experiență din care se născuse IDEEA, această idee care se îmbina atât de bine cu faptele, apărea necesar ca alibiul romancierului să fi fost fals. Și el, Duprat, era cel care trebuia să-l demoleze.

Rayne îl primi cu oarecare neliniște în privire și comisarul sesiză stânjeneala care exista între cei doi

soți. Înainte de a veni, comisarul recitise depoziția fetei din casă care declarase pe de o parte că „domnul bătuse tot timpul la mașina de scris“ și pe de altă parte că ea „o văzuse pe doamna că se încuiase în camera sa“. Comisarul bănui că în forul lor interior cei doi soți puteau să se suspecteze reciproc.

De data aceasta, dușul scoțian era una din tacticile sale, nu umblă cu mănuși:

– Domnule Rayne vin încă o dată într-o vizită neoficială și ar fi dreptul dumneavoastră să nu mă primiți, dar m-ați obliga foarte mult acordându-mi o convorbire în biroul dumneavoastră; asta ar evita din partea mea să urmez căile oficiale ale birocrației!

Mai clar decât atât nici că se putea să fie. Denise se bosumflă și se răsuci pe călcâie în timp ce cei doi bărbați se instalau în cabinetul de lucru al romancierului.

Rayne se voia destins:

– Un whisky, comisare?

– Cu plăcere.

În încăpere era cald; soarele de toamnă nu era de loc în concordanță cu încălzirea centrală și termomentrul trebuia să fie către 25 de grade. Asta nu-i displăcu comisarului.

– Așadar domnule Rayne vin să vă cer puțin ajutorul? Care este părerea dumneavoastră personală cu privire la afacerea noastră?

Scritorul nu băgă de seamă această „noastră“ și răspunse:

– Cayrol nu l-a omorât pe Rameau.

– De ce? – În ce mod ar fi putut ajunge arma judecătorului în mâinile sale? Pe de altă parte cunoștea el locurile suficient ca să urce la primul etaj? Doamna Rameau cu siguranță că ar fi țipat.

– Atunci Delage?

– Dacă n-ar fi alibiul său, mărturisesc că m-aș gândi cu toată seriozitatea la el. Putea să aducă un amortizor,

cunoștea cu siguranță locurile și sora sa l-a lăsat să vină în camera sa. Totul se potrivește perfect.

– Numai că veniți și spuneți: „Dacă nu avea alibiul său".

– Bineînțeles că nu putea să fie în același timp la Paris și la Nevers; sau alibiul este fals.

– Ascultați, domnule Rayne o clipă. Ceea ce îmi spuneți mă face să mă gândesc la alt lucru. Știți că dumneavoastră înșivă la urma urmei dacă n-ați avea alibi... în fond dumneavoastră sunteți cel care beneficiază după urma acestei duble morți!

– Dar eu am renunțat la această moștenire.

– După! Numai după! Când v-ați dat seama că, fără alibiul dumneavoastră...

– Dar asta-i absurd! Nu aveam nici un motiv.

– Sunteți în aceeași situație cu Delage, dragul meu. Dacă n-ați avea alibiul. Cât despre Delage, nu văd de asemenea ce motiv ar fi putut să aibă ca să omoare găina cu ouăle de aur! Putea să continue să-l șantajeze,

– Necunoscând testamentul, el spera să moștenească...

– Da sigur, bineînțeles. Dar, ca și dumneavoastră, el are un alibi. Numai că vorbind de alibi aș dori să revin la al dumneavoastră.

Era oare căldura, era whisky-ul, poate amândouă, că pe fruntea lui Rayne apărură broboane de sudoare ca niște perle mărunte. În mod fățiș comisarul își fixă privirea asupra lor și romancierul își dădu seama. Cu un gest nervos, foarte repede își șterse fruntea.

Comisarul reluă:

– Fata în casă este cea care pretinde că dumneavoastră ați bătut la mașina de scris de la ora 23 la miezul nopții, poate chiar mai înainte.

– E adevărat. Trebuie să fi început spre ora 21 și 45 de minute... ca de altfel în fiecare seară.

– În acest timp ați chemat-o în biroul dumneavoastră?

– Nu, îmi place să fiu sigur; dar ea nu putea să nu audă zgomotul mașinii.

Atunci Duprat încercă claviatura și își dădu seama că interlocutorul asuda acum cu broboane și mai mari. Romancierul era în mod vizibil stânjenit.

– Când am venit să vă văd domnule Rayne, nu cu multă vreme în urmă, am vorbit despre munca dumneavoastră și mi-ați spus că vă serveați foarte rar de magnetofon! Or, uitați-vă numai, nu-i nici cea mai mică urmă de praf pe taste.

– Închipuiți-vă că Thérèse știe să facă menajul. Și nu văd...

Dar Duprat îl întrerupse încă familiar:

– E un Thomson; fiul meu are unul la fel; cu benzi, cred? Nu preferați casetele?

Înainte de a răspunde, Rayne bău o înghițitură de whisky.

– E un model de-acum învechit.

Spre marea sa surpriză, îl văzu pe polițist că ia aparatul, îl branșează, apoi servindu-se de o cariocă, pune un semn pe bandă; în sfârșit apasă pe butonul de pornire.

Rayne se destinse și oftatul lui de ușurare, cu toate că și-l reținuse, nu-i scăpă cu siguranță vizitatorului! Bineînțeles aparatul rămase mut pentru că Rayne avusese ghijă chiar în seara reîntoarcerii sale de la Rameau să șteargă înregistrarea cu bătutul la mașina de scris.

Cu toate acestea Duprat se îndârjea. Făcu să funcționeze aparatul în ambele sensuri, înapoi, derularea înainte. Apoi, în cele din urmă, opri aparatul.

– Vedeți, zise atunci, v-am adus banda în poziția pe care o avea mai înainte de a vă servi de magnetofon. Făcusem un semn cu carioca, este acolo.

– Comisare nu sunt unul care poate fi tras pe sfoară, știu foarte bine ce căutați: gândeați că asta era

înregistrarea pe care a auzit-o Thérèse. Ei bine n-ați tras nici un folos.

– În cazul acesta, domnule Rayne, vreți să-mi explicați acest lucru: în poziția actuală rola din stânga e bandă crudă (neînregistrată) în timp ce rola din dreapta reprezintă în mod evident ceea ce a fost DEJA ÎNREGISTRAT! Așadar, vreți să-mi spuneți de ce pe această rolă din dreapta există o foarte mare porțiune de bandă neînregistrată! Ați pierdut aici aproape două ore de înregistrare! Nu răspundeți domnule Rayne... Ștergeți-vă fruntea și hai să nu ne jucăm de-a șoarecele și pisica. Ați înregistrat bătutul la mașina de scris; apoi pentru ca să nu o găsim ați dat banda înapoi pe rola din stânga; în sfârșit, punând din nou magnetofonul pe înregistrare, dar cu sunet mic, ați ȘTERS bătutul la mașina de scris înregistrat. Numai că ar fi trebuit, de asemenea, să fie făcută o nouă dare înapoi pentru a înfășura din nou toată porțiunea de bandă ștearsă pe rola din stânga cu restul de bandă crudă neînregistrată, și să nu o lăsați pe rola din dreapta.

Rayne trebuie să se fi săturat de luptă și de prefăcătorie. Aproape ușurat, el zise:

– Ați câștigat, comisare.

Și Duprat cu fair-play:

– Oh, știți, figura cu magnetofonul, este de acum ceva clasic.

– Am mers desigur acasă la Rameau, joi seara pentru pariul nostru. Ei mă așteptau, el și nevastă-sa, și eu i-am lăsat vii bine mersi!

– Vă dați seama că acum va fi mult mai dificil să vă cred. Această punere la punct a unui alibi, tăcerea dumneavoastră, presupunem că ați fi vrut să scăpați de ei, vă închipuiți acest joc...

– Dar el a fost cel care s-a desemnat drept victimă.

– Dacă n-o făcea, ați fi putut foarte bine să i-o sugerați. Și apoi... este cu adevărat sigură treaba asta? Deci, reiau: vă fabricați alibiul, știți de existența și locul revolverului nu aveți decât să veniți cu un amortizor de zgomot.

– Dar, nu-i adevărat, revolverul era gol.

– Eu l-am găsit încărcat, fără două gloanțe! Sub pretextul jocului, luați arma, îi adaptați amortizorul, toată povestea putea încă să se potrivească cu jocul...

– Vă spun că arma era goală.

– Atunci, dacă știați, ce putea fi mai ușor decât să aduci gloanțele? Îl omorâți la biroul său atunci când discuta cordial cu dumneavoastră și urcați s-o omorâți și pe nevastă-sa care vă lasă să intrați și să veniți până lângă ea.

Rayne se ridicase, roșu la față; se zbătea ca un adevărat diavol.

– Dar totul este neadevărat, mai mult decât neadevărat. În primul rând, ea mă aștepta cu Rameau și noi am trimis-o la culcare.

– Asta nu schimbă nimic.

Duprat era din ce în ce mai calm; replicile sale cădeau fără răutate, reci, incisive și precise.

– Asta nu schimbă nimic, repetă comisarul; coborând, auziți un zgomot, vă speriați și plecați.

Scriitorul se așezase din nou, cu capul în mâini, acum complet abătut. Din dichisitul romancier, din omul tânăr și dinamic, nu mai rămăsese decât un acuzat prăbușit care repeta mașinal:

– Nu, nu, ei erau în viață.

– Pot de asemenea să admit că ați plecat, apoi reveniți câteva minute după aceea. Spuneți-mi ați venit cu mașina?

– Cu camioneta brutarului.

– La naiba! Ce rafinament!

Și Rayne îi explică atunci totul, și toate măsurile de precauțiune pe care le luase. Dar Duprat se îndârjea mereu:

– Ei bine, fie, îi lăsați vii, le ziceți bună seara, ei sunt deci fără bănuială. Și, în fond, jocul dumneavoastră era poate sincer și poate numai în momentul acela, la ieșire v-a venit ideea să-i ucideți! Vedeți, sunt chiar cooperant; elimin premeditarea, accept jocul. Dumneavoastră îl jucați până la capăt și, brusc, în momentul în care vă urcați în camionetă vă gândiți că ar fi fost atât de simplu! Că aveți un alibi – un alibi pe care-l credeți solid bineînțeles, căci aveți mare încredere în imaginația dumneavoastră și, într-un cuvânt, o ocazie unică!

– Dar pentru care motiv, acesta era totuși prietenul meu!

– În primul rând era această moștenire; vreau să admit că este slabă și că averea dumneavoastră este destul de mare. Dar mă voi întoarce în casa familiei Rameau, voi cerceta... mult mai în amănunțime acum din moment ce știu că dumneavoastră ați fost acolo; voi parcurge trecutul familiei. Poate că aș putea să găsesc câteva lucruri, domnule Rayne. În cazul acesta va fi mai cu folos să mă puneți la curent acum, nu credeți? Ați umblat cu destule ascunzișuri până acum?

Duprat nu-l umilea ci dimpotrivă îi vorbea cu o anumită bonomie. Dar Rayne nu era omul care să fie tras pe sfoară.

– N-am să vă mai spun nimic, comisare; sunt victima circumstanțelor, coincidențelor.

Comisarul citi însă în ochii romancierului un fel de teamă. Avea aproape o stare de panică. Convins că văzuse bine, comisarul nu mai insistă și-i răspunse:

– Da, câte coincidențe în această afacere...

– Arestați-mă dacă vreți.

– Oh. Am timp. Ziariștii mă hărțuiesc mai puțin de când le-am dat să-l ia în dinți pe Cayrol.

– Vorbind de Cayrol, comisare, dacă eram vinovat, nu aș fi spus spontan că îl credeam nevinovat; dimpotrivă.

– Cayrol trebuie să vă fi spus că un camionagiu mergând spre Rungis îl luase în jurul orei 21; va fi ușor de verificat. Și atunci a-l acuza pe el nu v-ar fi servit la nimic. Dar să revenim la dumneavoastră; mi-ați spus, fără a proba bineînțeles cu nimic, că dumneavoastră i-ați părăsit lăsându-i în viață și ați plecat să luați camioneta brutarului...

– Este exact.

– Vom vedea! Eu zic, dimpotrivă, că dumneavoastră ați avut dintr-odată o ocazie bună ce nu trebuia să vă scape și că ați putut să vă întoarceți după cinci minute gândind că crima era posibilă. Dar, să trecem peste asta, vom vorbi de asta mai târziu; nu ați remarcat nimic suspect, în stradă, în timp ce ieșeați?

– Nu.

– Era pustie?

– Da, cred.

– Toate sunt din păcate în detrimentul dumneavoastră; erați singur în perimetrul crimei. Dar nu vă voi aresta astăzi, domnule Rayne, căci nu am mandat. Vă cer numai să nu părăsiți Sérigny... sau Nevers bineînțeles. Duprat se reîntoarse la Nevers profitând de peisajul deosebit de frumos, de la sfârșitul acelei după-amiezi. Cu tușe mari de penel plopii zugrăveau pe cer mozaicul lor auriu și fremătător. Pescarii erau așezați ici și colo pe malul apei și Duprat își promise încă o dată că va face un tur la iazul său preferat când afacerea asta cu crima o să fie încheiată.

O afacere ce începea să se limpezească în mintea lui. În definitiv, nu mai rămâne decât să-l desființeze de îndată pe Delage. Surâse gândindu-se că individul trebuia jucat în foi de viță într-o încăpere, sub

supravegherea discretă a unui gardian tăcut ca un crap. Comisarul dăduse ordinul să-l bage într-un birou bine încălzit: nimic nu mișcorează rezistența unui tip care se vrea încăpățânat...

Rayne nu rezistase la un asemenea regim; e adevărat că el trebuie să se fi săturat de ascunzișuri. Dar, sub imperiul decepției de a-și vedea descoperit alibiul trucat, sub imperiul neliniștii de a se simți prins în capcană, Duprat observase cum a pus stăpânire pe romancier o teamă vecină cu panica în momentul în care i se vorbise despre un posibil motiv al crimei, când îi spusese că avea să răscolească încă o dată casa familiei Rameau.

XIV

Delage nu era mulțumit.

– Comisare, mă convocați, și iată au trecut două ore de când vă aștept.

Omul era roșu ca un bujor.

– Scuzați-mă, scuzați-mă, intrați domnule Delage, sunt al dumneavoastră, așezați-vă.

Dar ca pentru a-și întărâta și mai mult „clientul", Duprat începu prin a telefona nevestei zicându-i că fusese la Sérigny, că la țară e frumos, că văzuse pescari și că, duminică dimineața, va merge în mod sigur să încerce la știucă. Celălalt în față, începea să se înfurie. Apoi, tot în conversația cu soția:

– N-am timp să-ți vorbesc, am în biroul meu pe domnul Delage... în seara astă? Oh, nu știu când mă voi întoarce pentru cină, poate târziu, pricepi nu... asta poate să dureze.

În sfârșit puse telefonul în furcă și Delage se ridică:

– Domnule comisar...

Dar cu un gest poruncitor, Duprat îl opri. De fapt, pe biroul său, Bertrand lăsase un bilet, îl citi încet și atunci adresându-se pe un ton batjocoritor lui Delage, zise:

– Bietul meu domn Delage, nu aveți noroc cu moștenirea dumneavoastră.

– Ce vreți să spuneți? Am zis că voi ataca testamentul și-l voi ataca.

Atunci, ca și cum ar fi fost vorba de un lucru banal la care ar fi trebuit să aștepte, Duprat continuă:

– Numai că el este revendicat de Cayrol! Doamne, uitasești să-mi spui că el era fiul natural al lui Rameau.

Celălalt simți lovitura, rămase câteva secunde tăcut, apoi începu să facă pe prostul:

– Eu v-aș fi spus, știți! Dar n-am avut câtuși de puțin timpul să vorbim despre asta, domnule comisar.

Și, ca și cum nu era la curent cu arestarea celuilalt:

– Așadar a avut tupeul să vină la notar?

– Nu, mama sa a fost aceea care s-a dus să-l vadă. Știți, cu noile legi, copiii din flori au norocul lor...

– Dar Rameau nu l-a recunoscut niciodată!

Și Duprat care se jucase destul, trecu la subiectul propriu-zis:

– În fond, asta nu-i afacerea mea. Numai că este timpul să vă explic mai clar. Noi l-am arestat pe Cayrol.

– Doar nu era la Clermont? N-a fost s-o caute pe nevastă-mea?

Delage, asta se vedea cât de colo, nu era deloc încântat. Se întreba ce însemnau toate astea, în ce stadiu se afla ancheta, își dădea seama că miroase a pândit din toate părțile, dar nici nu voia să mai spună vrute și nevrute. Nu avu ocazia s-o facă deoarece Duprat era hotărât să joace cu cărțile pe față.

– Noi l-am arestat pe Cayrol la Paris, domnule Delage și el a mărturisit. În ce scop i-ați adus la cunoștință în închisoare că era fiul natural al judecătorului?

– Păi...

– În timp ce mama sa, cu care ați trăit, ținuse să-i ascundă acest lucru.

Delage se fâțâi puțin pe scaun, și spuse numai așa ca să nu se compromită:

– Oh, păi numai așa, sporovăind...

– Scopul dumneavoastră, Delage, era să vă folosiți de el pentru a-l șantaja pe cumnat. În vremea aceea când erați la Fresnes, Rameau tocmai sosise la Fourchambault și aceasta e adresa pe care i-ați dat-o. Ați mers prin urmare de mai multe ori la Fresnes pentru a-i întreține lui Cayrol această certitudine că el avea de împărțit cu dumneavoastră o pradă și când știați că el va fi eliberat ați luat trenul de Paris, în faimoasa zi de joi, propunându-vă să-l montați bine, să-i descrieți foarte exact locurile, să-i dați noua adresă... Dar nu puteai prevedea că el va fi eliberat cu 15 zile mai devreme decât era prevăzut. De aceea, nevăzându-vă, Cayrol a plecat la Fourchambault.

– Cu toate acestea, eu nu am nici o legătură. N-am nimic să-mi reproșez. Chiar dumneavoastră ați spus că el a fost eliberat cu 15 zile mai devreme, deci n-am putut să-i dau nici adresa, nici planurile locurilor. Ah! Eu i-am spus că era fiul judecătorului, și apoi asta la urma urmei nu-i o crimă. Iar în ce privește crima, eu am aflat de ea la Paris, din jurnale, vineri dimineața. Se vede treaba că Fernand Cayrol s-a priceput ca un om în toată firea să-l găsească singur pe tatăl său.

– Numai că, bietul meu domn Delage, există o piedică: Cayrol nu era acasă la Rameau la ora 23. L-am găsit pe camionagiul, care mergea la Rungis, l-a luat pe Cayrol la ieșirea din Nevers, puțin mai înainte de ora 21. În timp ce dumneata, Delage DUMNEATA ERAI AICI!

Și arătătorul lui Duprat se fixă amenințător între ochii individului care nu mai știa ce să creadă și ce să zică.

– Eu! Dar Doamne, dacă vă spun că eram la Paris. În loc să-i acuzați pe oameni, inspectorii dumneavoastră ar face mai bine să cerceteze din nou fișele de la hotel. Ar vedea că am sosit așa cum v-am spus...

– Bine, bine, nu vă obosiți. Trenul dumneavoastră intră în gara Lyon dimineața la 1 și 20 de minute și nu ați ajuns la hotel decât după două ore!

Sarcastic, încă sigur pe el, Delage crezu de cuviință să facă pe grozavul:

– Știți eu n-am revenit pe jos la Nevers între orele 1 și 30 și 2 dimineața.

– Nu, dar trenul ce l-ați luat la Clermont la 21 și 30 de minute se oprește în gara din Nevers la ora 23?... cu câteva minute chiar mai devreme. Ați coborât și ați mers acasă la Rameau. Și alergând să prindeți al doilea tren care pleacă din Nevers la ora zero și 7 minute și care nu ajunge la Gare de Lyon din Paris decât la ora 2 și 23 de minute!

– Dumneavoastră spuneți asta!

Dar Delage așteptă trei sau patru secunde pentru a răspunde. Și Duprat continuă cu argumente logice:

– Va fi suficient să dăm semnalmentele dumneavoastră la gară. Personal m-am interesat: în general puține persoane pleacă cu acest tren de zero și șapte minute pe care S.N.C.F-ul are de gând să-l suspende. Și apoi un vecin de al cumnatului, un bătrânel care locuiește vis-à-vis, v-a – Duprat ezită cam o secundă – v-a văzut alergând „ca cineva căruia îi e teamă că o să scape trenul".

Vreți acum să reiau de la început? îl pândeați pe Rameau, îl urmăreați de ani de zile, tot timpul la pândă. Prea laș pentru a-l ataca pe față, voiați să-i închideți gura vârându-i între labe pe fiul său și să faceți în așa fel ca acesta să comită treaba murdară. Dumneavoastră urma să scoateți castanele din foc. Ați uitat doar că Fernand Cayrol nu se va lăsa dus: că acest băiat care își descoperea un tată era mai degrabă curios să-l vadă, și poate, nu fac din el un mic sfânt, să tragă ceva foloase. Și nu ați prevăzut că va fi eliberat cu 15 zile mai înainte de termenul prevăzut.

Atunci Delage lăsă să-i scape doar aceste cuvinte.

– Când am sosit, Rameau era deja mort. Da, m-am salvat alergând de frică; și nu știam că sora mea fusese ucisă.

Acest răspuns nu-l necăji deloc pe comisar care se mărgini să surâdă. Apoi îl chemă pe Bertrand:

– Du-te și caută-mi-l pe Cayrol.

Când cei doi bărbați fură față în față, noul venit nu putu să se abțină:

– Tu vroiai să arunci vina pe mine, hm?

– Eu n-am spus niciodată să-l ucizi, să-i ucizi.

– Dar ai fi vrut să înțeleg asta. Numai că, tu cum nu erai sigur de mine, ai preferat să faci treaba de unul singur. Ce vrei, lui puțin îi păsa de șantaj și tocmai îmi dăduse patru pachete cu bancnote. Imbecilule.

– Doar n-o să credeți totuși, comisare! Rameau nu era un tip care să paseze 4 milioane așa cum ai zice peste, unui tip nenorocit care ieșea din închisoare! În tot cazul, eu, nu l-am ucis. El fusese omorât mai dinainte. În fond, poate medicul dumneavoastră se înșeală. Asta s-a mai văzut. Moartea trebuie să fi avut loc fără îndoială, înainte de ora 20... când Cayrol era acolo... Hei nu credeți că asta ar fi logic? Că totul s-ar încadra cum se cuvine în cazul acesta? Medicii știți doar; am cunoscut unul care-l declarase mort pe un bătrân care a înviat a doua zi, toate ziarele au vorbit de acest caz.

– Nemaipomenit de...

Duprat lovi cu rigla în birou ca să-i facă să tacă.

– Voi doi, deajuns. Delage, de ce ați părăsit trenul de Clermont în gara Nevers și ați venit să-l vedeți pe cumnatul dumneavoastră?

Delage nu arăta deloc bine și el simțea că un fel de lanț se strângea în jurul lui, sudoarea îi lipea părul de frunte și tâmple. Aplecându-și privirea, el lăsă să se vadă până la ce grad ajungea lașitatea sa:

– Ce vreți, nu voiam să fac nimic rău, ce dracu...; veneam să-l previn că Fernand Cayrol va fi eliberat și risca să primească vizita acestuia.

– Ajunge, mă scârbești, Delage. Pentru moment te reții având în vedere cele întâmplate; am dreptul la

douăzeci și patru de ore. În ce te privește pe tine Cayrol ești inculpat definitiv pentru furt; luați-l!

*

* *

Din nou Duprat era în casa familiei Rameau. În sfârșit, putea să cerceteze fără a fi deranjat și, de data aceasta, aproape că știa ce căuta...

Își făcea un portret mai complet al judecătorului, al acestui judecător inflexibil, care sub o mască de om mândru și antipatic, ascundea secretul existenței unui fiu, a unui fiu care peste puțină vreme avea să fie liber și pe care avea să-l întâlnească, poate să-l înfrunte. O mască sub care își ascunde de mulți ani teama de a-l vedea, găsind pe acest Delage, cumnat nu prea onorabil, capabil de orice, de un scandal ori de șantaj...

În cazul acesta prietenia pe care i-o purta lui Rayne era oare suficientă pentru a-i umple golul pe care-l avea în suflet? Și cum se făcea că acest prieten nu-și dăduse seama – își zicea comisarul – de drama pe care o ascundea Rameau? Bărbat singuratic, simțindu-se tracasat, el aștepta...

Foarte metodic de data aceasta, Duprat deschise sertarele, dosarele și se opri mai întâi asupra radiografiilor stomacului. Mai mult decât asupra clișeelor însăși, comisarul zăbovi asupra plicurilor, asupra unuia în mod special, a cărui ștampilă poștală dovedea că aceste clișee fuseseră expediate direct din Auxerre, să tot fie o lună de zile de atunci. Duprat făcu numărul de telefon al medicului curant și-l întrebă:

– Dumneavoastră, doctore, sunteți cel care l-a trimis pe Rameau la Auxerre pentru analize?

– Nici vorbă comisare; sunt chiar uluit de ceea ce îmi spuneți, căci pacientul a refuzat întotdeauna să-și facă radiografiile cum îi ceream.

Atunci Duprat păru că se destinde și îi veni chiar să strige de bucurie când descoperi, în acel plic, printre

clișee, o scrisoare datând de ani de zile. O scrisoare care era adresată „Poste restante“ lui Catherine Rameau și care era semnată „Henry“; faimoasa scrisoare pe care ea nu o mai găsise niciodată. Astfel, Duprat avea în sfârșit proba de necontestat că existase o legătură între romancier și nevasta prietenului său. Numai că era o scrisoare de ruptură, din lectura căreia comisarul înțelese ezitările Catherinei care voia să se agațe de această dragoste. Henry Rayne avea deci un motiv serios pentru a se debarasa de această femeie care fusese fără îndoială de curând tentată să reînnoiască legătura de dragoste. El putea în cazul acesta să fie amenințat de către Rameau... Aceasta să fi fost teama pe care o citise în ochii romancierului în timpul ultimei vizite la Sérigny?

Duprat se întoarse în biroul său unde avea să se joace ultimul act al achetei.

*

* *

Când se întoarse la poliția judiciară, Bertrand înțelese că șeful său avea noutăți. Capabil de o mare stăpânire de sine comisarul se exterioriza foarte rar în cursul unei anchete. În cea mai mare parte a timpului, mâniile sale, aerul său binevoitor, totul erau de fațadă cu scopul de a-i deruta pe cei care-i ancheta. El urmărea întotdeauna toate pistele care i se ofereau chiar dacă lui i se păreau inutile sau contradictorii. În felul acesta comisarul potolea cât mai bine cu putință bănuielile adevăraților vinovați, care de multe ori s-au simțit ușurați văzându-l trecând spre alte obiective decât cele urmărite până atunci. Însuși Bertrand avea dificultăți în a-l înțelege, în a alege adevărul de fals, lucrul serios de cel superficial făcut. Dar când îl vedea ca astăzi, sosind în pas vioi cu țigara în gură – în mod sigur gripa i se vindecase – el știa că desnodământul era aproape; în tot cazul că șeful său avea, în sfârșit, toate datele problemei. Și deși era bun polițist turba că

nu înțelesese ceea ce lui Duprat i se părea acum o afacere clasată.

– Așadar, Bertrand, sunt acolo toți clienții noștri?

– Da, șefu', toți.

– Cheamă-l iute pe Henry Rayne.

Acesta din urmă apăru mult mai puțin abătut decât s-ar fi așteptat comisarul. Fără îndoială, era ușurat sufletește de faptul că nu avea nimic de ascuns și se pregătea, având forțele refăcute, să lupte din tot sufletul. A fost primul care a vorbit:

– Trebuie să-l avertizez pe avocatul meu, comisare?

– Simțiți deci că ne apropiem de sfârșit?

Și îi întinse scrisoarea pe care o găsise. Rayne o recunoscu de îndată și o parcurse cu o groază neprefăcută.

– Asta-i bună! Unde ați găsit-o?

– Acasă la Rameau. Păi nu avusesem timp să răscolim cum se cuvine peste tot.

– Vreți să spuneți că ați găsit-o în camera doamnei Rameau?

– Nu, am zise bine. Pot chiar să precizez: într-un plic de radiogradii.

– Pot în cazul acesta să sper că nu veți divulga această descoperire?

– Domnule, din principiu n-am obiceiul să fac promisiuni și mai ales oamenilor care nu au fost sinceri, care n-au vrut să-mi spună tot ceea ce știau și care puteau să avanseze ancheta.

Poate asta nu va fi necesar, vom vedea. De altfel, dumneavoastră aveați un dublu motiv, nu aveați un alibi, cunoșteați locurile, în mod perfect știați că avea o armă, natura acestei arme și puteați să o schimbați dacă ea nu mai era. Sper că ați înțeles?

Cu o voce dulce, obosită, dar nu plină de disperare, romancierul răspunse:

– În sfârșit, da, văd unde vreți să ajungeți. E incredibil!

– Și totuși ăsta-i adevărul: totul vă desemnează, sunteți gata desemnat!

Duprat se ridică, aprinse o altă țigară și ceru să intre ceilalți: Clementine Baltard, Fernand Cayrol, și la sfârșit Raoul Delage.

– Vă rog, scoateți-i cătușele lui Cayrol.

Plantonul execută ordinul.

– Lăsați-ne singuri.

Atunci, teatral ca întotdeauna, Duprat explică:

– Domnilor, ați jucat cu toții un rol în afacerea care ne preocupă!

O ușoară mișcare de împotrivire trecu peste cei trei bărbați, dar comisarul continuă:

– Cam cu o lună în urmă, judecătorul Rameau a aflat unul după altul două lucruri importante. Primul că fiul său natural va fi eliberat și al doilea, că ulcerul său este canceros. El știa că domnul Rayne aici de față...

Dar sub privirea rugătoare a romancierului el se corectă la timp:

– În fine el știa câteva lucruri în legătură cu Henry Rayne care îl înfuria în mod deosebit. El hotărăște atunci SĂ SE SINUCIDĂ.

Stupoarea se citi pe fețele celor prezenți. Singur Cayrol încercă să intervină:

– Cu toate acestea domnule comisar...

Dar Duprat avea repulsie față de faptul de a fi întrerupt.

– Lăsați-mă să continui: el hotărăște să se sinucidă, dar nu înainte de a-și vedea fiul. Se interesează de data eliberării, retrage 40 000 de franci din contul său poștal pe care voia să-i dea sau să îi trimită acestuia. Dar asta-i o afacere plină de coincidențe. În fapt, Rayne propune un pariu stupid și hotărăște ca joi seara să meargă să-l vadă pe judecător; or chiar în joia aceea Cayrol, eliberat din închisoare, vine să-l vadă către ora 20 și primește cei 40 000 de franci. Încă un fapt e că chiar în aceeași joi, Raoul Delage părăsește Clermont pen-

tru ca, la rându-i, să meargă să-l vadă pe cumnatul său. Bănuiesc cam pentru ce.

După plecarea fiului său, Rameau hotărăște deci că se va omorî după ce își va fi OMORÂT SOȚIA. Pentru asta el va aștepta sosirea lui Rayne care va deveni suspectul numărul unu; astfel, cu aceeași lovitură se va răzbuna și pe el... cu aceeași ocazie, dacă mă pot exprima astfel.

– Dar dacă aș fi venit cu două trei zile mai curând? În tot cazul înaintea lui Cayrol? Cum ar fi procedat?

– Ei bine, poate v-ar fi remis cei 40 000 de franci, cu obligația pentru dumneavoastră de a face să-i parvină acești bani fiului său. Ori atunci acești bani nu făceau decât să vă acuze și mai mult pe dumneavoastră și n-ați fi profitat în nici un fel. Deci, în orice caz, cu vizita sau fără vizita lui Cayrol, el trebuia să-și execute planul său... mai ales pentru a se răzbuna împotriva dumneavoastră.

La rândul său Delage nu se putu abține:

– Ah, ticălosul. Înțeleg de ce se spusese că asasinul cunoștea în mod perfect locurile. Biata Catherine nu și-a putut închipui.

– El a ucis-o, apoi s-a așezat la biroul său, cât mai aproape posibil pentru ca arma să nu cadă jos pe podea, ci pe birou ca și cum altcineva ar fi pus-o acolo. Bineînțeles că și-a luat măsura să șteargă cu o cârpușoară galbenă ce s-a descoperit, primele sale amprente digitale după asasinarea neveste-sii, să țină arma la 40 de centimetri de inima sa. Deci astfel nici o amprentă de a lui nu rămânea și logic se putea gândi numai că asasinul șterse urmele.

– Pentru asta m-ați speriat ziua trecută, comisare cu revolverul dumneavoastră?

– Da, eram intrigat de poziția corpului și mi-ai confirmat că în caz de primejdie, un om are imediat o mișcare de recul. Or, Rameau, el, fusese găsit aproape înghesuit între fotoliu și birou. Explicația e foarte simplă

deoarece el își dăduse osteneala să se instaleze astfel, cu scopul ca arma să nu cadă la pământ.

*

* *

Astfel luă sfârșit această afacere din care lipsește criminalul, acesta din urmă făcându-și singur dreptate. Când Duprat îl însoți pe romancier, acesta îl întrebă:

– Un mic Sauvignon, comisare?

– Ah, da, sigur!

Și când fură așezați dinaintea acestui vin de Sancerre, care își ascundea numele, romancierul întrebă:

– Ce anume v-a pus pe pistă?

– Ei bine, domnule Rayne, în primul rând ciobul de sticlă pe care l-a făcut să sară din geamul de pe birou. Nu ajungeam să-mi explic cum acest asasin atât de meticulos, și cu mult sânge rece, s-a putut speria în așa măsură încât să arunce arma, riscând astfel să deranjeze totul. Și apoi faptul că acest Rameau, care, după ce a reflectat o noapte întreagă, voise să pună el însuși la punct detaliile jocului, mergând până acolo încât să se desemneze pe sine drept victimă. Asta nu se potrivea cu personalitatea lui. Nu-l vedeam gândindu-se la un astfel de joc, decât în cazul... că dorea să pună la punct o mașinațiune. Ceea ce putea să vă piardă, domnule Rayne. Deci, dat fiind faptul că Fernand și Delage nu cunoșteau locurile deși pentru Delage e puțin probabil – totul vă desemna pe dumneavoastră. În sfârșit, scrisoarea pe care i-ați scris-o Catherinei Delage, ascunsă în așa fel încât eu să o găsesc și care se adăuga și ea împotriva dumneavoastră! Pentru asta m-am îndârjit să desființez alibiul dumneavoastră, căci pentru ca ipoteza mea să fie justă, trebuia ca dumneavoastră să fi mers în joia aceea acasă la Rameau. Fără a ține seama că eventualitatea existenței unui amortizor era foarte problematică; un asasin ar fi trebuit să tragă asupra celor doi soți când ei se aflau împreună, reuniți la parter, și nu

și-ar fi asumat riscul să urce la etaj. Mult timp m-am gândit la dumneavoastră, dar sângele dumneavoastră rece nu se potrivea cu ciobul de sticlă. Atunci, poziția corpului, experiența făcută pe pielea dumneavoastră, toată treaba asta a făcut din ipoteza mea o certitudine.

În sfârșit când am aflat că el se știa atins de cancer, am înțeles că voia să se omoare răzbunându-se în același timp; toate condițiile erau îndeplinite. Era o ființă care nu cunoștea iertarea.

Cei doi bărbați rămaseră o clipă tăcuți amândoi în fundul inimii cu un gust amar învăluit poate de oarecare admirație nemărturisită.

Și-l părăsiră pe cârciumarul uluit de faptul că nu i-a văzut să comande al doilea rând din acest vin de țară de Sauvignon.

O MOȘTENIRE APĂSĂTOARE

1

Mai aveam o săptămână până la Ziua tuturor sfinților și anotimpul își ținea promisiunile: un vânt care smulgea ultimele frunze, o ploaie rece persistentă, nori grei și negri, grăbiți, ca și când ar fi fost chemați undeva.

Ferma familiei Grosjean se găsea la ieșirea din Marigny, pe primele înălțimi ale Morvanului. Era veche, dărăpănată, prost întreținută.

Când intrai în bucătăria cea mare, te înăbușea un miros puternic de lapte acru. Găinile intrau și ieșeau după bunul plac; în fața sobei de gătit se uscau rufe de o curățenie dubioasă și pe cămin se învecinau obiecte diverse: cartușe, un pieptene murdar, un portmoneu spintecat, o cutie de chibrituri și singurul lux la care familia ținea: telefonul.

Camera era luminată de un singur bec electric care spânzura jalnic, fără abajur, împrăștiind chiar ziua o lumină slabă, punctată de murdăria muștelor.

Masa, lungă, era veșnic încărcată: ba vesela nespălată de la ultimul prânz, ba cu un litru de vin roșu început ce lăsa rotocoale violete pe mușamaua pe care ultimele muște ale sezonului se băteau pentru câteva firimituri sau pe care se găseau pete mai mult sau mai puțin grase.

În fundul acestei încăperi vaste, un pat vechi cu o lenjerie îndoielnică.

Raoul Grosjean nu avusese niciodată noroc. Pentru a-l ajuta să-și cultive pământurile nu-l avea decât pe fiusău, Gaston, un vlăjgan de 27 ani, mai mult lăudăros decât curajos, și pe nevastă-sa, Ernestine, care se îngrijea de păsări și de vaci.

Toți trei erau un exemplu al acelor familii pe care se abate nu nenorocirea, ci nenorocul ajutat de mediocritate. Erau în oarecare măsură niște mediocri, nemulțumiți de soarta lor, dar care nu aveau nici curajul și nici competența de a ieși din această situație.

Aveau datorii peste tot la negustori și nu de puține ori Ernestine plătea în natură, cu o duzină de ouă sau o pasăre, cumpărăturile de care nu se puteau lipsi. De aceea ea invidia pe toată lumea. În afară de negustori, de a căror răbdare avea nevoie, nu existau consăteni care s-ar fi putut bucura de bunăvoința ei, nici chiar copiii, pe care-i trata de prost crescuți și care, bineînțeles, îi înapoiau răutatea pe măsură.

Raoul Grosjean se întoarse acasă la ora prânzului, bombănicd ca de obicei:

– Gaston nu-i aici?

– Ca și cum n-ai ști că l-ai trimis la miriște de azi dimineață!

– A terminat. Am văzut tractorul. O mai fi săltat vreo fată de pe la Bâtisse!

– Și ce-i cu asta... ca și când te-ar deranja!

– Ei! asta-i! Crede el că în felul ăsta o s-o aibă pe Simone! Și în afară de asta trebuie să pregătească taurul și cei trei viței, că mâine e doar târgul de la Corbigny.

Ea îl aprostofă la rândul ei:

– Eu zic că e o prostie să vrei să vinzi taurul când fiecare țâșnitură aduce bani...

Dar el lovi cu pumnul în masă.

– Am zis! Banca nu-mi mai dă credit; așa că ori taurul, ori tractorul cel nou... în fine, cu asta vom plăti o parte și poate că banca îmi va împrumuta restul.

– Dacă ciuma de soră-ta, Foucher, s-ar decide să deschidă punga am putea, eventual, să păstrăm taurul... După

cât se spune e pe jumătate oarbă. Nu mănâncă nimic, e bolnavă de inimă, dar asta durează de douăzeci de ani. Și asta nu o împiedică să se ducă mereu la biserică și să-i mai umfle domnului popă buzunarele cu mărunțiș.

– Popa, popa... doar nu mai avem popă!

– Tocmai; vine unul săptămâna viitoare ca și când am avea nevoie de o asemenea potaie. Mi-a spus paracliserul.

– Dacă vrei s-o moștenești pe sora-mea va trebui, totuși, să mergi la slujbă.

Un surâs sonor, nerespectuos replică; era al lui Gaston, care se întorcea acasă.

– S-o moșteniți pe verișoară! Mai bine băgați-vă degetele în ochi amândoi. N-o dovediți voi pe babă și apoi nu-l uitați pe nepotu-său, care și el este preot.

Dar maică-sa o ținea pe a ei și, în timp ce punea masa și aducea mâncarea, pe când cei doi bărbați se așezau, se adresă acestora:

– Am vorbit cu verișoara; cu siguranță că va fi ceva, nepotu-său preotul... mai întâi că nu e preot, se pare că e călugăr, desprins de cele lumești, după câte spune ea, și banii nu-l interesează. Grosul bănetului și piesele de aur care se află în bancă vor fi pentru noi, ca și pământurile de la Bâtisse!

– Ah! Doamne, dacă am avea pământurile de la Bâtisse!

– Acolo vom avea recoltă, zise Grosjean frecându-și mâinile, și asta îl va supăra pe primar.

– Mi-a spus că deoarece am fost bună cu ea, hai nu râde... doar îi duc mereu ouă, un pui mai zilele trecute...

Tatăl mârâi:

– Pentru o bătrână care nu mănâncă!

– Dacă-ți spun că mi-a zis că vom fi moștenitorii ei!

Atunci Gaston se răsti disprețuitor:

– Ei bine, asta nu va fi așa curând; am vorbit cu doctorul.

– E bolnavă?

– Ca și cum n-ai ști că ea cheamă doctorul tocmai ca să nu se îmbolnăvească! L-am întrebat cum o duce,

pentru a-i arăta că ne interesăm de sănătatea ei. Și știți ce mi-a răspuns?: „Fii fără grijă tinere, bătrâna ta verișoară va trăi o sută de ani!".

Raoul Grosjean nu răspunse, nici Ernestine, astfel că surâsul sarcastic al lui Gaston pieri. Dintr-o dată, toți trei se descopereau solidari prin constatarea mediocrității lor, prin aceeași decepție de a vedea că le scapă pentru un termen îndelungat o moștenire pe care o pândeau și pe care o doreau acum, pentru că acum aveau nevoie de ea. Tatăl deschise briceagul cu un gest mânios și-și tăie o bucată de cârnat ca și când ar fi ținut între degetele lui noduroase gâtul bătrânei verișoare. Gaston înghiți o gură de vin roșu și, punând paharul pe masă spuse cu un suspin greu, privindu-și mama cam chiorâș:

– Și când te gândești că tu îi gătești mâncarea și i-o duci și acasă.

Trăiau astfel o furie interioară, dar speranța le era mai mare decât ura. Trebuiau s-o iubească pe bătrână, să-i satisfacă toate poftele, trebuiau s-o alinte, să-i prepare mâncarea, să i-o ducă, să-i spele rufele, să-i facă curățenie în casă, și toate astea cu zâmbetul pe buze. La capătul acestui drum se afla însă o frumoasă moștenire care merita toate sacrificiile!

– O să atingă suta de ani...

Vorba doctorului avusese efect, și Grosjean socotea că dacă bătrâna va atinge o sută de ani, trebuia să mai aștepte încă douăzeci... și atunci ar fi prea bătrâni ca să mai profite de acest chilipir.

Dar ei aveau nevoie acum de acești bani, pentru că acum Creditul Agricol le tăiase subzistența, pentru că tot acum le trebuiau pământurile de la Bâtisse pentru ca Gaston să poată cere în căsătorie pe fata lui Eugène Soulié, bătrân zgârciob, care nu dădea nimic pe degeaba.

Mâncară. Nu se mai vorbi despre verișoară și liniștea era apăsătoare.

Se simțeau prinși într-un cerc vicios, condamnați să trăiască din expediente, deci într-o mediocritate veșnică.

– O să să atingă suta de ani...

Fără a o repeta, toți trei auzeau această unică frază sunându-le în urechi ca un fel de glas ironic...

– Tu vii cu mine, Gaston, trebuie să mergem la grajd, să pregătim viteii de lapte și să schimbăm straturile de paie...

După plecarea bărbaților, Ernestine își mai zise o dată, pentru sine însăși:

– Să vândă taurul! Ce nenorocire!

Ernestine umbla murdară. Folosea același șorț și la prepararea brânzeturilor și la curățirea cuștilor cu iepuri. Atât vara cât și iarna, nu purta ciorapi și picioarele ei nervoase, noduroase și slabe făceau pe orice bărbat să uite că era încă o femeie ca toate celelalte.

Turba la gândul că în fiecare zi trebuia să-i facă menajul și să-i ducă mâncarea acelei bătrâne verișoare. Dar avea destulă tărie de caracter ca să-și rețină pornirile, să-și înghită mânia și să-și arate Améliei Foucher o față aproape binevoitoare.

În afară de aceasta era și superstițioasă. Povestea că vedea adesea flăcări mișcătoare în cimitir și nu i-ar fi trebuit mult să afirme că a văzut și un strigoi. Este adevărat că, în tinerețe, fusese un fel de medium. Se spunea că, demult, ea a fost cauza unor fenomene paranormale, așa cum le numesc cei care nu știu nimic, dar vor să facă pe savanții. Când avea cinci sau șase ani, la părinții săi, s-au petrecut unele lucruri stranii: tablouri care cădeau de la sine de pe pereți, în timp ce agățătorile și sforile rămâneau pe loc, aruncări inexplicabile de pietre, obiecte deplasate. Pe atunci jandermeria a făcut o anchetă, dar neînțelegând nimic, a clasat cazul. Tot atunci s-a vorbit despre o casă vizitată de stafii și un bătrân din regiune a afirmat că toate acestea se datorau Ernestinei.

*
* *

Grajdul era, de asemenea, prost întreținut; vacile aveau crupele pline de balegă și numai în ajunul târgului

tatăl și fiul se decideau să le facă prezentabile. La fel de vicleni și unul și celălalt, lucrau fără să-și vorbească, pândindu-se reciproc. Totuși, în ziua aceea, când întâmplător privirile li s-au întâlnit, tatăl spuse:

– E adevărată povestea cu suta de ani? Sau ți-a spus-o numai ca s-o amărăști pe maică-ta?

– E adevărat! Suntem în rahat și așa vom rămâne.

– Și ce-ai vrea să facem?

– N-ai vrea să facem un plan? E destul de ușor s-o treci pe lumea cealaltă la anii ei. Pentru că doctorul a adăugat: „numai dacă ar avea un accident cardiac".

– Și ce, tu știi ce e aia un accident cardiac?

– Păi, se oprește inima!

– Vorbești prostii, Gaston.

Și liniștea se stabili din nou. O liniște aparentă întreruptă doar de clinchetul furcilor râcâind dalele umede ale pardoselii sau de vreo lovitură de copită a vreunei vite. O liniște provocată de un gând în creierul lui Raoul Grosjean. Vicleanul percepuse ideea, dar nu prea înțelegea cum se putea înfăptui. Un accident cardiac... și ca și cum, în acel moment, creierii celor doi bărbați ar fi funcționat în simbioză, fiul adăugă:

– Se pare că n-ar trebui să mănânce prea mult...

Dar tatăl se opri cu furca în aer:

– Ești un idiot! Știi la fel de bine ca mine că se îngrijește... ciugulește numai atâta cât să nu moară. Îți poți închipui că doctorul i-a spus să fie atentă.

– Dar asta nu o împiedică pe mama să se ducă la ea în fiecare zi.

Atunci, vălul se rupse și ochii lui Roul Grosjean se îndreptară către un anumit obiect, așezat pe etajeră.

Gaston văzu privirea lui taică-său și cei doi bărbați schițară un fel de râs asemănător cu un sughiț, care dovedea că, în sfârșit, s-au înțeles.

Da, s-au înțeles întrucâtva, încât și-au dublat râvna la lucru și au preferat să fluiere o veche arie galică, cuvintele ne mai fiind necesare.

Pe când ieșeau din grajd, îl văzură pe Eugène Soulié în curte, îndreptându-se către ei. Conversația dură doar câteva minute, motivul fiind o treabă ce aveau să o facă împreună.

– Ce vreme mizerabilă, zise Grosjean.

– Nu putem face nimic. Eu m-am hotărât să dreg gardul locului de la Milou. Dar tu, văd că ai terminat cu miriștile?

Doar banalități. După ce a plecat Soulié, tatăl zise fiului:

– Nu prea ești vorbăreț; nu uita că dacă vrei să ți-o dea pe Simone...

– Eh, nu trebuie să-mi fac iluzii.

– Dar dacă am avea pământurile de la Bâtisse...

Și când se despărțiră pentru a merge să muncească fiecare la locul său, Gaston zise, ca și când ar fi vorbit de o problemă oarecare:

– Va trebui să ne purtăm cu mănuși!

– Bineînțeles. Și nu-i nevoie să-i spui macă-ti, ea care e atât de superstițioasă. Nu trebuie să ne grăbim, trebuie să chibzuim bine... dar vom mai vorbi noi despre asta.

*

* *

Verișoara Foucher își râdea în barbă. Avusese în cursul vieții toate bolile posibile și trupul se imunizase deja. Fiind grijulie cu ea însăși și mergând numai de la pat la fotoliu, sau vara până la banca ei însorită, își petrecea zilele așteptând mesele și vizitele Ernestinei Grosjean. Și numai Dumnezeu știa ce mult îi ura pe cei trei.

Pândea tot satul, și tot satul o supraveghea. Acum câțiva ani, încă se ducea tot timpul la biserică, împodobind altarul cu flori, spălând și călcând șervețele și odăjdii și, bineînțeles, dând preotului toate informațiile posibile

despre enoriași. Ea îi spusese că fata lui Eugène Soulié este o stricată pe care tânărul Grosjean o pipăia pe după căpițele de fân. Ce gândea oare preotul păstrând-o pe această fată în grupul copiilor Sfintei Maria?

Ea știa că, la căderea nopții, nevasta măcelarului se întâlnea cu Julien Letrol, paznicul de câmp, într-o șură părăsită și știa și că fiul paznicului, Pierre, a furat cândva conținutul casetei bisericii. Avea douăzeci de ani și bătrâna îl ținea continuu sub amenințarea denunțului.

Acum, de aproape doi ani, nu mai exista preot la Marigny. Din când în când, venea un preot vecin ca să țină slujba, dar la ore atât de nepotrivite și după rituri atât de moderne, încât bătrâna Amélie Foucher renunțase să mai participe.

Știindu-se foarte puțin iubită, dar mai ales urâtă de cei mai mulți, începuse să o tortureze spaima sfârșitului ei. Aproape oarbă, abia putând să meargă, era în imposibilitatea de a se îngriji singură. Și era mult prea zgârcită pentru a plăti o servitoare, o tânără servitoare care ar fi fost prea curioasă și care poate ar fi și furat-o!

Nu, s-a descurcat mult mai bine. Grosjeanii erau verii ei, ce e drept cu un grad de rudenie cam îndepărtat, dar s-a gândit că, lăsându-i să spere, la moștenire, vor fi obligați să se ocupe de ea.

Cunoștea situația lor materială precară, lipsa lor de vlagă și mentalitatea lor; știa, de asemenea, că lui Gaston nu i-ar fi plăcut ca ea să-i povestească lui Eugène Soulié că aleargă după toate fustele pentru că știa pe cine alesese și mai știa și că bătrânul Soulié nu era încă decis să-și dea consimțământul.

Lăsându-i să spere la moștenire și mai ales la pământurile de la Bâtisse, avea un mijloc de constrângere asupra celor trei și-și asigura astfel o bătrânețe fără griji materiale.

Dimineața, devreme, Ernestine venea să dea cu mătura prin curte; iarna aprindea focul. La unsprezece și jumătate îi aducea prânzul și bătrâna îl savura fiind chiar pretențioasă:

– Nu vreau să pui margarină, vreau unt. Mănânc puțin, dar vreau să fie bun. Mâine, aș mânca o aripă de pui și o cremă.

Era suprema ei plăcere.

Chiar și cei doi bărbați, tatăl și fiul, erau obligați să fie corecți și serviabili. Îi aduceau lemne, le tăiau și le rânduiau cu râvnă, dar cu ura în suflet. Îi susținea numai gândul că într-o zi banii și pământurile vor fi ale lor și, pentru a nu decădea în proprii lor ochi, își ziceau că până la urmă bătrâna va fi cea păcălită. Și când ea îi apostrofa cu cuvinte ironice știau să se comporte ca și cum ar fi fost de părere că relele sunt trecătoare.

– Tinere, îi spunea ea lui Gaston, ai un tractor care nu mai este decât un morman de fiare vechi. Ți-ar trebui unul nou.

– Vine și asta, verișoară, vine și asta, răspundea el, strângând din dinți. Cu guvernanții ăștia care vor să-i gonească pe micii agricultori viața e grea.

Și ea adăuga perfid:

– Ești curajos Raoul, bătrâne, într-o zi îți va surâde și ție norocul.

În concluzie, perfidia era atât de bine dozată, încât le menținea speranța moștenirii.

I-a spus-o chiar Ernestinei. Nu ca pe o confidență, ci mai ales ca pe o evidență care deocamdată îi scăpă. Nu, i-a spus, ce mai... „Vă voi da pământurile de la Bâtisse", strecurase ușor în conversație. „Când veți avea pământurile de la Bâtisse și când Gaston se va însura cu fata lui Eugène...".

Astfel, zi de zi, momeala era reînnoită. Zi după zi, ea era servită, alintată, îngrijită, desigur mult mai bine decât ar fi fost vreodată plătind o servitoare.

*

* *

Dar nu avea, bineînțeles, nici un fel de poftă de a le lăsa moștenirea. Toată averea o va moșteni scumpul ei

nepot Paul Foucher, care-și alesese pioasa meserie de preot. Încă de mic, fiind crescut de mătușa sa, s-a simțit atras de credință, a făcut seminarul și a plecat ca preot „în colonii", cum se spunea pe atunci. Dar pentru ca mintea Grosjeanilor să nu fie tulburată de nici o bănuială, a întreținut cu mare măiestrie legenda care-l prezenta pe nepot ca pe un schimnic retras departe de lume, undeva într-o mânăstire. Mersese atât de departe cu viclenia, încât făcuse să dispară orice fotografie a nepotului său, ca și când ar fi fost într-adevăr pierdut pentru ea. Mai avea totuși unele strecurate printre rândurile de cearceafuri... Uneori chiar scâncea pierdută:

– Și eu care l-aș fi vrut preot în regiunea noastră...

*

* *

În ajunul Zilei tuturor sfinților, obloanele Améliei Foucher au rămas închise, ceea ce a provocat mirarea Ernestinei; după ce a bătut în zadar pe la toate ferestrele, a observat că ușa de la intrare nu era încuiată.

Bătrâna zăcea nemișcată în scaunul de lângă masă și Ernestine văzu îndată plăseaua cuțitului. Un cuțit pe care bătrâna îl folosea numai ca să taie felii groase de pâine și pe care îl ținea întotdeauna la bucătărie. Acum îi era înfipt în spate.

Ernestine Grosjean scoase un țipăt și fugi afară. În fugă se izbi de paznicul de câmp, care fusese alertat de vecini, părându-li-se suspect faptul că, la ora opt dimineața obloanele erau încă închise.

– N-ai atins nimic, Ernestine?

– Bineînțeles că nu; asta ar mai fi lipsit!

Dar își ascunse cu greu un zâmbet de bucurie care-i dezveli dinții galbeni.

– Atunci du-te și telefonează jandarmilor. Eu voi păzi casa.

Paznicul de câmp făcu el pe polițaiul, împiedicând pe curioși să intre și ferindu-se să atingă orice

lucru, cât de neînsemnat. Ernestinei i-ar fi fost pe plac să mai intre pentru câteva clipe singură în casă, dar nu a fost posibil.

Sosi la fermă cu sufletul la gură.

– Dar ce? A murit bătrâna, că te-ai și întors? zise Grosjean văzând-o că intră în bucătărie și se repede la telefon.

El și fiul său schimbară câteva priviri, dar continuară să-și mănânce cârnații cu usturoi, stropiți din belșug cu vin roșu.

– Cum de ați aflat? întrebă ea după ce închise telefonul prin care anunțase jandarmeria.

– L-am văzut pe paznicul de câmp care fugea cât îl țineau picioarele; ne-a spus că e ceva în neregulă la Amélie.

– Și când te gândești că nu-i decât o săptămână de când vorbeam despre moștenire. Ce coincidență!

– Asta trebuie udată, puștiule!

Grosjean umplu pahare și cei doi bărbați plescăiră din limbă.

– Dar ceea ce nu știți voi, este că a fost omorâtă!

Tatăl încreți fruntea, schimbă o privire cu Gaston, după care se instală tăcerea. Apoi, fiul glăsui în chip oratoric:

– Ce vreți? Nimeni nu o putea suferi. O fi fost unul căruia i s-a acrit de ea!

– I-a fost înfipt cuțitul cel mare în spate.

De data aceasta, rămaseră amândoi cu gura căscată de mirare:

– Cum? Cu o lovitură de cuțit? Nu se poate!

Apoi Grosjean își reveni.

– Hai Gaston, am pălăvrăgit destul. La treabă! Vom face un drum până la Bâtisse!

O dată singuri, tatăl își luă în primire fiul:

– Ești nebun? Te-ai dus să-i bagi cuțitul în gât bătrânei? Adică cum? Una stabilim și alta facem? Nu hotărâsem ziua... și, pe urmă, ce faci cu ampretele?

– Ia-o mai încet, tată! Și nu mă crede mai prost decât sunt. Tu ești cel care i-a înfipt cuțitul... nu aveai încredere în ideea mea.

Tatăl ridică mâna și ambii bărbați se acuzară reciproc de crimă. Își reproșau unul celuilalt că au vrut să acționeze mai energic și mai rapid decât fusese prevăzut, îndoindu-se de reușita planului pus la cale. Amândoi ridicară glasul insinuând că, la căderea nopții, celălalt ar fi putut să se strecoare până la casa verișoarei. Și apoi, amândoi știau bine cuțitul acela, pentru că era un cadou din partea Ernestinei. Și ieri seară, nu au ieșit amândoi din casă sub pretextul de a vedea ce mai e pe la grajd și de a lega câinii? Nu-ți trebuiau decât cinci minute ca să ajungi până la Amélie.

– Gaston, tu n-ai avut niciodată minte multă. Ai făcut pe prostul. Ai fi putut să-mi spui și mie, nu? Pentru că fără să știu nimic aș fi putut comite o imprudență!

– Vrei să nu mă acuzi pe mine de ideile tale? Dacă vrei să știi, am pregătit totul așa cum am vorbit, dar nu m-am dus acolo! Vrei să mă crezi? Dumnezeule, da sau nu?

– Bine, bine. Te-ai gândit la amprente?

Erau cât pe-aci să se bată, dar se calmară, păstrând totuși în fundul sufletului o bănuială reciprocă.

Ceea ce nu puteau admite era că faptul a fost devansat fără ca celălalt să fi fost pus la curent, contrar hotărârii luate în comun.

– Dar dacă-ți spun că nu eu am făcut-o!

Pe măsură ce furia li se potolea, își repetau această frază unul altuia fără a se putea convinge, dar jurând fiecare că nu ar fi putut fi atât de prost! În sfârșit, căzură de acord cel puțin asupra faptului că această moarte le va aduce pământurile de la Bâtisse. Nimeni nu ar fi putut să-i bănuie, pentru că, în ochii lumii, ei erau bunătatea însăși față de biata lor verișoară. Erau serviabili și îi erau atât de devotați!

O dată ajunși la Bâtisse se împăcară și erau fericiți că întâmplarea i-a ajutat la momentul potrivit. Îl binecuvântau pe acest ucigaș necunoscut.

Și, totuși, în fundul sufletelor lor mai dăinuia o bănuială nemărturisită.

– Poftim! Iată-i și pe noii îmbogățiți!

Aceste vorbe îi făcură să tresară și-l zăriră pe Eugène Soulié cum se apropia de ei, adăugând:

– Se pare că Amélie a fost ucisă?

– Așa se pare, zise Grosjean.

După câteva minute de tăcere, Eugène Soulié se adresă fiului:

– Te cam învârtești pe lângă Simone. Dacă nu ai gânduri serioase, nu ar trebui să o compromiți, pentru că, în felul ăsta, nu va mai găsi pretendenți. Sau dacă ai intenții cinstite, atunci spune-o băiete!

Tatăl răspunse în locul lui Gaston:

– Na-ți-o frântă că ți-am dres-o. De când tot îți vorbesc eu despre căsătoria asta, dar tu n-ai fost niciodată hotărât!

– La urma urmei, dacă Simone e de acord...

Îi părăsi lăsându-le speranța și cei doi Grosjean izbucniră în râs:

– Bravo, fiule! Se și bănuie că ai devenit proprietarul locurilor de la Bâtisse. Și apoi, mai târziu, având și pământul lui Soulié, vei prinde doi iepuri dintr-o dată! Vei putea vorbi atunci de îmbogățire!

Ernestine dădea de mâncare la păsări când auzi pași în spatele ei. Se întoarse și, de surprindere, dădu drumul strachinei cu hrană. În fața ei se afla un preot în sutană.

– Dumneavoastră sunteți Doamna Grosjean?

– Da, da părinte! Dvs. sunteți preotul cel nou?

– Da, doamnă, și mai sunt și nepotul Améliei Foucher. Aș vrea să vă vorbesc despre ea.

Își reținu stupoarea, își șterse mâinile pe veșnicul ei șorț și spuse cu un aer bănuitor:

– Bine, intrați părinte. Ce nenorocire...

2

Comisarului Duprat nu-i prea plăceau anchetele la țară. Găsea că oamenii nu erau prea vorbăreți, sau dacă erau, o făceau pentru a-și potoli vreo veche răzbunare. Și, afară de aceasta, timpul nu era deloc prielnic. Știa că se va întoarce acasă ud, cu încălțămintea și cu manșetele pantalonilor pline de balegă. I s-a explicat că jandarmii erau la fața locului, la Marigny, aproape în Morvan, dar că brigadierul a fost de părere să fie chemat. Parchetul era deja prevenit.

În timp ce Duprat închidea telefonul care-i adusese această veste, adjunctul său, inspectorul Bertrand, intră pe ușă:

– Ce vreme, șefule! Nu prea e cald. Din fericire astăzi nu am de redactat decât două rapoarte și voi rămâne aici.

– Nu, dragule, îmi pare rău. Ne ducem la țară.

– Pe o vreme ca asta?

– Ei da! A fost omorâtă o bătrânică și jandarmeria ne așteaptă. Și aș vrea să plecăm imediat, ca să ajungem înaintea Parchetului. Îl cunoști pe noul judecător. Un tinerel care crede că știe totul. Poliția Judiciară va veni mai târziu.

Spunând acestea, ridică telefonul și îl chemă pe medicul legist ca să-l pună la curent:

– Trec să vă iau, dacă vreți. De acord. Vom fi primii la fața locului, ceea ce va fi cu atât mai bine. Da! Jandarmii stau de pază.

Comisarul fusese cam decepționat că nu-l găsise pe doctorul Renard, cu care colabora adesea, dar acesta era bolnav. Doctorul, ca doctorul, dar trebuiau să plece pentru că era mult mai bine să ajungă înaintea Parchetului.

A calculat bine... sau poate Bertrand, care a condus, nu a prea respectat limita de viteză. Judecătorul nu ajunsese încă și Duprat era mulțumit că este primul care intră în casa în care a avut loc crima.

– Brigadier, nimeni nu a atins nimic?

– Nimeni, domnule comisar. I-am îndepărtat pe toți curioșii.

– Cine a descoperit cadavrul?

– Ernestine Grosjean, o vară de-a victimei, care venea în fiecare dimineață să-i facă menajul. I-am spus să nu plece de acasă, pentru că veți voi să o vedeți cu siguranță.

De îndată, Duprat simți că în bucătărie era ceva neobișnuit. Dar ce? Însăși victima? Amélie Foucher fusese ucisă pe când stătea la masă. Bustul îi era culcat pe brațele încrucișate pe masă, și căzuse așa în timp ce începuse să mănânce.

– Ușa a fost găsită dechisă?

– Da, domnule comisar. Cheia era pe dinăuntru; deci nici o efracție.

– Ce părere aveți doctore? Aveți un aer cam încurcat!

– Nu, deloc. E o lovitură de cuțit frumoasă, care a necesitat o anumită forță fizică, dar... la țară femeile sunt la fel de puternice ca unii bărbați. A fost străpunsă aorta.

– Când a survenit moartea?

– De mai bine de douăsprezece ore.

Duprat se întoarse către brigadier:

– Știi cumva cine a văzut-o pe victimă în viață pentru ultima oară, aseară?

– Ernestine Grosjean.

– Tot ea! Atunci înseamnă că a văzut-o în viață aseară și tot ea a descoperit corpul azi-dimineață?

– Da! Aseară i-a adus mâncarea. Supă și telemea.

Duprat nu răspunse nimic, dar privi insistent castronul cu brânza de care, aparent, victima nu se atinsese.

– Presupun, zise el, adresându-se medicului legist, că moartea a fost instantanee?

– În mod cert, comisare. O lovitură energică, dată fără îndoială cu îndemânare și prin surprindere. Voi putea spune mai clar după autopsie.

Duprat nu mai spuse nimic, se plimbă prin bucătărie dechizând un dulap, trăgând un sertar, dar totul cam mașinal pentru că privirea sa revenea mereu la brânza neatinsă, lăsată lângă farfuria pe jumătate goală. Asasinul împinsese farfuria în așa fel încât corpul victimei să nu cadă peste ea. Brațele încrucișate pe masă păreau că o ajută să stea mai comod, să nu cadă de pe scaun. Destul de ciudat. Se duse apoi către ușă, întoarse cheia în broască și numără patru pași între ușă și masă. Se adresă lui Bertrand, care părea că visează la rapoartele sale:

– Astea toate seamănă cu o înscenare. Dar de ce?

Brigadierul se pregătea să spună ceva, astfel că Duprat îl încurajă:

– Ei, ce este brigadier?

– Am uitat să vă spun că nepotul victimei s-a prezentat la mine mai adineaori, înainte de venirea dumneavoastră. A sosit aici chiar în noaptea aceasta.

– Chiar în noaptea asta, și dumneta nu spui nimic! Ce coincidență curioasă. Era un lucru capital, mai ales în perioada aceasta a anului, când noaptea se lasă devreme. Și, bineînțeles, presupun că e vorba de un nepot care o moștenește?

– Nu știu, domnule comisar; s-ar putea. Dar primarul mi-a spus azi dimineață că, în sat, toată lumea credea că moștenitori erau Grosjeanii.

– Grosjeanii?... Ah, da! femeia care a descoperit cadavrul. Acestea sunt lucruri interesante. În tot cazul, dacă moștenitorul va fi nepotul, îmi închipui ce mutre vor face Grosjeanii. Între timp, brigadier, convoacă-l pe nepot la primărie. Vreau să-l interoghez.

Cu un gest timid, omul ordinei sugeră că încă nu a spus totul.

– Domnule comisar, știți, acest nepot este noul preot al satului!

O clipă, Duprat făcu o mutră ca și când s-ar fi întrebat dacă cineva nu-și bătea joc de el. Bertrand îl văzu înghițindu-și saliva. Spuse în chip de comentariu:

– Asta încurcă lucrurile! În sfârșit, voi merge să-l văd.

Și din nou se uită la cadavru.

– Doctore, nu ți se pare bizar ca o asemenea plagă să sângereze atât de puțin? Uită-te... nu e sânge aproape deloc.

Tânărul medic legist zâmbi disprețuitor considerând întrebarea cam absurdă.

– Comisare, poziția corpului nu e de natură a facilita scurgerea sângelui. Hemoragia s-a produs, pesemne, în interior. Și apoi, vârsta victimei...

Duprat nu insistă.

Se produse puțină harababură. Ambulanța sosi în același timp cu Parchetul și cu Poliția Judiciară. Văzând toată această mulțime, Duprat se felicită că a ajuns primul.

– Ai și ajuns, comisare? i se adresă judecătorul.

– E un reproș?

– Este crima unor nelegiuiți, adăugă el, sare în ochi! Se știe dacă s-a furat ceva?

– Încă nu am ajuns acolo, domnule judecător!

– Că este crima unor nelegiuiți, cred că ești de acord. Încă o haimana care a vrut să fure economiile unei biete bătrâne. Numai asta vezi acum! Ce vremuri!

Ascunzându-și cu greu ironia, Duprat răspunse:

– Posibil, domnule judecător. O haimana care era probabil foarte intimă cu victima, de vreme ce bătrâna i-a deschis fără nici o bănuială.

Aceste cuvinte nu-i plăcură judecătorului:

– Comisare, îmi mențin părerea că felul în care a lucrat asasinul seamănă de la o poștă a fi o crimă pentru jaf. Dacă haimanaua e din sat, a putut deschide fără frică și, fără îndoială, a avut și un pretext.

Duprat fierbea de mânie și pentru a se calma își aprinse o țigară, după care spuse domol:

– Sigur, domnule judecător, totul este posibil. S-au văzut chiar haimanale care au avut grijă să-și așeze victima pe scaun, să-i proptească trupul de masă, pe brațele încrucișate! Ca și cum ar dormi! Niște rafinați, niște sensibili.

– Vă legați de un amănunt. Ar fi putut să stea de vorbă cu haimanaua, așezându-se pentru a-și termina masa. Aceasta trece prin spate, o omoară și lasă să-i cadă corpul în față.

– Tot ce se poate, domnule judecător. Între timp mă duc să vorbesc cu câteva persoane. Vii, Bertrand?

Ar mai fi putut spune că era și farfuria aceea împinsă, dar la ce bun? Judecătorul ar fi găsit și pentru asta o explicație.

Bertrand presupunea că a fost omorâtă între momentul când și-a terminat supa și cel în care ar fi avut de gând să atace brânza.

– Nu! Farfuria cu supă nu era golită.

– Poate că nu mai voia.

– De ce să fi rămas la masă, continuând să vorbească cu individul care-i trecea prin spate? Îți poți imagina că l-a lăsat să-i vorbească pe la spate, fără a se întoarce nici măcar pe jumătate. Doctorul a spus că lovitura a fost dată cu putere. Mai este și faptul că victima i-a deschis de bunăvoie ucigașului...

– Dar dacă acesta a deschis el însuși, servindu-se de o a doua cheie?

– Nu, cheia se afla în broască pe dinăuntru. Deci, nu era posibil să fie introdusă o alta. Am verificat. Rămâne faptul că victima a deschis ea însăși, dar atunci ideea că-și cunoștea vizitatorul, nu se potrivește cu lovitura de cuțit dată pe la spate cu putere. Mă duc la ferma Grosjeanilor și tu du-te să-l vezi pe preot.

Apoi adăugă ca pentru sine:

– Chiar dacă ușa ar fi fost deschisă, tot nu se potrivește!

*

* *

La familia Grosjean, atmosfera era tensionată. Exista o bănuială latentă, refulată, între cei doi bărbați, că fiecare dintre ei ar fi putut comite crima. Crimă care a fost gândită într-un fel și executată în alt fel. Totuși s-au împăcat, fiind hotărâți nu se acuze reciproc în speranța că un al treilea a făcut-o pentru ei. Oare nu se vorbea deja de o crimă banditească?

De formă, și pentru a pune punctul pe i, Grosjean îi spuse fiului său:

– În tot cazul, cu atât mai bine, dacă un altul a făcut treaba. Oricum, nu te credeam așa șiret.

Pe Ernestine, crima o dăduse peste cap. Cel puțin se străduia să pară așa.

– E o treabă care ne va da de furcă. O bătrână ucisă este un spirit chinuit. O să-i vedem fantoma în timpul nopților. Numai de s-ar găsi asasinul, de n-ar fi acum departe.

Dar cei doi bărbați nu dădeau atenție văicărelilor superstițioase.

Exista ceva mai grav: venise nepotul, și degeaba Ernestine îi asigura că „un preot nu are ce face cu o moștenire", ei erau totuși îngrijorați:

– De fapt, ce ți-a spus când a venit azi-dimineață. Ți-a vorbit de moștenire?

– Nu, nici vorbă. Mi-a spus numai că a venit să ne mulțumească, pentru că mătușă-sa i-a scris cât am fost de buni cu ea.

– Asta a fost totul?

– M-a mai întrebat dacă verișoara a fost sănătoasă în ultimul timp, la care i-am răspuns că da.

– E totuși curios. O asemenea coincidență!

De fapt, nu mergeau până acolo să-l bănuiască pe preot de crimă! Spiritul lor simplu refuza o asemenea enormitate, dar trebuiau să admită că o asemenea coincidență ar fi fost posibilă.

Toți trei știau că poliția se afla în sat. Îi văzuseră venind pe jandarmi, apoi mașinile tuturor acelor domni... Așa că așteptau sosirea lui Duprat, rămânând la fermă.

Comisarul îi găsi în bucătărie. Era ora nouă și jumătate. Tatăl și fiul erau la masă, în timp ce Ernestine dădea cu mătura în cinstea acestei vizite.

Privirea lui Duprat cuprinse deodată camera și pe ocupanții săi. Se prezentă și constată că cei doi bărbați nu prea știau ce atitudine să adopte. În sfârșit, după ce schițară un zâmbet tâmp, se hotărâră să-și continue masa, aceasta fiind atitudinea cea mai firească pe care ar fi putut-o lua.

Duprat refuză scunul ce i se oferea și începu să interogheze femeia:

– Dacă trebuie să cred ce mi s-a spus, dumneavoastră sunteți cea care a descoperit cadavrul, azi dimineață?

– Da domnule, eu; obloanele nu erau deschise, am împins ușa... era prăvălită pe masă.

– Și ieri seară, fără îndoială că tot dumneavoastră ați fost cea care a văzut-o încă vie, în afară de asasin?

– I-am dus supa și brânza, ca de obicei.

– Cât era ceasul?

– Șase și jumătate, ca în fiecare seară. Ăsta era obiceiul.

– Mânca puțin?

– Da, așa e, domnule; era bolnavă biata de ea și trebuia să mănânce puțin. Cum de i-au putut face așa ceva sărmanei bătrâne? Nouă ne era dragă.

Auzind cum vorbește, ai fi putut să o crezi cu adevărat sinceră!

Desigur, era înspăimântată de crimă, mai ales datorită faptului că era convinsă de reîntoarcerea duhurilor morților, dar lăsa să pară a fi cu adevărat îndurerată.

– Vi s-a părut că s-a purtat ca de obicei?

– Da, sigur! Ca în fiecare zi, ca la prânz...

– Ați stat puțin cu ea?

– Nu! I-am turnat supa fierbinte în farfurie și i-am pus pe masă castronul cu brânză. A început imediat să mănânce și eu am plecat. Am făcut, de fapt, ca în fiecare zi.

– Nu v-a spus nimic care acum vi s-ar părea ciudat?

– Nu.

– Atitudinea ei era normală?

– Da, un bună ziua, un bună seara, asta a fost tot. V-am mai spus, s-a așezat la masă și eu am plecat luând oala de lapte.

– Oala de lapte?

– Da, cea în care fusese supa.

– Atunci când plecați avea obiceiul să încuie ușa?

– Nu, îi plăcea să mănânce mai întâi. Dar cum termina repede de mâncat, probabil că încuia la puțin timp după plecarea mea. O dată chiar, pentru că uitasem oala de lapte, m-am întors... și deja încuiase ușa.

– Și ieri seară?

– Ea își începuse supa și eu am plecat.

– Azi dimineață am văzut că nu-și terminase supa din farfurie și nici nu se atinsese de brânză. Se întâmpla să lase resturi câteodată?

– Niciodată! Eu știam ce porție trebuie să-i dau. Doar dacă i-ar fi fost rău, dar ieri seară nu a fost cazul.

Lui Duprat nu-i plăcea privirea plecată a Ernestinei Grosjean care te făcea să te îndoiești dacă cele spuse de ea sunt adevărate sau nu.

Observă și sfiala celor doi bărbați, care nu mai terminau de mâncat. În mod vizibil, ei voiau să asiste la această primă întrevedere; uneori, se prefăceau că schimbă câteva vorbe în legătură cu munca din ziua aceea, dar acestea sunau fals. Nu pierdeau nici un cuvânt din cele spuse de comisar. Tocmai această atitudine îl tulbura pe comisar, făcându-l să amâne întrebarea pe care voia să o pună și pentru care ar fi preferat ca femeia să fie singură.

Trebuia totuși să se decidă:

– Dumneavoastră sunteți moștenitorii defunctei?

Înainte ca femeia să poată răspunde, Grosjean interveni:

– Dar, domnule comisar, există și nepotul ei; probabil, averea se va împărți după cum este drept!

În mod imprudent, Ernestine adăugă:

– De altfel, verișoara m-a lăsat să înțeleg acest lucru.

– Te-a lăsat să înțelegi, asta spui tu. Dar ea nu a afirmat niciodată așa ceva, se grăbi să adauge soțul, pentru a atenua această afirmație care ar fi putut deveni periculoasă.

– Încă un cuvânt, spuse Duprat. O chestiune de rutină. Trebuie să verific totul. Aseară, după întoarcerea doamnei Grosjean, a mai ieșit din casă vreunul dintre dumneavoastră?

– Nu, deloc.

– Nici vorbă!

Răspunsurile au venit cam repede și comisarul nu mai insistă. De altfel, Bertrand venea să-l întâmpine cu o știre importantă. Avusese tocmai o scurtă întrevedere cu preotul, nepotul victimei, și această știre urma să fie cunoscută cât mai curând. În sat mișunau deja ziariștii. Inspectorul a decis deci să anunțe această știre șefului său în prezența Grosjeanilor. Era interesant de văzut reacția lor.

– Șefule, în noaptea asta nu s-a petrecut numai asasinatul bătrânei doamne, au mai fost furate din biserică două sfeșnice din argint masiv.

Atunci, Gaston se ridică, își închise briceagul și spuse apropiindu-se de polițiști:

– Ei bine, domnilor, cred că misterul a fost lămurit: hoțul a fost probabil reperat de către verișoara noastră; de la fereastra ei, ea vedea perfect biserica; astfel că o fi strigat la el. Pentru a nu-l denunța, hoțul a venit la ea și a omorât-o.

*

* *

Cei doi polițiști hotărâră să se ducă la primar. Acolo vor putea afla, fără îndoială, unele amănunte cu privire la relațiile Améliei Foucher. Pe drum, sub ploaia mărunță care pătrundea pe lângă gulerele impermeabilelor și îi făcea să meargă îndoiți de șira spinării, cei doi au rămas multă vreme tăcuți. Duprat se gândea la ideea crimei abjecte pe care o conturase judecătorul, crimă cu scopuri josnice, idee care, acum, se infiltra și în mintea lui. În cele din urmă, ideea se putea suprapune foarte bine faptului că victima i-a deschis asasinului, acesta fiind hoțul surprins de ea, mai ales dacă acesta îi era cunoscut. Amélie, neîncrezătoare din fire, nu ar fi deschis niciodată unui vântură-țară, venit cine știe de unde. Și apoi... poate ușa încă nici nu fusese închisă.

– Ce altceva ți-a mai spus preotul?

– Mi-a povestit viața lui. Vine din Ciad, dar se cam săturase de Africa și cum satul acesta nu avea preot, a venit să se repatrieze! Și în meseria lor, partea administrativă e la fel ca și la noi.

– Nu prea are aerul unui preot modern. Se pare că poartă sutană. Când a ajuns aici?

– Aseară, către orele 20. Dar nu s-a dus să-și viziteze mătușa pentru că, obloanele fiind închise, a crezut că s-a culcat.

– Da, e adevărat. Bătrânii se culcă devreme.

– Și, cum servitoarea vechiului preot locuiește în satul vecin, s-a oprit acolo ca să ia cheia presbiteriului. Își propusese să o vadă pe mătușă-sa în dimineața aceasta.

– Și cum de a aflat că au fost furate sfeșnicele?

– I-a pus paraclisierul. Dă o raită prin biserică în fiecare dimineață, devreme. A văzut lumină în presbiteriu, l-a găsit pe preot și l-a pus imediat la curent cu furtul pe care tocmai îl constatase.

– Tu l-ai văzut pe paracliser?

– Nu. Am preferat să vin să vă găsesc la familia Grosjean.

– Nu găsești că sunt cam multe coincidențe în afacerea asta? Mai întâi cumătra Grosjean; ea a fost ultima care a văzut victima în viață și care, apoi, descoperă cadavrul. Toți acești Grosjeani care speră să moștenească; nepotul picat din cer chiar în ziua respectivă, mai bine zis chiar în seara când este asasinată mătușă-sa și, în sfârșit, acest hoț care apare în același timp ca pentru a întări părerea că este vorba de o crimă însoțită de jaf, părere susținută și de tânărul Grosjean însuși. Ai vorbit ceva despre moștenire cu preotul?

– Da, dar a făcut un gest vag.

– Poate că nu are intenția să renunțe?

– Asta e și impresia mea. Dacă ar fi avut o asemenea intenție mi-ar fi spus-o imediat. Ba dimpotrivă, mi-a vorbit de starea precară a bisericii, de vitraliile sparte... și că toate astea necesită bani.

– Da, desigur, cu banii Améliei Foucher ar putea executa câteva lucrări la biserică; lucru care nu i-ar prea bucura pe cei trei fermieri.

Primarul era un agricultor bogat. Moșia sa era imensă și avea mulți lucrători. Dorea să facă pe nobilul de țară, lucru vădit. Purta pantaloni de călărie, ciorapi potriviți și o vestă de vânătoare bine croită. Era și consilier general. Pe scurt, un notabil. Un notabil care nu prea punea mâna pe vreo sculă, nu se suia niciodată

pe tractor și care-și conducea domeniul ca un director de întreprindere. Era o specie pe cale de dispariție în regiune. La originea averii sale stătea zestrea nevesti-si, la care a adăugat apoi, puțin câte puțin, datorită poli-culturilor și creșterii intensive și moderne de animale, mereu alte și alte parcele. Loturi de pământ pe care proprietarii le-au vândut la prețuri mici deoarece nu erau rentabile. Astfel, cei mari înghit pe cei mici.

Curtea domeniului său semăna mai mult cu cea a unei proprietăți bine așezate decât cu a unei ferme. Era imensă și, în fund, în fața unor straturi de trandafiri, străjuia locuința, clădire solidă și în perfectă stare. În spate se afla grădina de zarzavat, câteva bazine în care se creșteau păstrăvi, totul terminându-se cu un hățiș care cobora până la râu.

Avea, de asemenea, câțiva cai frumoși de călărie pe care toată lumea îi admira și pe care fetele lui, mari amatoare de concursuri hipice, îi călăreau de-a lungul râului.

Fusese printre primii care au aflat despre moartea Améliei Foucher. Contabilul se dusese după vești, iar el se aștepta la vizita polițiștilor.

Îi primi pe Duprat și Bertrand în biroul său, bine dotat cu un covor gros și cu o bibliotecă rustică plină cu cărți legate în fel și chip. Vorbi primul, tare și apăsat, ca unul care este obișnuit cu discuții de orice fel. Explică imediat că nu poate fi vorba decât de o crimă pentru jaf, lucru confirmat de furtul sfeșnicelor de argint. Cine știe dacă bătrâna , care era și bigotă, văzându-l pe hoț ieșind din biserică, nu a comis imprudența de a-l striga. Duprat își dădea seama că lucrul era plauzibil, dar turba de mânie la gândul că acesta i-ar da dreptate judecătorului.

Primarul nu dădu referințe bune despre Grosjeani: îi cunoștea bine, îi știa bănuitori, invidioși și nu le ascunse interlocutorilor că i-ar putea bănui de o faptă rea. Dar erau vicleni și prudenți. Ar fi greu să-i demaști.

Duprat sublinie contradicția:

– Domnule primar, cu o clipă mai înainte erați convins că e vorba de o crimă făcută de un vagabond!

Dar și primarul avea un temperament de bătrân șmecher; de sub masca de gentleman apărea țăranul viclean.

– Ce vreți, explică el, ambele cazuri sunt posibile. Dacă nu e vorba de un vagabond, și mai degrabă aș crede în această ipoteză, atunci vă spun că Grosjeanii sunt capabili de orice. Și, totuși, există ceva care pledează în favoarea lor: sunt lași. Mă îndoiesc să fi avut ei curajul unei asemenea lovituri de cuțit! Sunt oameni care acționează pe dedesubt. Totul este ipocrizie, ca și așazisul lor devotament față de Amélie. Ceea ce vor cu adevărat sunt pământurile de la Bâtisse.

Primarul era și el șiret și puteai greu să-ți dai seama cât de sincere erau afirmațiile sale în relatarea pe care o făcuse.

Câteva zile mai târziu, polițiștii aveau să afle că ceruse în repetate rânduri bătrânei să-i vândă locurile de la Bâtisse, dar fără succes. Ar fi oferit un preț bun, pentru că nu-i convenea să vadă aceste pământuri intrând în posesia Grosjeanilor ceea ce ar fi însemnat o lovitură dată orgoliului său.

Duprat înțelese că nu putea scoate mare lucru din acest gen de convorbiri. A luat doar cunoștință de ostilitatea primarului față de Grosjeani și de preot și, bineînțeles, și de paraclisier. Va trebui să-i aducă la primărie cu ajutorul jandarmilor. Vor pleca apoi spre Nevers.

*

* *

Toată ziua preotul umblă încoace și încolo prin sat. Mergea cu pași mari și vântul se învolbura în pulpanele sutanei sale. Fără să țină seama de ploaia de care îl proteja un fel de beretă spălăcită, făcea vizite de politețe, se prezenta ici și colo, îndeplinind formalitățile pentru funeralii. Prima sa slujbă în acest sat va fi, deci cea de înmormântare pentru mătușa sa.

Ca un foc de paie se întinse vestea despre acceptarea moștenirii. Și tot satul îi dădea dreptate. Mai întâi, fiindcă lumea era mulțumită să-i vadă păcăliți pe Grosjeani și, apoi, fiindcă știau că biserica avea nevoie de reparații. Primul care se bucura era primarul, deoarece n-ar mai fi avut nevoie de Consiliul Municipal pentru votarea creditelor.

La Grosjeani, însă, domnea stupoarea și furia.

– Mă voi duce chiar eu la preot și poate că vom putea aranja între noi. Și dacă nu, ei bine, mă voi duce la notar ca să atac succesiunea. La urma urmei, eram rudele ei!

Lui Grosjean nu-i trecea deloc furia. Zile triste pentru acești oameni mediocri, care vedeau cum li se spulberau speranțele. La sfârșitul după-amiezii, în ziua primei vizite a lui Duprat, și-au făcut depoziția și aici, la primărie, au aflat hotărârea preotului.

Tocmai voiau să se culce, rumegându-și mânia, când telefonul, obiectul de lux la care țineau atâta, începu să sune. Ernestine ridică receptorul:

– Alo, da, eu sunt, dar vorbiți o dată. Dar nu e posibil...

Se făcu palidă și închise telefonul.

– Ce se întâmplă?

– Se întâmplă că la telefon era vocea Améliei Foucher!

Gaston izbucni în râs:

– Asta era! Ei bine a trecut destul timp de când mama nu ne-a mai vorbit despre fantome.

Dar tatăl, mai neîncrezător, întrebă:

– Și ce ți-a spus?

– Era vocea ei. Sunt sigură că era vocea ei. Mi-a spus: „M-ați omorât, dar asta nu vă va purta noroc!“

3

Trecuseră câteva zile de la moartea Améliei Foucher. Duprat a asistat la înmormântare în speranța de a vedea sau a auzi ceva ce ar fi putut îndrepta pe o pistă sigură.

Dar totul s-a petrecut simplu și cu mult calm. Mare parte dintre săteni au asistat la înmormântare, așa cum e obiceiul la țară. La întoarcere de la cimitir, comisarul a schimbat câteva cuvinte cu Grosjeanii, cu preotul, cu primarul și cu alți câțiva. A trecut apoi din nou să vadă casa și, în sfârșit, s-a întors la Nevers, mulțumit de a-și regăsi căldura biroului său.

Acum, depozițiile și rapoartele erau adunate morman în fața lui. Mai întâi, raportul Identității: nu existau amprente pe cuțit. Asasinul șterse probabil cu o cârpă urmele de pe mâner. Apoi, raportul medicului legist nu prea amănunțit, dar clar: moartea a survenit în timpul mesei de seară, a fost instantanee, dar rana a sângerat foarte puțin. Acest lucru îl constatase și Duprat, dar medicul legist nu a dat explicații asupra acestui fapt. Cât de mult ar fi vrut ca în acest caz să-l fi avut ca legist pe doctorul Renard!. Acest tânăr care de bine, de rău, deținea funcția de legist, era încrezut, distant, plin de importanța rolului său și nu i-ar fi venit prin gând lui Duprat să-l descoasă, așa cum ar fi procedat cu vechiul său

prieten Renard. Pentru acest tânăr medic raportul era suficient. Aorta a fost secționată. Victima înghițise o anumită cantitate de supă înainte de a i se da lovitura de cuțit. Și totuși, Duprat a vrut să vadă cadavrul la morgă și a constatat el însuși că lovitura a fost dată cu putere mare, dar s-a întrebat de ce, marginile rănii nu s-au strâns în jurul armei, ci au rămas puțin căscate. El nu era un specialist. A menționat, cu toate acestea cele observate tânărului medic, care s-a mulțumint să zâmbească și să evoce vârsta victimei, așa cum făcuse și cu ocazia descoperirii crimei. Stăpânit de aceste gânduri, Duprat a ridicat din umeri și i-a întors spatele...

Lăsă la o parte raportul medicului legist și trecu la depoziții. Mai întâi, cea a paracliserului, care confirma cele deja știute: omul a constatat dispariția sfeșnicelor de argint și a văzut lumină în presbiteriu.

– Mai întâi, am crezut că hoțul cotrobăia pe acolo, dar apoi am observat că era noul nostru preot. L-am pus la curent și el mi-a spus că anunță poliția.

De acest furt se ocupa inspectorul Bertrand, care, împreună cu jandarmeria conducea o anchetă pentru a constata dacă, în cursul acelei nopți, sau seri, la ora crimei, cineva a auzit vreo mașină oprindu-se apoi plecând. Nu numai că nimeni nu auzise nimic, dar nici nu se semnalase vreun asemenea furt prin împrejurimi. Toate astea îl cam supărau pe Duprat, pentru că faptele cadrau perfect cu ipoteza emisă de judecător și preluată de Grosjeani: aceea a unei crime pentru jaf, comisă de presupusul hoț, surprins de Amélie Foucher.

Duprat își mușca mustața, ceea ce la el era semnul unei mari nedumeriri: victima fiind ucisă la masă, apărea evident că aceasta i-a deschis, cu toată încrederea, vizitatorului nocturn, sau, ușa nefiind încuiată imediat, l-a lăsat să intre fără să se deranjeze. Deci, presupunând că hoțul era și criminalul, însemna că victima îl cunoștea perfect.

Pentru ca ipoteza să fie mai credibilă, era suficient să o inversezi, furtul devenind astfel camuflajul crimei. Și asta părea mult mai valabil.

Mai era și depoziția preotului, care nu făcea decât să repete ceea ce îi declarase mai întâi verbal lui Bertrand și apoi comisarului, când acesta a venit să-l întâlnească la ieșirea din cimitir.

Când intră Bertrand, comisarul împinse hârțoagele cu un gest obosit.

– Am făcut sigur o gripă, șefule. Dacă ancheta s-a ținut afară, pe un asemenea timp...

– Nu mai bombăni atâta! Cum stai?

– Nu am dat peste hoț. Vreți să știți părerea mea? Sfeșnicele se mai găsesc în mod sigur încă în sat.

– E posibil. Și cu notarul?

– Nici o problemă, preotul moștenește totul. Bătrâna a făcut un testament valabil: Grosjeanii au rămas ca mai înainte! Nu vor avea nici măcar locurile de la Bâtisse. Doar dacă le-ar răscumpăra de la nepot, în cazul că ar avea bani, ceea ce e foarte îndoielnic, pentru că sunt plini de datorii.

– Ai mai trecut pe la casa Améliei Foucher? Nimic special?

– Știți deja. Cei de la judiciară nu au găsit nimic interesant și nici măcar dumneavoastră când v-ați întors de la cimitir. Vă tulbură ceva?

– Da, fundurile sertarelor? Dulapul?

– Nimic, așa cum vă spun! În fine, niște vechituri, dar nici o fotografie.

Acest lucru îi frământa pe polițiști. La victimă nu s-a găsit nici o fotografie și este știut faptul că, în general, oamenilor bătrâni le place să păstreze în vreun ungher câte un martor al trecutului sau al amintirilor dragi. Nu a fost găsită nici măcar vreo fotografie a nepotului, dar pentru aceasta Bertrand avea o explicație:

– După cele spuse de primar, bătrâna voia să-i facă pe Grosjeani să creadă că ei îi vor fi moștenitorii: și

pentru a întări acest lucru, le-a spus mereu că nu va mai avea nici o relație cu nepotul. Dacă ar fi păstrat poza nepotului, le-ar fi dat de bănuit, cu atât mai mult cu cât Ernestine avea obiceiul să cotrobăie peste tot.

– Da, e posibil, zise Duprat.

Apoi, ca și când ar fi vorbit cu sine însuși:

– Primarul e foarte bine informat!

Bertrand adăugă:

– De altfel, în Ciad, nu cred că se fotografia în fiecare zi...

– Numai că, dragă Bertrand, eu sunt convins că, din contră, Amélie Foucher îi scria destul de des nepotului său. Ar fi fost anormal să nu fi întreținut o oarecare corespondență cu el, credincioasă cum era și dorind să facă din el legatarul său universal. De aceea sunt foarte mirat că nu s-au găsit la ea nici măcar scrisorile.

*

* *

Duprat ajunse la presbiteriu în jurul orei prânzului. Îi dechise servitoarea, îl anunță și îl pofti într-o cameră bine mobilată și mirosind a ceară de parchet. Părintele Foucher îi veni în întâmpinare.

– Bună ziua, părinte. Încă nu ați terminat cu noi. Vă rog să mă scuzați că vă deranjez din nou.

– Sunteți scuzat dinainte și vă rog să mă credeți că dacă mă bazez în primul rând pe judecata divină pentru depistarea crimei, consider că nu mai puțin trebuie să fie împlinită și justiția umană. Sunt la dispoziția dumneavoastră, domnule comisar.

Omul era înalt, cu păr rar, cu pielea bronzată ca a acelora care au locuit mult timp în Africa. Avea ochii galbeni, ceea ce îl făcea pe Duprat să-și imagineze că era atins de o boală de ficat destul de avansată.

– Unde ați ajuns cu ancheta?

– La un punct mort. Nici o pistă, nici un hoț. Există numai acei Grosjeani, care, vreme îndelungată, au

crezut că o vor moșteni pe mătușa dumneavoastră, și care ar fi avut acest mobil. Dar mă întreb dacă ar fi putut fi atât de rafinați, încât, furând sfeșnicele, să ne facă să credem că ar fi vorba de o crimă făcută de niște vagabonzi.

– Eu îi plâng pe acești amărâți și, dacă nu aș avea de renovat biserica... dar să știți, domnule comisar, eu îi voi apăra în instanță.

– Dar nu am spus că ar fi acuzați, părinte.

Neauzind această remarcă, preotul își continuă fraza:

– Ei ar fi trebuit să știe foarte bine că mătușa îmi va lăsa mie bunurile.

– Ce vă face să spuneți asta?

– Păi, o știau foarte credincioasă și ar fi trebuit să bănuie că pentru biserică...

Făcu un gest vag, fără a concluziona.

– Dar s-au dus totuși la notar, părinte, și Grosjean a făcut gălăgie.

– Am să mă duc să văd; poate ne vom putea înțelege asupra unui preț convenabil pentru la Bâtisse; înțeleg că aceste locuri le-ar fi de trebuință.

– Părinte, aș vrea să vă pun câteva întrebări. Mai întâi, mătușa dumneavoastră vă scria?

– Bineînțeles!

– Răspândise zvonul că v-ați afla într-o mânăstire.

Foucher zâmbi.

– Trebuia să inventeze povești!

– Nu credeți că a lansat această poveste tocmai pentru a-i face pe verii ei să creadă că v-ați retras din lume?

Din nou preotul zâmbi enigmatic și făcu un gest care lăsa să se creadă că necunoscute sunt căile Domnului...

– Conform celor spuse adjunctului meu, nu ați anunțat-o pe mătușă de sosirea dumneavoastră. De ce?

– Era cardiacă, comisare, și am vrut să o cruț de o emoție prea mare. Îmi propusesem să mă duc să o văd a doua zi, cu multe menajamente...

– De ce ați venit să vă instalați aici?

Părintele Foucher, care până acum stătuse în picioare, plimbându-se încolo și încoace, luă un scaun și se apropie de Duprat.

– Am fost întotdeauna preot militar, mergând mereu acolo unde erau lupte. Am fost în Indochina, în Algeria și, în sfârșit, în Ciad. Dar am 52 de ani și m-am cam săturat de toate astea și mai ales de război.

– Deci în Ciad este cu adevărat război?

– Există, cum se spune, o grupare de rebeli și guvernul Ciadului a făcut apel la voluntari francezi. M-am dus și eu pentru că întotdeauna e nevoie de un preot. Dar, în cele din urmă, vârsta pe care o am și faptul că în acest război, căruia nu i se spune pe nume, acești rebeli vor deveni probabil conducători legitimi, m-au făcut să doresc să mă reîntorc. Mai adăugați și faptul că mă grăbeam să-mi revăd mătușa bătrână, care m-a crescut și că parohia era fără preot și veți înțelege totul.

Îi scriați des mătușii dumneavoastră? Nu s-au găsit la ea nici scrisori, nici fotografii de ale dumneavoastră.

– E adevărat că îi scriam numai uneori, cam prea rar și din ce în ce mai puțin, dar asta de când știam că are vederea foarte slabă. Fără îndoială că a distrus scrisorile.

– Vă amintiți dacă a păstrat vreodată fotografii de ale dumneavoastră?

Lui Duprat i se păru că citește o oarecare încurcătură pe fața preotului. Dar nu-i dădu atenție, pentru că răspunsul veni rapid:

– Fără îndoială; fără îndoială. Și nu ați găsit nimic? Comisare, credeți că aceasta ar susține ideea formulată de dumneavoastră mai devreme conform căreia mătușa mea voia să dea impresia că nu mai avea nici o relație cu mine?

– Ah, iată ați ajuns și dumneavoastră la această concluzie, dar spuneți, vă scria și ea?

– Desigur. Scria scrisori scurte, dar și acestea erau din ce în ce mai necitețe.

– Le-ați păstrat?

– Da, comisare. Îmi vorbea mult despre sat, de micile clevetiri ale oamenilor, îmi vorbea și despre Grosjeani, considerându-i destul de serviabili și că nu trebuie să-mi fac griji pentru ea.

– Ați putea să-mi împrumutați aceste scrisori, părinte? Poate că, printre clevetirile de care vorbea, aș putea găsi vreun indiciu nou. Nu le voi ține mult.

Atrăgându-i atenția că acestea datau de câțiva ani, de vreme ce Amélie Foucher putea din ce în ce mai puțin să scrie, părintele consimți să-i încredințeze comisarului un pachet de scrisori, apoi se scuză că nu-i poate oferi un păhărel:

– Când veți veni, sper să fiu mai bine instalat și să putem ciocni un pahar.

*
* *

Fiindcă se afla în sat, Duprat se duse până la ferma familiei Grosjean. Era douăsprezece și jumătate și credea că va găsi toată familia. Cât despre el, va mânca ceva pe drumul de întoarcere, la acel mic restaurant de țară care i-a fost recomandat.

Când intră în bucătăria mare și murdară, Grosjean se ridică și spuse cu răutate:

– Iar ați venit, comisare! Ca de obicei, toate se sparg în capul celor săraci. Mă așteptam să veniți, mai ales că inspectorul nu ne-a ascuns faptul că ne bănuie, și asta numai pentru că nevasta mea a descoperit cadavrul. Ei bine, să știți că puțin îmi pasă de dumneavoastră, de notar, de preot și de bătrână! Am fost dezmoșteniți și acum vreți să ne băgați în rahat. În tot cazul, nu am nimic să vă spun.

Duprat era să se supere, dar își stăpâni mânia și se gândi să acționeze altfel. Spuse numai:

– Pot să mă servesc de telefonul dumneavoastră?

Grosjean dete din umeri în chip de aprobare. Duprat telefonă la birou și chemă pe Bertrand:

– Alo, tu ești? Cere imediat un mandat judecătorului și vino cu Mouilleaux și Laurent să percheziționeze la Grosjean. Dar cât mai repede, vă aștept!

Închise telefonul, și cum tatăl era pe cale să deschidă iarăși gura, adăugă:

– Și dacă nu sunteți mulțumiți, vă săltăm pe toți trei.

Apoi, fără a se mai gândi la prânzul care îl aștepta, luă un scaun și așezându-se călare, în fața celor trei Grosjean, le spuse:

– Și acum, să stăm de vorbă!

– Dar v-am spus că nu am nimic să vă spun.

– Da eu, da! Am să vă spun, de exemplu, că vă înțeleg foarte bine decepția. Ați avut grijă de sănătatea și confortul verișoarei dumneavoastră: am văzut că avea o bună rezervă de lemne; ceea ce nu s-ar fi întâmplat dacă dumneavoastră nu i-ați fi adus-o; soția dumneavoastră îi făcea menajul și îi ducea mâncarea... da, înțeleg că v-ați fi așteptat să o moșteniți.

– Era și nepotul ei, nu? Ne-am fi așteptat la cât de puțin, dar așa cum ne-am descurcat până acum o vom face și de acum înainte.

– Dar pământul acela, parcă Bâtisse îi spune, nu v-ar fi fost de folos?

– Da, adevărat. I s-ar fi cuvenit lui fiu-meu.

– Care s-a logodit, după câte mi s-a spus?

Gaston râse prostește.

– Logodit... ușor de zis. Taică-său nu a spus încă da.

– Dacă ați fi avut acele locuri...

– Oh, sigur! Treaba s-ar fi putut face.

Duprat se întoarse către femeie:

– Spuneți, doamnă, verișoara dumneavoastră vă vorbea vreodată de nepotul său?

– Rar de tot. Ne spunea că s-a călugărit.

– Dumneavoastră îi făceați menajul. Ați observat vreodată prin casă scrisori venite din Africa sau unele fotografii, fie chiar vechi?

Atunci se petrecu ceva neprevăzut. Femeia izbucni în plâns, se ridică și-i spuse comisarului:

– Nu avem nici un amestec în toate astea, dar nu suntem lăsați în pace. Până acum ni s-a telefonat de două ori; mai întâi, spiritul Améliei Foucher și aseară o voce de bărbat care mi-a spus: „sunteți trei asasini, mai bine v-ați denunța!" Ei bine, nu este adevărat, nu este adevărat; sunt nevinovată și bărbații mei, la fel.

*

* *

Percheziția avu loc conform vechii rutine. Mouilleaux și Laurent se ocupară de dependințe, în timp ce Duprat și Bertrand cotrobăiau locuința. Din când în când Grosjean își manifesta nemulțumirea cu o mormăială sau spunea:

– Ce nenorocire!

Și fiul său adăuga:

– Ah, sigur! E mai ușor să vii aici decât să alergi după asasin!

Totul dură ceva mai mult decât un ceas.

Cei patru polițiști, puțin cam decepționați, porniră înapoi spre Nevers. În mașină, Bertrand își întrebă șeful:

– Ce sperați să găsiți? Sfeșnicele?

– Nu știu. Tatonez. În tot cazul nu a fost o treabă rea, pentru că acum se cred chit. De fapt, pentru a răscoli totul ar fi nevoie de o echipă pentru o zi întreagă. Să zicem că a fost mai mult o acțiune psihologică.

Duprat tăcu și adjunctul său se întrebă dacă fusese întru totul sincer.

După o jumătate de oră, Duprat explodă:

– Doamne, Dumnezeule! Este ceva care nu se potrivește. Încă din prima zi, după ce am văzut cadavrul mi-am dat seama că există ceva care nu mi se potrivește

sunt sigur că am fost cât pe-aci să înțeleg. Și apoi... a trecut. Acum e mai greu să revin. Și mai există încă un fapt tulburător care se adaugă tuturor celor relevate de mine; telefoanele pe care le primește Ernestine Grosjean!

– Credeți?

– Astea nu sunt chestii care se inventează. Va trebui să le ascultăm convorbirile, nu se știe niciodată.

– Este vorba, fără îndoială, de o glumă proastă.

– E foarte probabil, dar nimic nu trebuie neglijat!

4

La ferma Grosjeanilor, atmosfera se înrăutățea. Tatăl și fiul se suspectau unul pe celălalt și, fiind stăpâniți de o bănuială reciprocă, totul se traducea în cuvinte otrăvite.

– A trebuit să strici totul, imbecilule! Grăbit ca totdeauna, zicea tatăl.

– Nu eu am fost acela care a ieșit din casă timp de un sfert de ceas, tocmai când se comitea crima, răspundea fiul. Eu n-am ținut de cele convenite.

Despre ceea ce s-a convenit într-o zi în grajd, în timp ce întorceau paiele, preferau să nu mai vorbească. De fapt, chiar stabiliseră ceva? Nu s-au înțeles numai din priviri? Vederea etajerei nu a fost destul pentru a dezlănțui totul în cugetele lor?

Și cum o nenorocire nu vine niciodată singură, mai aveau încă un necaz. Gaston s-a întâlnit cu Eugène Soulié și acesta, care acum știa că le-a scăpat moștenirea, i-a spus că nici nu mai poate fi vorba să-i dea pe fiică-sa de nevastă.

– Ba chiar te sfătuiesc să nu ne mai dai târcoale. Dacă se descoperă că tu și taică-tău ați omorât-o pe bătrână pentru nimic, va avea lumea de ce să râdă!

– Eugène, cred că bați câmpii, cât despre Simone...

Dar celălalt nu a mai vrut să-l asculte. Nu le-a ascuns că se bârfea în sat și că lumea își bătea joc de cei

trei, care fuseseră atât de bine păcăliți. Cât despre căsătoria cu Simone, puteau să-i pună cruce.

În două rânduri inspectorul Bertrand a venit să-i vadă, să-i interogheze fără menajamente asupra serii crimei. La ce oră a dus Ernestine mâncarea, dacă bărbații au mai ieșit din casă... Mereu aceleași întrebări care le puneau nervii la încercare.

Într-o seară au întrezărit o speranță când preotul a venit la ei. Le-a vorbit cu cuvinte mieroase, aproape scuzându-se că este moștenitor și i-a lăsat să înțeleagă că ar putea să le vândă Bâtisse, dacă ar putea plăti cu bani peșin, chiar împrumutați.

– Cred că înțelegeți, biserica nu poate aștepta: porumbeii intră prin vitralii, altarul este murdărit...

L-au lăsat să plece mistuindu-și ura. Dar nu mică le-ar fi fost mirarea dacă l-ar fi văzut pe preot că, ieșind de la ei, nu s-a îndreptat către biserică, ci, după ce așteptă un minut ca ei să închidă ușa în urma lui, și-a lipit urechea de ea și apoi, pe furiș s-a îndreptat către dependințe...

„Micuțul meu drag, Grosjeanii mă îngrijesc bine, Ernestine îmi face menajul, nu trebuie să-ți faci griji din cauza mea. Dumnezeu să te aibă în pază, te îmbrățișez cu drag, mătușa ta, care te iubește, Amélie".

Aceste rânduri au fost citite de Duprat de zeci de ori în scrisorile pe care bătrâna le trimitea nepotului. Îi povestea și toate întâmplările din sat, astfel că preotul știa totul despre acea mică comunitate; îl pusese la curent chiar și cu dragostea dintre Gaston și Simone Soulié.

„Dar Moș Soulié este atât de zgârcit, adăugă ea, că m-ar mira să-și dea fata după un coate-goale. Și tu știi că pământurile lor sunt despărțite de cele ale Grosjeanilor doar de terenul de la Bâtisse. Cred că Moș Soulié poate găsi pe cineva mai bogat pentru fiică-sa."

Citirea pachetului de scrisori era greoaie, scrisul fiind neciteț și cei doi polițiști făceau cu schimbul în îndeplinirea acestei sarcini grele și, poate, inutile.

– Bătrâna îl informa chiar și despre infidelitățile nevestei brutarului.

Apoi, la un moment dat Duprat încremeni ca un câine la pândă.

– Ascultă aici... asta datează de acum doi ani.

„...Astăzi m-am dus la biserică și l-am surprins pe Jean-Pierre asupra unei fapte rele... nu mă auzea și, cu târlicii mei, nu fac nici un zgomot când merg, și nu aveam nici bastonul. Nemernicul a reușit să deschidă caseta sfintei Teresa și se servea! Când m-a văzut, a dat drumul la toate monezile pe jos, și, crede-mă, erau destule. În fiecare duminică domnul conte de Virjeu și domnul primar depun câte o grămăjoară. Nu e o nenorocire ca, la vârsta de 20 de ani, să faci asemenea lucruri? Iată unul care va face mai mult ca Gaston; dar l-am lăsat să fugă. A pus banii la loc, dar acum știe că l-am luat la ochi..."

– Șefule, dumneata spui că scrisoarea datează de doi ani? Paraclisierul mi-a spus că se împlinesc aproape doi ani de când Amélie nu a mai dat pe la biserică. Deci golanul a putut să continuie în voie, fără să-i mai fie frică de ea...

– Telefonează primarului și întreabă-l dacă cunoaște pe un anume Jean-Pierre.

Bertrand se execută imediat și răspunsul primarului fu prompt:

– Vreți să spuneți Jean-Pierre Letrol... nu poate fi decât el. E fiul paznicului de câmp, un individ dificil.

Duprat înconjură biroul în câteva secunde apoi ordonă:

– Căutați tot ce e în legătură cu acest individ. Caută în catastif, interoghează jandarmii; vreau raportul într-o oră.

Și, o oră mai târziu, Duprat știa că Jean-Pierre Letrol este cunoscut ca un element rău, care caută gâlceavă la petreceri. Jandarmii spuneau că era și un abil hoț de iepuri, dar nu fusese încă prins.

– Din ce trăiește?

– Mai drege ceva pe ici pe colo... Mai lucrează câte o grădină... Dar „domnul“ are motocicletă.

– Atunci, să-i dăm drumul! Nu trebuie să ne scape nimic.

Era deja noapte când mașiuna polițiștilor ajunse în sat. În lumina farurilor, Bertrand îl observă pe preot.

– Vedeți și dumneavoastră ce văd eu, șefule? Preotul iese din curtea Grosjeanilor.

Duprat nu răspunse, dar constată că la Grosjeani nu mai era lumină, deci se culcaseră.

Mașina își urmă drumul și opri la ieșirea din sat, în dreptul unei căsuțe. În fața ușii apăru un om care părea surprins:

– Ce este?

– Poliția! Fiul dumitale este acasă?

Din fundul camerei se auzi un mormăit:

– Ce vor de la mine? Vor iar să-mi pună în cârcă vreun furt de găini?

Tatăl vru să explice:

– Dar, domnule comisar, eu sunt paznicul de câmp.

– În acest caz, nu împiedica acțiunea poliției. Am mandat de percheziție!

Bertrand cu încă doi colegi pătrunseră în casă.

– Voi doi inspectați podul, tu, pivnița; eu rămân aici.

După trei sfertutri de oră, polițiștii recoltaseră o bicicletă nouă, o duzină de cămăși care purtau încă eticheta unui super-market, un perforator electric și... două sfeșnice de argint!

– Jean-Pierre Letrol, te arestez, am mandat de la judecător. Ia-ți catrafusele și urmează-ne.

*

* *

Era ora unu noaptea și la Poliția Judiciară doi inspectori îl interogau pe Jean-Pierre Letrol.

– Furt și tăinuire; asta o să-ți aducă ani buni de pușcărie, băiete, dar asasinarea Améliei Foucher îți va aduce munca silnică pe viață!

Și individul nega. La început a negat chiar și furturile, acuzându-l mai întâi pe propriul său tată, apoi spunând că cineva care îl ura, a ascuns toate lucrurile acelea în casa lor.

Foarte repede, polițiștii au ajuns la certitudinea că tatăl, paznicul de câmp, nu avea nici un amestec în furturile comise de fiul său, care-și ascundea prada în pod. Sărmanul de el se considera dezonorat și jura că va demisiona. Confruntarea dintre tată și fiu, de a doua zi, a fost dramatică, tatăl voind cu tot dinadinsul să-i aplice o pedeapsă fiului său, care s-a dovedit nedemn.

Duprat relua pentru a suta oară:

– Ai ieșit din biserică cu sfeșnicele și Amélie te-a văzut.

– Nu e adevărat. Nu m-a văzut!

– Cum poți fi așa sigur? Adu-ți aminte că Amélie te-a mai prins o dată cu mâța-n sac, acum doi ani, pe când furai din caseta bisericii.

Letrol își manifestă surpriza:

– M-a denunțat hoașca aia bătrână?

– Nu; dar după cum vezi, suntem bine informați asupra ta. De data asta e mai grav. Furtul era important și bănuiai că te va denunța, și atunci, ce-ai făcut? Ai intrat la ea și ai omorât-o. Am toate elementele pentru a te putea trimite în fața judecătorului de instrucție care, la rândul său, te va trimite la curtea cu juri. Bertrand, dă-i să-și semneze depoziția. Ne putem lipsi de mărturiile lui.

Omul fu trimis la pușcărie cu cătușele la mâini, dar polițiștii nu erau prea încântați.

– Nu o să mărturisească niciodată umflatul ăsta. Va trebui să ne mulțumim cu prezumțiile. E-adevărat că sunt edificatoare, zise Bertrand.

– Turbez la gândul că judecătorul ar putea avea dreptate. Oricum, acestea nu explică poziția corpului, farfuria de supă împinsă către mijlocul mesei...

– Ba, din contră, șefule, totul se explică foarte bine. Amélie Foucher tocmai se pregătea să mănânce când a auzit ușa deschizându-se; amintiți-vă că Ernestine Grosjean a spus că verișoară-sa nu închidea imediat ușa. Se întoarce; așadar, și, cu un gest mașinal, împinge farfuria în timp ce Letrol se apropia de ea. Ea nu știa că el a furat sfeșnicele, dar el crede că ea l-ar fi văzut; poate că a observat-o chiar la geam în momentul când intra în biserică. Bătrâna nu bănuia nimic, asasinul se fofilează în spatele ei și o omoară.

Inspectorul Mouilleaux îl întrerupse pe colegul său pentru a-i spune lui Duprat:

– A sunat telefonul Grosjeanilor. Am putut înregistra comunicarea.

– Și ce a fost?

– O voce anonimă care spunea: „sufletul chinuit al Améliei va reveni să-ți bântuie nopțile dacă nu-i denunți pe asasini...“

*
* *

Succesul polițiștilor nu se datorează numai științei lor sau neîndemânării criminalilor. Mai există din fericire și întâmplarea, care poate să facă multe. Și a doua zi după arestarea lui Letrol, întâmplarea a dat anchetei o nouă orientare.

Duprat tocmai ieșea de la judecător, cu care discutase despre afacerea în cauză, când, pe culoarele Palatului de Justiție, se lovi de doctorul Renard, medicul legist care fusese bolnav în momentul constatării crimei.

– Iată de cine dau! Ce mai faci?

– Bună ziua, Duprat. Mai bine, mulțumesc; am avut o gripă, să mor, nu alta! A fost nevoie să mă îndop cu antibiotice. Am omorât virusul, dar și pe mine o dată cu

el. Dar dumneata? Ce-i cu ancheta aia de la Morvan? Ați prins un tip?

– Da, l-am prins pe unul, dar multe fapte au rămas neexplicate și de aceea mă bucur că te-am întâlnit. Mi-ar fi plăcut să lucrăm, împreună.

Și Duprat îi explică ceea ce i s-a părut bizar, și anume faptul că rana Améliei Foucher nu a sângerat decât foarte puțin.

– Și îți jur, o rană făcută cu un asemenea cuțit!

– Ești sigur, Duprat, că aorta a fost secționată?

– „Înlocuitorul" dumitale a fost categoric. Dar dumneata ce spui de asta? Rana asta rămasă căscată?

– Dragul meu Duprat, mă pui în încurcătură. E adevărat că tânărul meu înlocuitor este începător și că nu are deloc experiență... dar fără să văd cadavrul... E totuși ciudat că nu s-a gândit la o posibilitate...

– Ce posibilitate?

– Că bătrânica voastră era deja moartă când a primit lovitura de cuțit!

Poliția, pe baza unui rechizitoriu oficial, ordonă exhumarea și efectuarea unei noi autopsii. Trecuseră doar cincisprezece zile; era puțin, dar era și mult. Doctorul Renard, care-și reluase funcția, nu se dădu bătut. Nu putea fi acuzat medicul cel tânăr care-l suplinise, fiind puțin experimentat. Indus probabil în eroare de acea lovitură de cuțit spectaculară și aplicată cu putere, nu a cercetat mai departe. Ar fi trebuit lunga experiență profesională a lui Duprat, care văzuse în carieră sute de cadavre, pentru a avea o bănuială. Acum știind și faptul că victima era cardiacă, puteau fi explicate anumite detalii, în speță poziția corpului. Probabil că bătrâna a murit în urma unei crize cardiace. Dar atunci trebuia admis că agresorul, neobservând nimic, a crezut că era pur și simplu adormită, așa cum o arăta poziția, culcată pe brațele îndoite, poziție pe care mulți bătrâni o adoptă după ce au mâncat.

Simțind că îi vine rău în timp ce mânca, a împins farfuria neterminată și s-a prăbușit. În acest caz, asasinul a implântat cuțitul într-un trup deja mort.

Dar acestea nu schimbau prea mult mersul anchetei și nici nu ușura vina care plana asupra lui Letrol.

Noutatea o aduse însă autopsia. Aceasta confirma posibilitatea emisă în raportul doctorului Renard, și pe care Duprat îl citise cu stupefacție, că în viscerele victimei au fost găsite urme de stricnină. Amélie Foucher, înainte de a fi înjunghiată, a fost otrăvită! Dar după cincisprezece zile era imposibil, din punct de vedere științific, să se afirme că moartea prin otrăvire a intervenit înaintea loviturii de cuțit.

Totuși, aceasta arunca o nouă lumină asupra anchetei. Duprat blestema nenorocitele circumstanțe care l-au indus în eroare pe doctorul cel tânăr și care au făcut să nu fie revăzut diagnosticul; în mod sigur, restul de supă și brânza care nu fusese atinsă au fost aruncate. Curba anchetei se putea închide la Grosjean și se putea emite o idee asupra circumstanțelor în care a survenit moartea și cum a fost conceput „dublul asasinat". Pentru că, în definitiv, ea a fost ucisă de două ori! Știindu-se, sau mai degrabă, crezându-se moștenitori, Grosjeani s-au decis să-și otrăvească verișoara. Duprat își amintea referințele pe care primarul le dăduse despre ei: oameni lași, ascunși, capabili de o lovitură pe la spate. Pentru ei, otrava era arma ideală. În seara tragediei, Ernestine i-a dus supa otrăvită. Dar otrăvită de cine? De ea singură, de tată, de Gaston? Sau toți trei erau complici?

Orice ar fi fost, Ernestine o părăsise pe Amélie, care începuse să mănânce și aici nu putea fi emisă decât o ipoteză, pentru că starea de descompunere a cadavrului nu permitea ceva categoric. Otrava nu a putut acționa atât de rapid. Dar poate a provocat o arsură, o durere intensă sau o stare de rău, care, pe loc, au făcut ca nenorocita să-și dea seama că a fost otrăvită. Arsuri, dureri sau greață, care au provocat o criză de inimă.

Împinge farfuria și se prăvălește pe brațe. Afară, cineva, bărbat sau femeie, de ce nu chiar Letrol, știind că bătrâna nu închide ușa imediat după plecarea Ernestinei, nu a venit cu armă. Bineînțeles, el nu bănuie ce s-a întâmplat și, după ce Ernestine a dispărut, se fofilează în casă și crede că bătrâna este adormită. Este oare deja moartă? Sau poate încă nu este, dar Duprat înclină pentru prima ipoteză: asasinul vede cuțitul și, fără să mai stea pe gânduri, lovește. Este oare un act premeditat sau nu? Faptul că făptașul, el sau ea, nu a adus armă te face să crezi la început să nu este vorba de premeditare, Dar Duprat se gândește imediat că nu era neapărat nevoie de o armă ca să o omori pe bătrâna Amélie. O simplă amenințare, o emoție mai puternică nu erau totuși suficiente...

Existau deci cel puțin două persoane care în seara aceea au hotărât să termine cu bătrâna. Poate unul dintre Grosjeani? Trebuia să stabilească, în mod sigur, dacă nu chiar un al treilea vagabond pusese otrava în supă, un necunoscut care avea vreun mobil obscur. Unul sau una, pentru că, după cum afirmase tânărul medic, la țară multe femei au destulă forță fizică pentru a putea implânta un cuțit între umerii unei persoane nemișcate.

Iată că, dintr-o dată, se punea o problemă ciudată. Cine era adevăratul asasin? Cel care a otrăvit-o sau cel care a înjunghiat-o? Poate că nu acesta din urmă, dacă Amélie Foucher era deja moartă. A existat intenția, a existat actul, dar a existat și crima? Moartea este cert că a fost dorită mai întâi de către cel sau cea care a otrăvit-o. Cele două acte criminale au fost probabil despărțite doar de câteva minute. Poate că, cu câteva minute înainte ca otrava să-și facă efectul, moartea a fost provocată de cuțit. Cum să se afle precis acest lucru?

Trebuia totul ținut secret? Cu atât mai rău pentru tânărul medic; Bertrand ar fi vrut să împrăștie imediat această noutate.

– E bine, vestea ar putea avea mare efect asupra Grosjeanilor, îi zise lui Duprat.

– Ai dreptate: mă gândeam chiar să facem o percheziție la fermă.

– Dar am făcut-o deja!

– Numai că atunci căutam sfeșnicele, pe când acum va trebui să căutăm otravă. Cred totuși că tu ai dreptate. Să-i lăsăm să fiarbă în suc propriu. Dacă au otrăvit-o cu adevărat, vor crede că nu ne-am gândit la ei și vor căpăta încredere, sau poate din contră, se vor agita, trecând prin cele două extreme. Dar, oricum, au făcut probabil să dispară otrava.

– La urma urmelor, reluă Bertrand, nu suntem siguri că au otrăvit-o ei. Cineva ar fi putut foarte bine să strecoare otrava în supa preparată de Ernestine.

– Bine judecat, inspectore Bertrand, zise Duprat fericit. Poate că este vorba chiar de misteriosul tip care-i înnebunește la telefon... Grosjeanii ăștia! Totul pare să-i acuze...

Dar comisarul gândi că mai avea de făcut unele verificări.

5

A doua zi, știrea apăru în ziare puțin deformată: se afirma că otrava a acționat înaintea cuțitului, lucru de care nimeni nu era încă sigur. Grosjeanii erau înmărmuriți, mai ales Ernestine, care nu-și putea reveni; deci cineva pusese otravă în supă. Cunoscându-și bărbații din casă, îi acuză imediat:

– Numai voi ați putut face așa ceva. Unul din voi sau amândoi sunteți doi imbecili dacă nu știți că otrava se depistează imediat. Și apoi uciderea bătrânei nu ne putea aduce decât nenorociri, ceea ce s-a și întâmplat...

– Destul!

Grosjean înaintă amenințător către ea.

– Noi nu am pus nici o otravă. Dacă-ți supravegheai mai bine bucatele, nimeni nu ar fi putut intra aici să se atingă de supă. Bine că nu am mâncat din ea!

Mai târziu, în timpul zilei, tatăl și fiul s-au întâlnit în magazie:

– Deci asta a fost ideea ta genială, zise tatăl?!

– Nu mai zic nimic. Rămâi cu bănuielile tale, dacă vrei. Și nu mai fă pe cel care nu înțelege. Otravă, neotravă, nu trebuia să uiți cuțitul, care știi bine că se află mereu pe masă.

– Ajunge! N-am spus că ideea a fost rea și înțeleg că vrei să taci. Cu cât spui mai multe, cu atât e mai prost.

Și, apoi, bine că nu am făcut confidențe maică-ti! Tu erai cel care voia să o pună la curent.

– Vorbește, vorbește! Dacă tu nu ai fi flecărit peste tot că ești sigur de moștenire... Ca întotdeauna cu limba prea lungă. Poliția poate afirma acum că am avut un mobil.

– Taci din gură! E greșeala ta; tu te-ai vârât în toată povestea asta. De fapt, nu hotărâsem încă nimic.

– Mai tacă-ți gura, tată! Nu există nici o dovadă împotriva noastră și nimeni nu poate crede că am avut intenția s-o facem.

– Și cel care dă telefon? Uiți că trebuie să existe vreun tip care să fie la curent!

– Face asta numai ca să bage spaima în noi. Tu ești cam bătrân ca să reziști. Comisarul nu are decât să te scuture puțin și ai și dat totul din tine. Ești bun numai ca să ieși la pensie, dar fii atent...

Atunci Grosjean îl apucă pe fiu-său de reverul vestei:

– Netrebnicule! Cred că nu te gândești că am să plătesc toate prostiile în locul tău. Ideea a fost a ta, tu ai executat-o fără să-mi spui nimic!

Începură să se bată și se rostogoliră pe jos.

– Gunoi bătrân, tu te-ai dus să-i bagi cuțitul bătrânei...

– Dacă mai spui o dată asta, te sugrum! La urma urmelor, mie puțin îmi pasă de La Bâtisse. Tu voiai aceste locuri pentru a te putea căsători cu fata lui Eugène. Și acum Eugène te-a lăsat baltă!

– Ei bine, domnilor. Fiți calmi domnilor, vreți să încetați să vă mai bateți?

Se opriră înmărmuriți, întorcând capetele către ușă. Părintele Foucher era în fața lor. Se ridicară rușinați și-și scuturară hainele.

– Câteodată te mai enervezi, părinte, dar trece repede.

În priviri li se citea frica. De cât timp era preotul acolo și ce o fi auzit oare? Poate că știa deja că s-au gândit la otravă? Își reveniră abia când vocea domoală a preotului rosti:

– Nu vă bateți pentru această moștenire pierdută; ar trebui să fiți o familie unită. Mătușa mea îmi scria frumos despre voi.

– Ah, da... verișoara...

– Da, da! Îmi scria că sunteți serviabili. Dar... Ați citit ziarele? Se pare că bătrâna a fost otrăvită și că otrava ar fi provocat o criză cardiacă...

– În tot cazul, părinte, noi țineam la Amélie și supa pe care i-o ducea Ernestine era cea din care mâncam și noi. Dar știți, aici ușa bucătăriei e mereu deschisă, intră cine vrea.

– Bineînțeles. Mi-ar părea tare rău dacă ați fi bănuiți. Liniștiți-vă, i-am dat comisarului scrisorile mătușii și n-am uitat să-i spun că gândea numai bine despre voi.

Se făcu că iese, dar se întoarse spre ei:

– Mi-ați spus că mâncați aceași supă ca mătușa, deci otrava a fost pusă numai în vasul pe care-l ducea doamna Grosjean.

Grosjean văzu o portiță de scăpare:

– Asta e adevărat, dar se putea ca cineva să fi intrat la bătrână și să fi strecurat pulberea în farfuria ei. Era doar aproape oarbă.

– Cu asta nu sunt de acord, fiule. Soția dumitale ar fi văzut pulberea și n-ar mai fi turnat supa în farfurie.

Gaston interveni pentru a repara gafa lui taică-său.

– Vai, tată, la ce te gândești? Părinte, întâmplarea asta l-a întors pe dos.

Preotul răspunse cu o privire mai rece.

– Încă o întrebare, dacă vreți. Adineaori ați spus că pulberea ar fi putut fi pusă în farfurie...

– Nu, nu, zise Gaston. Asta nu e posibil. Nu trebuia să exagerăm. Probabil că cineva a intrat aici și a pus-o în oala de lapte.

– Pulberea?

– Da, părinte.

– Dar de unde știți că e vorba de o pulbere?

Cele câteva secunde de tăcere care urmară fură lungi pentru Grosjeani și tatăl încercă să răspundă prostește pentru a cârpi situația:

– De fapt, nu știu. Când te gândești la otravă... dar la urma urmei cine poate ști?

Preotul se întoarse să plece, dar nu înainte de a adăuga:

– În sfârșit. Nu vă necăjiți prea tare. Polițiștii vor descoperi totul.

Îl urmăriră cu privirea pe când se îndepărtă, întrebându-se ce-l aducea, de fapt, la ei.

*

* *

De abia după trei zile, timp în care au ajuns la certitudinea că Grosjeanii au digerat vestea otrăvirii, deoarece fusese difuzată pe larg în presă, polițiștii s-au hotărât să revină la Marigny. Grație analizelor efectuate, Duprat a aflat că otrava folosită intra în compoziția unui medicament veterinar, care se administra sub formă de pilule.

Fuseseră desigur, zdrobite pentru ca bătrâna să poată înghiți otrava.

Trecând prin Corbigny, s-a oprit la cabinetul de consultații veterinare folosit de întregul district. Faptul a fost confirmat: acest medicament, un fel de întăritor destul de slab, se utiliza în mod curent și putea fi găsit la toți crescătorii de vite. Unii obișnuiau să fărâme pilulele, transformându-le în pulbere.

– Dar e periculos, domnule doctor, n-ar trebui să lăsați acest medicament la îndemâna oricui.

– Nu este mai periculos decât produsele de stropit via sau decât otrava de șobolani. Și din astea, comisare, poți găsi peste tot, deși cu ele poți otrăvi pe cineva!

Ceea ce-l supăra pe Duprat era faptul că nu se putea duce la Marigny decât la sfârșitul după-amiezii, dacă voia să găsească pe cei de care avea nevoie. Toți fiind mai mult sau mai puțin cultivatori, își petreceau întreaga zi pe afară și, mai ales, Grosjeanii.

Când au ajuns la fermă, afară se întunecase de-a binelea. Cădea o ploaie rece ca gheața, amestecată cu primii fulgi de zăpadă. În Morvan, această zăpadă nedefinită nu era neobișnuită în acest anotimp.

În bucătăria cea mare în care se amestecau mirosurile de supă și de lapte acru nu-l văzură decât pe Gaston și pe maică-sa. Băiatul încerca, puțin prea târziu, să ascundă sub masă ziarul pe care îl citea. Ea nu-și ascunse mirarea, ba chiar frica.

– Tatăl dumitale nu e acasă, domnule Grosjean?

– E în grajd... Dacă vreți să mergeți să-l găsiți.

Și făcu cu mâna un gest vag în direcția ușii.

– Ne ducem; pe curând. Puteți continua citirea ziarului.

Traversară curtea și zăriră lumina slabă din grajd, ce venea de la o lampă atârnată în cui. După ce ochii li se obișnuiră cu semiobscuritatea, îl observară pe Raoul Grosjean. Furca era ridicată cu coada în sus, iar cei cinci dinți ascuțiți înfipți în stomacul său. Era culcat de-a curmezișul pardoselii și un rictus îngrozitor îi deschidea gura din care se scurgea sângele.

*

* *

Și iată că, pentru a doua oară, toată poliția se puse în mișcare.

Raoul Grosjean murise de-abia de două ore și asasinul putea fi oricine. Oricine s-ar fi putut strecura cu ușurință până în grajd fără a fi văzut. Câinii nu lătraseră, ceea ce însemna că nu putea fi vorba decât de un obișnuit al casei sau, cel puțin, de cineva din sat.

– De ce ți-ai lăsat tatăl singur în grajd? îl întrebă Duprat pe tânărul Gaston.

– Nu eram obligat să-l veghez. Nu mergeam peste tot împreună. Fiecare cu treaba lui, ce naiba!?

– Aștepta pe cineva?

– Nu știu nimic.

– Ați avut de curând vizita cuiva?

– A venit părintele să ne vadă; dacă îl întrebați poate să și confirme.

– Ați auzit cumva în seara asta zgomote sau voci?

– Nu am auzit nimic. Dar cu vântul și cu ploaia asta...

– Cât timp este de când tatăl tău se află singur în grajd?

– N-aș putea să vă spun. Eu îmi terminasem treaba și cu vremea asta câinească am intrat în casă.

– Nu ți-a spus nimic mai deosebit în după-amiaza asta sau când ai plecat?

În timp ce-l interoga pe fiu, Duprat nu o scăpa din ochi pe mamă: aceasta își continua treburile ca și când nimic nu s-ar fi întâmplat. Doar din când în când se smiorcăia în batistă.

Din rutină, comisarul o întrebă:

– Nici dumneavoastră nu ați auzit nimic, doamnă?

Percheziționară din nou, dar mult mai minuțios decât prima dată; a doua zi de dimineață, urma să vină o echipă a poliției judiciare pentru a scotoci cu de-amănuntul toate dependințele. Era o treabă grea, neobișnuită, ținând cont de faptul că trebuiau controlate grajdul, magaziile, pivnițele și podurile.

– Domnule Grosjean, ce-a căutat preotul Foucher la dumneavoastră?

– Ne-a spus că ar putea să ne vândă La Bâtisse... vedeți, un fățarnic; ca și când n-ar fi știut că noi nu avem bani. Și apoi se ține tot timpul de noi. Să tot fie trei zile sau patru zile, nu mai știu nici eu, a venit după noi în grajd și nici măcar nu ne-am lămurit ce a vrut.

După ce se gândi un moment, Duprat fu pe punctul de a pune o altă întrebare, dar spuse numai:

– De fapt, iată-te acum proprietarul domeniului. E încă mai bine decât cu La Bâtisse, drept zestre pentru cununie.

*

* *

Duprat rămăsese perplex. În biroul său, în fața unui morman de hârțoage, nu știa ce să mai creadă.

De data asta, cel puțin, era vorba despre o moarte foarte clară, foarte bine stabilită. Pe furcă nu erau multe amprente, doar, bineînțeles, cele ale victimei, ale cărei mâini se încleștaseră în cădere pe mâner.

– Bine că Letrol e închis. Asta înseamnă un suspect mai puțin. Ce mai e cu el?

Duprat răspunse fără chef adjunctului său:

– Stă bine acolo unde stă!

Și de data asta ceva nu se potrivea: mobilul. Comisarul își construise o ipoteză bazată pe bănuiala că Grosjeanii erau vinovați de otrăvire, și atunci, la ce a mai trebuit și moartea asta?

Părintele Foucher, pe care l-a vizitat chiar în seara aceea, nu i-a ascuns că cei doi se băteau când el s-a dus să-i vadă. Mai era și faptul că atât mama cât și fiul au rămas în bucătărie mai mult de două ore, fără să se preocupe de ce făcea tatăl! Și, totuși, poate nu era de mirare, pentru că la țară fiecare își face treaba lui fără să se sinchisească de ce face celălalt.

Mai era și vocea necunoscutului de la telefon, care o chinuia pe Ernestine. Acesta nu era Letrol, pentru că în momentul când polițiștii au înregistrat comunicarea Letrol, era la pușcărie.

A doua zi dimineața, după ce Poliția Judiciară a percheziționat în mod amănunțit toate dependințele fermei, a fost depus un raport comisarului Duprat. Găsiseră pe o etajeră, chiar în grajd, o sticluță în care fusese un medicament veterinar și care, conform laboratorului de analize, era preparat pe bază de stricnină. Era vorba în mod sigur de pilulele despre care vorbise veterinarul. Sticluța era goală. Otrava a putut fi depistată numai datorită unei analize minuțioase. Trebuia oare arestat Gaston Grosjean? Era o problemă delicată. Desigur că prezumții grave atârnau asupra familiei și era chiar dovedit faptul că au avut toate posibilitățile materiale de a o otrăvi pe bătrână. Se putea chiar presupune că, în cursul unei dispute între cei doi bărbați, ocazie cu care și-au aruncat în obraz unul

celuilalt răspunderea crimei, fiul și-a omorât tatăl. Această moarte îl făcea proprietarul fermei. Dar nu existau dovezi. Toate acestea constituiau doar ipoteze. Presupunerile, la care se adăuga descoperirea sticluței ar fi putut constitui un motiv suficient pentru arestarea lui Gaston. Tânărul judecător nu i-a ascuns aceasta lui Duprat.

– Ce vrei mai mult? Aveți mobilul, aveți otrava și certitudinea că a putut fi administrată. Ce mai așteptați, comisare?

Dar foarte puțin convins, Duprat s-a limitat să-i răspundă:

– Mai dați-mi puțin timp, domnule judecător: în orice caz, îl țin sub observație. Dar trebuie să admiteți că mai sunt destule lucruri încă neclare: mai întâi, cine a fost necunoscutul care a dat lovitura de cuțit?

– Atunci fă-l pe Letrol să mărturisească. Numai el putea fi.

– Și misteriosul individ care-i terorizează pe Grosjeani la telefon?

– Vreo glumă proastă de prin sat. Acești oameni nu sunt iubiți: probabil că sunt unii care vor să-și bată joc de ei, să-i vadă la închisoare. Am primit chiar un telefon de la primar care se mira de „răbdarea" noastră. Vă rog să mă credeți că toate aceste argumente ale dumneavoastră nu prea atârnă în balanță față de dovezile pe care le avem.

Dar pe măsură ce judecătorul vorbea, Duprat se încăpățâna în ideea sa:

– În definitiv, domnule judecător, ar putea fi la fel de bine și femeia, nu numai fiul său.

– Posibil. Sunt în mod sigur complici. Și, dacă vreți două mandate de arestare, vi le dau. O confruntare făcută cum trebuie o să le dezlege limbile!

Duprat a obținut totuși o amânare. Și pentru a pătrunde mai adânc în starea sufletească a protagoniștilor s-a decis ca, în pofida timpului urât, să se ducă singur, cu mașina personală, la Marigny chiar în seara aceea. A ales acest moment al zilei nu numai pentru că avea mai

multe șanse de ai găsi pe toți acasă, dar și pentru că ambele asasinate au avut loc seara, astfel ca asasinul sau asasinii să se poată ascunde mai ușor. S-a încălțat cu niște cizme grosolane pe care le punea când se ducea la pescuit, și-a pus vesta impermeabilă și pe cap o pălărie veche de ploaie. Soția îl ironiza:

– Iată-te deghizat perfect în căruțaș!

– E posibil. Nu-ți fă probleme din asta!

– Dacă te-ar vedea inspectorii tăi...

– Inspectorii mei n-ar spune nimic. Dar dacă m-ar observa judecătorul, sunt sigur că și-ar închipui că am înnebunit.

– Și nu puteai aștepta să mai stea ploaia? Sunt sigură că ai destul de lucru la birou.

– Da, e adevărat; am destul de lucru la birou. Încă nici nu am terminat de citit scrisorile bătrânei, dar o va face Bertrand în locul meu. A făcut o gripă și nu o să-i strice să stea la căldură. Judecătorul mi-a acordat o amânare, așa că nu pot rămâne zile întregi în mijlocul hârțoagelor de la Poliția Judiciară. Nu în felul acesta voi reuși să înțeleg ceea ce trebuie.

Când a ajuns acasă era încă ziuă. Și-a lăsat mașina la intrarea în sat și a pornit-o pe ulița principală cu pași înceți ca și când s-ar fi plimbat. Din spatele perdelelor, oamenii îl priveau cu curiozitate. Poate și cu puțină ostilitate, pentru că nu pricepeau de ce nu-l arestau pe băiatul lui Grosjean. Un pușți scoase limba la el. Pe o ulicioară, un om îl privi lung și deschise gura ca pentru a vorbi. Duprat îl încurajă:

– Ce este? Vrei să-mi vorbești?

– Eu? Nu domnule; credeam că dumneavoastră sunteți cel ce ar vrea să-mi vorbească. Ce timp urât!

– Cine ești dumneata?

– Mă cheamă Eugène Soulié.

Duprat își aminti de numele lui.

– Nu cumva fiica dumitale urma să se mărite cu băiatul lui Grosjean?

Duprat își potrivi pasul cu cel al cultivatorului, mulțumit de a găsi pe cineva căruia să-i vorbească.

– Asta nu prea era o grabă. Cu zvonurile care circulă...

Polițistul îi oferi o țigară și zise:

– Nu te deranjează să facem o bucată de drum împreună?

– Dacă doriți; mă duceam să mă întâlnesc cu băieții de la fermă; facem o îngrăditură. Pe un asemenea timp nu ai mare lucru de făcut. Dar o să vă murdăriți!

Apoi, ca și când de abia ar fi descoperit vestimentația comisarului:

– Dar sunteți bine echipat!

– Pământurile dumitale sunt departe?

– Nu. Ceva mai sus de La Bâtisse. Ne învecinăm cu Grosjeanii, au locurile pe dreapta și eu pe stânga, până la colina La Garenne și la pădurice. Mai sus este domeniul primarului.

Duprat înțelese mai bine acum de ce Soulié ar fi acceptat să-și dea fata lui Gaston, dacă acesta ar fi moștenit pământul verișoarei Foucher!

– Pământul lui Grosjean nu e prea grozav. Așa-i?

– Vă înșelați. Calitatea e aceeași, este poate puțin obosit. Dar, domnule comisar, nu e ușor să lucrezi pământul ăsta!

Se apropiau; pe câmp doi oameni implântau țăruși și trăgeau sârmă ghimpată.

– Priviți lanurile mele; pământul e gras, bun pentru cultivat grâu, ceea ce, pe aici, unde oamenii se ocupă mai ales de creșterea vitelor, este un lucru rar. Acolo, spre stânga, până la plopi, sunt pământurile La Bâtisse. Asta pământ! Va produce cu siguranță și vă spun cinstit că, dacă preotul îl vinde, eu îl cumpăr!

– Se pare că a făcut o ofertă Grosjeanilor, zise Duprat.

– Da, știu; ca și când i-ar fi rușine că a moștenit. Dar Grosjeanii nu ar putea plăti!

Duprat strânse mâinile celor doi muncitori și le întinse câte o țigară. Unul dintre ei întrebă:

– Domnule comisar, Letrol a mărturisit?

– De ce? Îl cunoașteți personal?

Băiatul se înroși înainte de a răspunde:

– Am mai ieșit câteodată cu el, dar apoi am renunțat. E prea scandalagiu.

– Și știai că e hoț?

– Nu. De fapt bănuiam că mai șterpelește câte un iepure pe ici, pe colo; dar atât! Mă miră faptul că ar fi vrut s-o omoare pe bătrâna Amélie.

De data asta intră în vorbă Soulié:

– Nu e chiar atât de rău. Întrebați-l pe primar, întrebați-l și pe paraclisier, care stă lângă el. Făcea urât când era băut, dar nu ar fi omorât o bătrână.

– Nici chiar pentru a o jefui?

Împotriva voinței sale, ideea judecătorului că ar fi fost o crimă pentru jaf se înșuruba din nou în mintea lui Duprat. Poate că, după ce a furat sfeșnicele, lui Letrol i-a venit ideea de a fura și economiile Améliei Foucher? Ar fi fost o revanșă asupra celei care într-o zi, demult, l-a umilit.

Au mai vorbit despre anotimp, despre grijile agricultorilor, despre fuga tinerilor de la țară către orașe și despre greutățile pe care le întâmpină aceștia dacă rămân la țară. Această conversație nu-i displăcea lui Duprat. Îi dădea chiar puțin curaj, deși în final părea să-l dezamăgească în ceea ce privește ancheta.

– Dar, zise Soulié, ca să fie căsăpit, bietul Grosjean pesemne că știa ceva... Fiindcă, vedeți, domnule comisar, am citit și noi ziarele, se mai vorbește și pe aici... Grosjeanii sunt învinuiți, dar dacă au otrăvit-o cu adevărat pe vara lor, nu prea văd de ce să-l fi omorât pe tată. Și, la drept vorbind, Grosjeanii doar nu sunt asasini!

Tocmai când comisarul voia să-i părăsească, îl văzură pe primar venind către ei.

– Iată-l pe primarul nostru, zise Soulié, cu un oarecare dispreț. Apoi i se adresă:

– Probabil vă place ploaia, pentru că nimic nu v-ar fi obligat să ieșiți pe un asemenea timp!

Îi strânseră cu toții mâna.

– Comisare, aveți înfățișarea unui veritabil nobil de țară!

– Nu vă bateți joc de vestimentația mea! Pe vremea asta e potrivită!

– Și cu ancheta cum stați? Încă nu-l arestați pe Gaston?

– Am impresia că nu vă e prea drag, domnule primar, remarcă Duprat. Și, totuși, tatăl lui a fost omorât.

– Cred că sunt prezumții serioase împotriva lui; asta e și părerea domnului judecător de instrucție!

– Da, dar acum câteva minute, Domnul Soulié mi-a spus că după părerea sa Grosjeanii nu pot fi asasini.

Primarul păru mirat:

– Dumneata, Eugène? Da, e-adevărat că fiica dumitale l-ar vrea pe Gaston.

– Încă nu s-a definitivat nimic...

– De ce nu, zise primarul. Iată-l acum stăpân pe domeniu; dacă a pierdut Bâtisse, are în schimb altceva.

Întorcându-se în sat, Duprat se îndreptă către fermă. Dar ce-i trecu prin cap? I se păru că ograda era mai bine întreținută și că grajdurile erau orânduite. Sub un șopron, Gaston își ungea tractorul; ceea ce nu mai făcuse de multă vreme.

– Ei, pentru mine ați venit?

– Am venit să stăm de vorbă.

– Și nu mă arestați? Oamenii dumneavoastră au găsit un flacon care conținuse otravă.

– Poate se va întâmpla și asta, domnule Grosjean. Deocamdată vreau să-ți pun două întrebări.

– Iarăși!

– Prima întrebare: atunci când lucrai cu tatăl dumitale, cum erai plătit?

– Plătit? Dar nu aveam nevoie să fiu plătit! Aveam doar tot ce îmi trebuia.

– Cu alte cuvinte, tatăl dumitale îți dădea bani ori de câte ori îi cereai?

– Chiar așa!

– A doua întrebare. Ceva mai delicată. Dumneata sau tatăl dumitale nu i-ați dorit niciodată moartea verișoarei? Nu spun că ați omorât-o dar, uneori v-a trecut poate prin cap ideea crimei, fără a trece, din nefericire, la acțiune.

– Că doar nu oi fi atât de nebun încât să vă spun da! Și apoi, probabil că ați auzit în sat destule rele despre noi; ar trebui să vă ajungă!

– Da, mi s-au spus multe, dar aveți totuși doi aliați adevărați.

– Doi aliați? Poate preotul, care nu ne vrea răul, dar celălalt?

– Celălalt? Eugène Soulié, care-mi spunea adineaori că nu poate crede că voi ați otrăvit-o pe verișoara voastră.

– Mă uimiți, pentru că omul ăsta nu prea ține la noi!

– Iată că nu există numai oameni răi.

Bineînțeles, Duprat nu pomeni nimic despre părerea cu totul diferită a primarului. Aruncând o privire împrejur, zise:

– Se pare că ai treabă pe aici.

Apoi, se răzgândi și-i spuse lui Gaston în față:

– Oricum, am ajuns la o pistă în ceea ce privește asasinarea tatălui dumitale. El știa în mod sigur ceva, și celui care l-a omorât i-a fost frică să nu vorbească. Și apoi, vezi, crima făcută cu această furcă nu putea fi făcută decât de un om obișnuit al casei. Trebuie să știi să umbli cu o asemenea unealtă.

Gaston nu s-a mișcat din loc. A înfruntat privirea comisarului și s-a mărginit să dea din umeri.

Fiind gata să plece și trecând prin fața ușii de la bucătărie, Duprat dădu nas în nas cu preotul Foucher, care tocmai ieșea.

– Bună seara, comisare. Dar știu că-ți-ai ales un timp!

– S-ar zice că nu vă sperie nici pe dumneavoastră acest timp. Ați venit cu o vorbă bună la doamna Grosjean?

Îl apucă prietenește de braț:

– Să mergem o bucățică împreună.

– Cu plăcere, comisare. Veniți chiar până la presbiteriu; vă sunt dator un păhărel și acum sunt instalat!

– Bine, după ploaia pe care am înghițit-o, nu voi spune nu.

Lui Duprat îi plăcea atitudinea relaxată a acestui preot, de fapt, băiat bun, care nu părea să ia lucrurile prea în serios. A observat că s-a pus imediat de acord cu satul. Orice s-ar fi spus despre Grosjean, el nu le îngreuna situația, ba chiar părea să-i susțină. Spuse:

– Vorbeați adineaori despre faptul că am venit cu o vorbă bună. Așa este: biata femeie e moartă de frică!

– De frică?

– Mi-a vorbit despre telefoanele pe care le primește.

– O glumă proastă, de bună seamă.

– Asta i-am spus și eu. Dar poliția ar trebui să facă ceva. O să înnebunească.

Ajunseră la presbiteriu. Se făcuse noapte și Duprat fu foarte mulțumit să regăsească acea cameră cu miros de ceară de parchet, cu soba încălzită cu turbă și cu fotoliile din piele care o făceau deosebit de primitoare.

– Ce pot să vă ofer: un lichior vechi sau un vin alb?

– Să încercăm lichiorul.

– L-am găsit la mătușa-mea. E garantat. Vă rog să fumați fără jenă. Eu îmi voi lua pipa, vechiul meu obicei; mă întreb dacă cei din parohie se vor obișnui cu asta.

Căldura, țigarea, mirosul tutunului bun și al lichiorului îi făceau bine lui Duprat, care începuse să se întrebe ce căuta el aici în sat pe o vreme în care nu te-ndurai să dai un câine afară.

– Este indiscret să vă întreb cum mai stați cu ancheta? Pare aberant și fantezist să înjunghii o bătrână care murise deja otrăvită!

– Jurnalele au divagat mult! Și, cum medicul nu a fost prea concret, iar eu nu sunt expert, s-ar putea ca, la distanță de câteva minute... cine știe?

– Ambianța de aici devine de nesuportat. Mă întreb dacă nu ați fi făcut mai bine să-l arestați pe Grosjean.

– Mi s-a mai sugerat ideea asta!

– Vreau să spun, pentru a-l proteja!

– Asta pentru că dumneavoastră credeți că nici el, nici taică-său nu au nici un amestec în drama asta. Și, cu toate astea, cele întâmplate s-ar potrivi cu temperamentul lor!

Intră servitoarea, care-i întrerupse:

– Părinte, doamna Soulié ar vrea să vă vadă.

– Scuzați-mă un moment, domnule comisar, încep să fac cunoștință cu enoriașii mei.

Atunci Duprat acționă din impuls. Ce putea fi mai normal decât o femeie din sat care vine să-l vadă pe preot? Numai că era ora optsprezece trecute, oră mai puțin obișnuită pentru vizite, ci mai degrabă pentru pregătirea cinei. Afară ploua cu găleata și femeii îi trebuia destul curaj ca să înfrunte o asemenea vreme. Și mai era și numele de Soulié, unul din puținele pe care le cunoștea. Toate acestea îl făcură pe Duprat să apese ușor clanța ușii și să-și ascută urechea.

– Da, părinte, spuse femeia, de data asta trebuia să vă spun, dar vă rog să nu-i spuneți soțului meu. Nu vrea să se afle toate astea. Dar după toate cele scrise prin ziare... în sfârșit, iată: să fie mai mult de cincisprezece zile, poate chiar trei săptămâni, cu puțin înaintea crimei, când bărbatul meu a vrut să-i vadă pe Grosjeani, cred că pentru a vorbi în legătură cu o împrejurare. Dar cum nici unul din ei nu se găsea în curte, s-a apropiat de grajd și i-a auzit vorbind...

– Dar știi că nu e frumos să asculți pe la uși.

– A auzit fără să vrea... Vorbeau nici mai mult, nici mai puțin decât despre posibila moarte a Améliei Foucher. Nu am înțeles totul, dar am avut impresia că pregăteau ceva necurat. Trebuie să recunoașteți că e o coincidență cam bizară...

– Și nu ați vorbit cu nimeni despre asta?

– Nu! Acum câteva zile când m-ați întrebat nu am îndrăznit să vă spun. Bărbatul meu zicea că și așa sunt destul de necăjiți și că, la urma urmei, poate că s-a înșelat. Dar acum, a devenit sigur de cele auzite.

Preotul mulțumi cu voce scăzută enoriașei sale și-i spuse că, într-adevăr, ar fi mai bine să nu vorbească nimănui despre asta. Îi mai spuse că domnul comisar se afla la el, așa că o să-l pună în temă fără a o desconspira. Apoi o conduse până la ieșire.

Duprat închise ușa și se instală din nou în fotoliu. Și aproape că nici nu se miră de faptul că preotul, contrar celor abia afirmate, nu-i relată nimic despre conversația avută...

De fapt, această zi, departe de a-i aduce mai multe lămuriri, îi dădea să rezolve două enigme. Prima: Soulié i-a auzit pe Grosjeani imaginându-și moartea verișoarei lor, dar, fără a-i acuza, afirma că aceștia nu puteau fi ucigașii. A doua: preotul conducea, în adevăratul sens al cuvântului, o anchetă personală; o interogase pe nevasta lui Soulié, îi interogase fără îndoială pe Grosjeani, precum și pe alți săteni, dar refuza să facă cunoscute comisarului toate cele aflate. Este adevărat că un preot nu poate avea decât foarte rar un rol acuzator. Nu încerca oare să descopere adevărul pentru a-i provoca apoi pe criminali să se denunțe singuri?

Înainte de a se întoarce la Nevers, Duprat l-a văzut și pe paraclisier care, fără să-și dea seama, a confirmat faptul că preotul era tot timpul pe drumuri. Îi făcu o vizită și paznicului de câmp, moș Letrol, care, foarte afectat de faptul că avea un fiu hoț, nu putea totuși admite că acesta ar fi și ucigaș.

6

Cei de la Poliția Judiciară se întrebau dacă n-a existat, totuși, un singur ucigaș.

– Ia imaginați-vă, zicea Bertrand care răsfoise toate rapoartele și depozițiile, că un individ ar vrea s-o omoare pe bătrâna Foucher. Mai întâi se gândește la otravă și reușește să o introducă în oala în care se va pune supa. Curios să vadă efectul propus, acesta se postează în împrejurimile casei, pândind, poate, prin fereastra bucătăriei. Ernestine iese și omul observă că Amélie și-a împins farfuria mai departe de ea. El intră, gândind că acest gest indică doar că bătrânei nu îi este foame. Noi ne-am gândit că ea a procedat astfel numai din cauza faptului că s-a simțit rău sau poate, pur și simplu, pentru că supa nu era bună! Atunci, asasinul își zice că a dat greș... vede cuțitul și-l consideră ca pe un mijloc mai rapid...

Deparece Duprat nu putea fi sigur că otrava a provocat moartea, lucru care nu putea fi confirmat nici de către medicul legist, teza lui Bertrand devenea plauzibilă.

Desigur, mai era și rana care sângerase atât de puțin. Dar, la urma urmei, admițând că otrava a acționat, asta nu ne împiedică să ne închipuim că a existat un singur asasin care a fost apoi surprins de moș Grosjean.

– Du-te și adu-l pe Letrol!

– Dar știți că judecătorul l-a interogat deja!

– Bănuiam, dar nu-i nimic, am să-i pun o singură întrebare.

După câteva minute, hoțul sfeșnicelor își făcu apariția.

– Scoateți-i cătușele, ordonă Duprat. Stai jos, Letrol. Negi în continuare că te-ai strecurat la Amélie Foucher?

– Bineînțeles că neg. I-am spus judecătorului că am mărturisit furturile, dar asta nu înseamnă să mi se arunce toate în spinare.

– Totuși se pare că nu-ți era dragă bătrâna! Ea a fost cea care te-a prins furând conținutul casetei din biserică!

– Tocmai. M-a lăsat să fur și nu m-a denunțat.

Bertrand, la rândul său, mai violent, îi adresă o întrebare:

– Dar te-a prevenit că, dacă repeți povestea, nu mai scapi, nu-i așa?

Letrol tresări și se întoarse pe jumătate pentru a-l privi în față de inspector. Duprat profită de moment pentru a-i vorbi, dar ceva mai blând:

– Ea te-a văzut intrând sau ieșind din biserică și tu ți-ai dat seama de asta...

Letrol se răsuci din nou pentru a-i răspunde lui Duprat.

– Nu știu dacă m-a văzut. Am fugit, pur și simplu.

– Bine, bine, păstrează-ți calmul, tinere. Și, pentru a-ți arăta că sunt conciliant, să admitem că nu te-ai dus la bătrână. Dar ai avut totuși o bănuială și era normal să te asiguri că nu te-a văzut sau că nu va ieși din casă că să te apostrofeze.

Letrol îi aruncă o privire neîncrezătoare, întrebându-se unde voia să ajungă. Preferă să nu-i răspundă. Duprat continuă:

– Să nu mă contrazici, erai foarte atent la tot ce se întâmpla prin apropiere. Or, ora furtului coincide cu ora crimei. Nu ai văzut pe cineva prin preajmă, pe cineva care se ascundea sau care intra sau ieșea de la Amélie Foucher?

Atunci Letrol ridică privirea.

– Ei bine, da... Am văzut o umbră care mergea de-a lungul zidului casei și care a fugit, dar nu știu cine ar fi putut fi, nu am rămas pe loc nici un moment.

Mai mult de atât nu s-a putut scoate de la el și polițiștii erau dispuși să nu acorde prea mult credit acestei mărturisiri întârziate a lui Letrol. Nu a făcut-o oare numai pentru a se disculpa pe sine?

*

* *

– Ce ai făcut astăzi, Bertrand?

– Am citit scrisorile Améliei Foucher către nepotul său. E un pachet mare. Cel puțin cinci ani!

– Și?

– Una din scrisori e cam bizară. Am să v-o citesc. Datează de acum patru ani, când părintele a părăsit Algeria pentru a se duce în Ciad. Stați puțin să găsesc pasajul... Iată-l:

„... Nu sunt prea mulțumită de faptul că Auguste Cervon pleacă iar cu tine. E un băiat rău. Încă din seminar te urmărește peste tot ca o umbră. Știu că tu dorești ca toate oile domnului să fie adunate la un loc, dar eu nu sunt liniștită... etc. etc.“.

Duprat smulse scrisoarea din mâna lui Bertrand și o citi cu mare atenție:

– Iată, zise el, un individ care te urmărește ca o umbră. Curios!

O bună parte din noapte o petrecură citind și recitind scrisorile, dar în nici o alta nu mai era vorba despre acest Auguste Cervon!

A doua zi de dimineață Duprat luă o hotărâre. Se duse încă de la orele opt la vreo șaizeci de kilometri de Nevers la o mânăstire care era în același timp școală particulară și seminar și ceru să-l vadă pe director.

Mânăstirea era situată în mijlocul unei păduri și călugării reușiră să instaleze acolo o fermă importantă și un lăcaș de învățământ reputat. Ei erau în același timp

fermieri care vindeau brânzeturi, zidari, tinichigii care-și întreținеau singuri clădirile, electricieni care-și produceau singuri curentul electric cu ajutorul unei căderi de apă. O parte a mânăstirii adăpostea o expoziție permanentă: cărți de filosofie, de poezie, cărți de artă, bibelouri fabricate de ei înșiși. Bineînțeles că printre călugări se aflau numeroși scriitori eruditi, artiști și profesori.

Duprat fu introdus în biroul starețului, un om cu o statură atletică, care-l primi cu politețe.

– Vă cunosc reputația, zise acesta. Sunteți un mare polițist. Și chiar dacă aici noi nu credem în justiția oamenilor, știu că munca dumneavoastră este ingrată, dar foarte necesară. Voința lui Dumnezeu se exercită și prin intermediul oamenilor.

Pentru a nu se arăta mai prejos în materie de politețuri, Duprat îi spuse că a vizitat deja mânăstirea cu un grup de prieteni și că această comunitate este foarte cunoscută și apreciată pentru opera pe care o îndeplinește...

– Părinte, îi spuse Duprat în cele din urmă, sunt mai bine de treizeci de ani de când ați avut ca elev pe Paul Foucher. Mai există oare astăzi, printre călugări, vreunul care să-și amintească de acea epocă?

Directorul se gândi câteva minute și chemă pe părintele Portier, un bătrân frumos, de mai mult de optzeci de ani, care, într-adevăr, își amintea de Foucher, de timpul când acesta se afla la școală în calitate de seminarist. În perioada aceea, părintele Portier îi fusese profesor și timp de câțiva ani după plecarea sa din mânăstire, Foucher i-a scris de mai multe ori.

– Nu avea cumva un prieten cu numele de Auguste Cervon?

Bătrânul își împreună mâinile:

– Ah! A fost o poveste dureroasă, domnule. Acest tânăr, Cervon, care era cu câțiva ani mai mic decât Foucher, se înșelase: nu avea credință și, mai ales, nu avea vocație.

Și bătrânul călugăr explică cum Cervon a părăsit seminarul, s-a răspopit, spre marea disperare a lui Foucher, s-a angajat în Legiunea Străină și a plecat în Indochina.

– Cred, adăugă bătrânul, că acesta a fost și unul din motivele pentru care tânărul preot Foucher a plecat la Hanoi. Și sunt sigură că, în sinea lui, spera să-l poată readuce printre noi.

Duprat părăsi mânăstirea perplex. A făcut bine consacrând o parte din timpul lui prețios acestui prieten al părintelui din Marigny? Ceea ce l-a împins spre această anchetă a fost, desigur, faptul că numitul Cervon a fost catalogat de Amélie Foucher ca un element rău, care îl urmărea pe nepotul ei „ca o umbră", ceea ce o chinuia pe bătrână. Dar mai ales faptul că părintele Foucher, destul de vorbăreț atunci când era vorba despre cariera și viața sa, a păstrat tăcere cu privire la această prietenie veche...

Trebuia oare presupusă o poveste bine ticluită? Cervon știind că mătușa prietenului era bogată și imaginându-și că ar fi ascuns bani pe undeva l-a urmărit pe preot până la Marigny pentru a fura și ucide? Era mai bine să spargă buba. Comisarul dădu fuga până la Marigny. Avea un pretext bun, de altfel aducea înapoi scrisorile pe care preotul i le împrumutase.

Când Duprat intră în prezbiteriu, Ernestine Grosjean tocmai ieșea.

– Să nu mai spuneți „Iarăși dumneavoastră", părinte, glumi Duprat; am ținut să vă înapoiez scrisorile mătușii.

Dar cum, în timp ce vorbea, privirea inspectorului o urmărea pe Ernestine, care se îndrepta către fermă, părintele socoti de cuviință să răspundă:

– A venit să-mi spună că nu pot cumpăra La Bâtisse; îmi pare rău.

– Mai este tot așa de speriată?

Se instalară în fotoliile de piele.

– Am liniștit-o. I-am spus că, de vreme, ce nu îi arestați, îi credeți, probabil, nevinovați.

– Și asta chiar este părerea dumneavoastră?

– Mai mult ca niciodată, comisare, mai mult ca niciodată!

Duprat fu surprins de această afirmație. De data acesta, vocea părintelui Foucher, de obicei mai mult sau mai puțin blândă, a fost fermă, aproape dură, ca și când ar fi vrut să-și impună punctul de vedere.

– Aveți cumva vești bune, părinte?

– Comisare, s-ar putea ca, în situația mea, să aud la spovedanie unele confidențe dureroase. Dar nu vă așteptați să violez acest secret. Voi ajuta totuși justiția cum voi putea mai bine și dacă-l voi cunoaște pe vinovat, fiți sigur că voi încerca să-l determin să se autodenunțe. Cred în mod sincer că nu ar trebui să fiți pornit împotriva Grosjeanilor.

Duprat gândi că aceștia aveau, desigur, apărători buni: Soulié și preotul. În casa preotului era același miros de ceară de parchet, aceeași căldură plăcută, dar nu a mai fost vorba nici de un păhărel de vin și nici de unul de lichior. Atitudinea interlocutorului său era total schimbată.

– Am citit o scrisoare a mătușii: Este vorba, în aceasta, despre un prieten de-al dumneavoastră, un anume Cervon, care a părăsit seminarul pe când erați încă acolo, cu mulți ani în urmă; se pare că v-a urmat și că mătușa era îngrijorată din această pricină.

Împotriva voinței sale, preotul avu o privire surprinsă și Duprat se întrebă dacă era într-adevăr surprins sau contrariat. Aceasta dură poate două sau trei secunde. Foucher răspunse calm, umplându-și pipa:

– Spune mătușa toate astea? Și dumneavoastră vă întrebați, comisare, de ce nu v-am vorbit de acest prieten?

Duprat făcu un gest vag pentru a-l încuraja să vorbească:

– E o pagină tristă a vieții mele și e adevărat că nu pot vorbi cu plăcere despre aceasta. Auguste s-a răspopit înainte de ieșirea mea din seminar și de aceea

am ținut să-l întâlnesc în Indochina. Eram convins că sub carapacea sa de om dur, ascundea un suflet mare...

– Și ați dorit să-l readuceți la credință?

– Da, dar nu am reușit.

– Și în această speranță l-ați urmărit peste tot? Totuși, mătușa dumneavoastră spune că el era acela care vă urmărea ca o umbră. Acestea sunt chiar vorbele ei.

– Nu! Dimpotrivă, căuta să fugă de mine, dorind tot timpul să scape de influența mea. Eu am fost acela care am plecat pe urmele lui în Algeria și apoi în Ciad.

– Și acum?

– A fost omorât acum trei luni într-o încăierare cu rebelii. Acesta a fost și unul din motivele întoarcerii mele la Marigny.

Îngrozitor! A fost desfigurat de un aruncător de flăcări și a murit în brațele mele.

Părăsind presbiteriul, Duprat fu străfulgerat de o idee năstrușnică și se îndreptă cu pași mari către primar, de unde spera să poată telefona în liniște. Primarul îl primi cu plăcere și, întrebându-l despre anchetă, nu-i ascunse faptul că i-ar fi plăcut să-l vadă pe Gaston la pușcărie. Ca și la prima lor convorbire, îl considera pe acesta capabil de orice rău. Îl introduse în biroul său și-l lăsă să telefoneze asigurându-l de discreție. Duprat îl chemă pe Bertrand:

– Aici Duprat! Vei telefona imediat la Paris unui prieten de-al meu. De aici e mai greu să o fac și poate dura cam mult. Este un anume Brissard, notează numărul de telefon... da, așa! Lucrează la Ministerul Afacerilor Externe. Îi vei cere să se intereseze de Auguste Cervon care, pare-se, a fost ucis în Ciad acum trei luni cu ocazia unei încăierări. Nu se știe niciodată... Și, haide, e urgent!

După ce termină, se întoarse la primar care îi oferi un aperitiv:

– Domnule primar, ați abandonat oare de tot ipoteza că a fost o crimă pentru jaf, făcută de un vagabond?

– Da, gândindu-mă mai bine, când am aflat că hoțul sfeșnicelor era fiul lui Letrol, m-am convins de faptul că omorul a fost săvârșit de altcineva. Letrol este un violent, bea, dar nu ar ajunge până la omor. Atunci m-am reîntors la pista Grosjean. Fac și eu o anchetă. Aceștia erau siguri că vor moșteni, deci aveau un mobil: otrava nu era greu de găsit, poate că rămăsese de la veterinar. Ce mai vreți în plus?

Duprat mai auzise acest cântec chiar din gura judecătorului. Îi părea destul de real. Turnând vinul de Porto, primarul continuă:

– Și cum nu putea avea La Bâtisse, Gaston și-a omorât tatăl pentru a deveni stăpânul moșiei, asigurându-și astfel căsătoria cu fata lui Soulié.

– E foarte posibil, domnule primar. Dar atunci de ce a fost nevoie de lovitura de cuțit în spinarea bietei bătrâne? A avut destul timp să pună otrava în supă!

– Poate că au acționat separat, fără să știe unul de celălalt.

Înainte de a pleca din Marigny, Duprat făcu o vizită paraclisierului. Omul era în vârstă și era sigur că ucigașul nu putea fi altul decât Letrol.

– Gândiți-vă. Mai întâi a furat caseta Sfintei Tereza.

– Cum de știți asta?

Omul se tulbură o clipă.

– Ei bine... ar fi trebuit să spun, dar cea de la care știu a fost Amélie Foucher. Ea nu a vrut să se vorbească despre asta de vreme ce vinovatul a înapoiat banii, dar nici nu l-a împiedicat să o ia de la capăt cu sfeșnicele.

– Cu ocazia convorbirii dumneavoastră cu inspectorul Bertrand ați afirmat că știați că un preot va veni să se instaleze aici. Știați că era vorba de părintele Foucher?

– Da, îmi scrisese o carte poștală prin care îmi recomanda să nu-i spun nimic mătușii sale. Gândiți-vă, era cardiacă și o asemenea veste...

– Și ați știut, bineînțeles, și ziua când urma să sosească?

– Nu a fixat nici o zi anume.

*

* *

Întors în biroul său, la Nevers, Duprat luă încă o dată la mână toate depozițiile și rapoartele, ca și când ar fi fost convins că-i scăpase ceva. Apoi avu o convorbire cu Bertrand. Judecătorul era din ce în ce mai nerăbdător. Din fericire, arestarea lui Letrol a făcut ca afacerea să treacă pe planul doi și tăcerea care înconjura ancheta și instrucția i-a mai calmat pe ziariști. Duprat mai conta pe câteva zile de respiro. Bertrand încerca să afle ce gândea șeful său:

– Vă trece vreo idee prin minte? Gândiți poate că Auguste Cervon nu a murit, că l-a putut urma pe Foucher până la Marigny și că exercită asupra lui un fel de șantaj moral prin intermediul spovedaniei? Fiind preot și decis a reprimi toate oile rătăcite, este evident că Foucher nu-și poate denunța prietenul. Și speră, fără îndoială, că se va autodenunța. Răscumpărare prin sacrificiu!

Duprat avu un gest vag, lăsă să treacă câteva secunde de tăcere, apoi reluă:

– Mă întreb de ce să mă fi făcut să cred că este mort dacă nu e așa?

– Tocmai ca să nu mai cercetați în direcția aceasta.

– Asta nu explică totuși crima pusă pe seama lui Grosjean. Încă nici un răspuns de la Brissard?

– Nu, a spus că se informează și ne va chema la telefon de îndată ce va avea o certitudine.

Trebuia oare reexaminată posibilitatea existenței a doi asasini? Niciodată o afacere criminală nu a pus atâtea probleme, cu toate că la început părea destul de simplă. A fost interogat din nou Letrol, a fost ascultată pe magnetofon vocea necunoscutului care o speria pe Ernestine, o voce neutră, contrafăcută în mod voluntar, dar și prin înregistrare, care îi permise totuși lui Duprat să facă următoarea reflexie:

– Ai observat, ca și mine, că reproducerea unei voci accentuează defectele și mai ales accentul? Și, în această regiúne accentul este pronunțat. Ascultă-l pe Moilleau la telefon și vei vedea că nu poate ascunde că este din Morvan! Or, aici este vorba de o voce fără accent. Chiar dacă am presupune că este contrafăcută, e foarte greu să suprimi această caracteristică, doar dacă, evident, ar fi vorba de un expert.

– Letrol aproape că nu are accent.

– Da, dar este la pușcărie.

S-au dus acasă foarte târziu și în momentul în care se pregătea de culcare, Duprat primi un telefon:

– Alo! Jandarmeria din Corigny?... Da... ce spuneți?... la Marigny, da, ce s-a întâmplat la Marigny? Of, Doamne!... Nimeni să nu atingă nimic și să nu se răspândească vestea. Cum, s-a aflat deja? Ei bine, atunci făceți-i pe toți să creadă că e vorba numai de o rănire; chemați un medic și nimeni să nu se apropie... Nu, am spus nimeni! Da, ați înțeles bine, trebuie să facem să se creadă că nu a murit nimeni și că este vorba numai despre răniri... e clar, nu? Cine v-a anunțat? Bine, și ea! Sosim imediat.

Închizând telefonul, polițistul îi zise nevesti-si, care-l privea surprinsă:

– Încă unul! Îmi voi petrece în mod sigur noaptea acolo. În timp ce mă îmbrac, dă-mi-l la telefon, te rog, pe Bertrand.

Și, după câteva minute, către adjunctul său:

– Tu ești Bertrand? Vin să te iau și plecăm iarăși la Marigny. Avem iar un suspect mai puțin!

O oră mai târziu, împiedicând pe oricine ar fi vrut să intre, Duprat, Bertrand și medicul din localitate se aflau în fața cadavrului părintelui Foucher. În spatele lui era înfipt un cuțit mare de bucătărie. Fusese lovit pe când se afla în biroul său.

– Recunoașteți, șefule, zise Bertrand pe când venea, că v-ați imaginat că Cervon s-a substituit lui Foucher!

Dar comisarul a ridicat din umeri.

– Moarte instantanee, zise doctorul.

– Doctore, jandarmii v-au spus poate, dar țin să vă cer și eu să vă conformați planului meu. Până la noi ordine, părintele Foucher este numai rănit. Este poate singurul mijloc de a putea descoperi pe vinovat sau pe vinovați!

Servitoarea, care gemea în camera alăturată, chiar și primarul care venise să afle vești, cei doi sau trei curioși care au fost dispersați au primit informația dorită de Duprat.

Lângă cadavru nu mai erau, deci, decât cei doi polițiști, șeful jandarmeriei și doctorul. Comisarul le făcu cunoscut planul său:

– Nu încape nici o îndoială că preotul a fost asasinat pentru că știa adevărul. Tocmai îmi spusese că dacă-l va cunoaște pe criminal îl va determina să se autodenunțe. Și-a asumat un risc prea mare. Asasinul a preferat să-l reducă la tăcere. Dar dacă acesta din urmă va crede acum că preotul nu a murit și că ar putea vorbi dintr-un moment într-altul, se va speria și va comite o imprudență. Poate că va risca totul și asta este ceea ce sper.

– Vreți să spuneți că va încerca să-l lichideze pe Foucher crezându-l doar rănit? întrebă Bertrand.

– Da, și noi îi vom ușura treaba.

– Credeți că este vorba despre același individ ca și în crimele precedente? A acționat încă o dată pe timp de noapte...

– Și va trebui să-l forțăm să acționeze acum. Ziua nu-și poate permite nici cea mai mică imprudență. Brigadier, telefonează și cheamă o ambulanță. Dar telefonează dintr-un local: să fii văzut și auzit. Spune că rănitul și-a revenit datorită îngrijirii medicului, dar că trebuie transportat la spitalul din Nevers pentru a fi operat.

– Nu-i nevoie să telefonezi, comisare, sanitarul e un băiat din sat și mașina lui este mereu în curte... Sunt

sigur că-l găsesc la cafenea, e un concurs de belotă și tot satul privește așa ceva!

– Perfect! Spune-i să fie aici într-o jumătate de oră.

– Într-o jumătate de oră?

– Da, numai peste o jumătate de oră, țin neapărat la asta și în tot acest timp reține-l la cafenea. Nu m-ar mira ca asasinul să fie în local pentru a auzi noutăți.

Și minutele treceau... Bertrand întrebă timid:

– Dar cum vreți să-l forțați să acționeze?

Duprat nu răspunse. În sfârșit, jumătatea de oră se scurse și șeful jandarmeriei se întoarse:

– S-a făcut, domnule comisar, ambulanța sosește.

– Era multă lume la cafenea?

– Da, destul de multă. Dar unii intră, alții ies. Lumea îl plânge pe bietul preot.

– Ai stat tot timpul cu sanitarul?

– Desigur, așa cum mi-ați spus.

– Bine.

Jandarmii, Bertrand și medicul își aruncară priviri pentru că nu înțelegeau unde voia să ajungă comisarul. Atunci, acesta le explică:

– Asasinul crede acum că părintele Foucher nu a murit și că va putea vorbi. Trebuie, deci, să-l omoare. Este vital pentru el. Gândiți-vă, domnilor, aici nu poate veni fiindcă suntem noi. Nu va putea acționa nici la spital. Nu are decât o singură posibilitate: să încerce să-l omoare oprind ambulanța.

Un jandarm întrebă cam prostește:

– O să facă autostopul?

– Cam așa, jandarme.

Dar Duprat nu spuse mai mult. Sanitarul intră înnebunit.

– Bună seara, domnilor... s-a întâmplat o catastrofă. N-am să pot ajunge până la Nevers... Mi s-a găurit radiatorul. După 5–6 kilometri voi avea pană în mod sigur.

Duprat, puțin teatral, așa cum era de fiecare dată când se apropia de deznodământ, zise numai atât:

– Iată, domnii mei! Șefule, presupun că ai o hartă a regiunii. Du-te și adu-o.

– Dar, zise Bertrand, nu vom fi siguri care va fi locul panei?

Fără a răspunde, Duprat desfășură harta pe care jandarmul tocmai o adusese:

– Iată unde suntem noi... Marigny! iată pădurícea la 4 kilometri de aici. Și, uitați-vă, este un drum forestier care trece calea spre Nevers. Iată aici... La această răscruce, domnule, vei opri mașina, chiar dacă nu vei avea încă pană. Vei simula pana; e vorba de numai 4 km, măcar atâta trebuie să meargă.

– Da, voi ajunge până acolo.

– Acuma îți cer să nu comunici cu nimeni. Nu trebuie să mergi prea repede. Vei fi urmărit în mod sigur de către criminal, care nu va aștepta decât pana pentru a acționa.

– Și nu există nici un risc pentru mine?

– Nu, pentru că noi vom fi acolo. Șefule, dumneata și oamenii dumitale veți pleca ca și când v-ați întoarce la brigadă, dar vă veți îndrepta mașina cu luminile stinse către drumul de pădure, la dreapta, cu farurile îndreptate către drum. Iar noi, Bertrand, vom simula o întoarcere la Nevers, dar ne vom așeza cu toate luminile stinse pe drumul din stânga, în fața jandarmilor. Domnule sanitar, ne vei lăsa pe noi să plecăm primii, apoi după ce vei fi așteptat un sfert de oră, te vei pune în mișcare. Dacă vezi pe cineva, nu eziți să-i spui că poliția a plecat și că te duci la spitalul din Nevers...

Și, întorcându-se către medic:

– Pe dumneavoastră, doctore, vă rog, pentru ca totul să pară cât mai veridic, să ajutați la transportarea corpului în ambulanță. Apoi veți putea să vă duceți acasă.

Apoi, către auditoriu:

– Cred că acum, domnilor, vă dați seama ce se va întâmpla. Ambulanța va simula pana, exact în locul unde va aștepta mașina noastră și cea a jandarmilor. Dumneata, domnule sanitar, vei coborî din mașină și, ridicând capota motorului, te vei preface că cercetezi cauza panei. Noi nu vom avea decât de așteptat. Încă un cuvânt, brigadier, trebuie să aveți un porta-voce în mașina voastră, vă rugăm să-l puneți într-a noastră.

Duprat explică încă câteva detalii și jandarmii porniră urmați de aproape de Duprat și Bertrand. În fața presbiteriului se adunase lume multă, ceea ce nu putea decât să-i placă comisarului.

*

* *

Cei doi polițiști așteptau în întuneric și umezeală. În fața lor, pe cealaltă parte a șoselei, către Nevers, pe drumeag, se distingea masa întunecată a mașinii jandarmeriei.

– Iat-o!

Da, era chiar ambulanța și se auzea deja rateurile motorului provocate cu îndemânare de către șofer prin accelerări scurte și bruște. Apoi, șoferul întrerupse contactul și trase ambulanța exact între cele două drumuri pe care reperase cele două mașini.

Așa cum îi ceruse Duprat, ieși din mașină și înlătură capota motorului.

– Și dacă ucigașul îl neutralizează? suflă Bertrand la urechea șefului său.

– Nu cred; de aceea l-am făcut să se adăpostească în spatele capotei. Asasinul nu are nici un interes să fie văzut sau să omoare în mod inutil. Îi este de-ajuns să deschidă ușa din spate pentru a ajunge la ceea ce crede el că e rănitul. Poziția ambulanței îi ușurează chiar sarcina.

– Și dumneavoastră cunoașteți vânatul pe care-l vom prinde?

– De data asta, Bertrand, nu sunt sigur de nimic. Am o oarecare bănuială, dar trebuie să recunosc că am aranjat această capcană tocmai pentru că nu sunt sigur de nimic și n-am nici o dovadă. Aceasta este singura cale de care dispun pentru a ajunge la țintă.

– Și dacă nu vine nimeni?

– M-ar mira. Acela sau aceea nu-l poate lăsa pe preot, pe care-l crede doar rănit, să treacă nevătămat pentru a-i denunța. De altfel, dacă radiatorul a fost găurit...

Sperau să audă zgomotul unui motor de mașină sau măcar acela al unei motorete. Dar ceea ce auziră fu scârțâitul unei biciclete, zgomotul făcut de roată, apoi frâna și piciorul a cărui talpă aluneca pe pământ. Bicicleta fu așezată ușor în șanț.

– Bineînțeles, bicicleta e mai puțin zgomotoasă, zise Duprat; astfel nu riscă să-l alerteze pe șofer pe care-l crede ocupat sub capotă.

Văzură o siluetă agilă care se apropia de ușa din spate a ambulanței și fulgerarea unui cuțit îi luci în mână... De îndată, Bertrand aprinse farurile; mașina jandarmeriei făcu la fel și Duprat puse mâna pe porta voce:

– Ești prins; jandarmii sunt de o parte și eu de cealaltă. Lasă cuțitul și pune mâinile pe cap.

– Cine e, zise Bertrand, fir-ar să fie, și-a pus o scufie!

– Pune mâinile pe acoperișul mașinii și dă-te înapoi; desfă picioarele și nu mișca. Jandarmi, e al nostru!

În acest fel, Eugène Soulié fu arestat și dus la Nevers...

*
* *

Duprat l-a fiert o bună parte din noapte. A mărturisit totul; moartea Améliei Foucher, cea a lui Grosjean și cea a preotului. Zgârcit și șiret ca o maimuță, Soulié a tot sperat că Gaston va moșteni La Bâtisse și că, astfel,

îi va putea da de nevastă pe fiica sa Simone. În acest fel, s-ar fi format un domeniu de 100 de hectare, alipind și pământurile lui și cele ale lui moș Grosjean care, într-o zi, ar fi revenit fiului. Simone va fi bogată. Ideea crimei i-o dăduseră Grosjeanii, pe care i-a auzit vorbind despre posibilitatea de a o ucide pe Amélie. Dar nu putea conta pe cei doi lași! Era mai bine să acționeze singur. Nimic mai ușor pentru el decât să strecoare otravă în oala de lapte, ușa de la bucătăria Ernestinei fiind mereu deschisă...

Bertrand avusese dreptate când și-a imaginat că ucigașul va veni să pândească acolo efectul otrăvii. Avusese dreptate, pentru că într-adevăr, Soulié a crezut că Amélie Foucher nu s-a atins de supă. A intrat, deci, a văzut cuțitul și a lovit în momentul când bătrâna, fiindu-i rău, s-a sprijinit de masă. A avut apoi grijă, bineînțeles, să șteargă cuțitul pentru a îndepărta amprentele. Astfel, bătrâna fiind moartă, Grosjean urma să moștenească La Bâtisse.

Dar planurile lui au fost dejucate, deoarece Grosjeanii nu au moștenit. I-a trecut atunci prin minte că, omorându-l pe moș Grosjean, întreaga moșie îi va reveni lui Gaston. Era chiar mai bine decât dacă ar fi moștenit La Bâtisse.

Numai că a făcut greșeala de a pălăvrăgi prea mult. I-a spus nevesti-si că a auzit complotul Grosjeanilor. Aceasta l-a pus la curent pe părintele Foucher, care a început să bănuiască. Marea greșeală a preotului a fost aceea că s-a dus să-l ia la întrebări pe Soulié.

– Ce vreți, mărturisi Soulié, mi-a vorbit de Infern, mi-a spus că știe că eu auzisem amenințările Grosjeanilor; mi-am zis că m-a demascat și că mă va denunța. Comisarul se ducea mereu pe la el.

– L-ați bănuit cumva? întrebă Bertrand pe șeful său.

Duprat, după o mică ezitare, admise:

– Nu chiar, dar mi-am propus să-i cercetez comportamentul că nu înțelegeam de ce, auzind conversația

dintre cei doi Grosjeani, se străduia să-i facă simpatici, în orice caz nevinovați în ochii mei. Ținea morțiș să îndepărteze bănuielile care planau asupra lor și, mai apoi, asupra lui Gaston.

– Drace! Sigur, Gaston nu trebuia arestat. Voia doar să-l însoare cu Simone!

– Da, să comiți crima pentru ca altul să beneficieze.

– De fapt este un ucigaș prin procură. Credeți că tot el era acela care o amenința pe Ernestine la telefon: și dacă da, de ce o făcea?

– Nu, nu este genul lui. A fost vorba sau de o glumă proastă, sau poate că originalul nostru preot a căutat să o sperie pentru a obține o eventuală spovedanie, fiind convins, la început, că ei erau cei vinovați.

– Și este evident că Ernestine a furat de la bătrână pozele preotului?

– Probabil, făcându-i menajul... cum aceasta era convinsă că va moșteni, în caz de moarte subită a Améliei, era mai bine să nu fie găsite.

În curtea Poliției Judiciare, Soulié trecu prin fața lor, cu cătușele la mâini, pentru a fi deferit judecătorului. Amintindu-și de ceva, Bertrand se lovi cu mâna peste frunte și adăugă:

– Prietenul dumneavoastră de la Afacerile Externe a verificat și m-a chemat la telefon: amicul Cervon, răspopitul, a fost într-adevăr omorât în Ciad, acum trei luni...

Șase luni mai târziu, Gaston s-a căsătorit cu Simone. Au avut un singur fiu și Duprat a făcut atunci următoarea reflexie:

– Bietul copil... are o ereditate încărcată!

CUPRINS

PARIU PE O CRIMĂ 5
O MOȘTENIRE APĂSĂTOARE 141

Culegere și paginare computerizată
Secția Fotoculegere – Imprimeria Coresi

Coli de tipar 14
Bun de tipar: 15.VI.1995
Tiparul executat sub comanda nr. 51 414

Regia Autonomă a Imprimeriilor
Imprimeria „CORESI" București
România

În **Pariu pe o crimă** – și în cele două miniromane care alcătuiesc cuprinsul prezentului volum – vestitul **comisar Duprat** va rezolva cu succes două cazuri pe cât de încâlcite și de întortochiate, pe atât de interesante și de captivante.

Cititorul urmărește cu sufletul la gură, alături de comisar, desfășurarea evenimentelor, făcând presupuneri, legături, descoperiri senzaționale și întrebându-se în permanență cum se va acționa pentru prinderea criminalilor.

Pe tot parcursul lecturii ești tentat să-ți concentrezi atenția într-o anumită direcție, ca în final să-ți dai seama că logica ieșită din comun a comisarului te va îndrepta în cu totul altă direcție.

Să nu uităm un amănunt nu lipsit de importanță, **Henry Meillant deține** MARELE PREMIU AL ROMANULUI POLIȚIST decernat în Franța.

ISBN 973-570-016-6

3 000 + 60 T.L. = 3 060 lei